

Dee woto u Masa Jesosi dee Johanisi sikifi

Wan wöoutu a fesi.

Söö. Wë disi da di u fö pampia di ta taki u di libi u Masa Jesosi ku dee soni dee a fan di a bi dë a goonliba aki. Nöö wan u dee möön gaan mati fëen di bi ta waka ku ën hiniwanten, hën sikifi ën.

Nöö fa Johanisi mbei di pampia aki, nöö a tooka gaanfa ku di u Mateosi ku di u Maikusi ku di u Lukasi. Biga sömëni gaan soni de oto dii sëmbë taki Johanisi an taki, kuma di fa Masa Jesosi bi go a di sabana hën didibi ko tesi ën, ku di fa hën ku de dii bakama fëen bi go a di kununu liba hën a ko tooka a de wojo. An taki di fa Masa Jesosi ku dee bakama fëen bi sindo njan di lasiti njan. An taki andi di diingi ku di bëëë kë taki di de bi njan a di Pasika daka dë. An taki kumafa a bi go begi a di djai de kai Gëtiseiman. Dee lö oto naandë an dë a di pampia u Johanisi aki seei.

Ma a di pampia aki nöö i sa lesi fa Masa Jesosi bi fan ku Nikodemusi di bi ko næën a ndeti, ku di fa a fan ku di Samalia mujëë a di baaku wata. A di pampia aki i sa si fa a weki Lazalosi a dëdë. Di pampia aki ta konda finifini tu dee soni ku dee soni Masa Jesosi taki da dee bakama fëen bifö a dëdë, faa kötö de hati.

Nöö a 20:31 u di pampia aki, Johanisi seei taki faandi mbei a sikifi ën. A taa a sikifi ën fu te sëmbë lesi ën, nöö de musu biibi taa Masa Jesosi hën da di Könu di Gadu paamusi taa a o manda ko a goonliba faa heepi libisëmbë. Hën da di Womi Mii u Gadu seei. Biga te i biibi sö kaa, nöö joo feni di libi u teego a Gadu.

A di pisi aki, de o taki soni u di
Sëmbë de kai Di Wöoutu u Gadu.

1 „Söö. Wë dee sëmbë, mi da
unu piimisi e, taa mi kë konda
wan gaan soni da unu aki.“^{1,2} A dë
sö taa bifö hii soni u mundu bi seti,
nöö di Sëmbë de ta kai di Wöoutu u

Gadu bi dë gaanduwe kaa. Nöö di
Sëmbë dë ku Gadu bi dë makandi.
Hën seei wë bi da Gadu e.³ Hën
mbei hii dee soni dee dë a mundu
tuu. Biga na wan soni seei dë di ko
fëen seei, söndö hën mbei ën.⁴ Hën
abi libi, nöö te wan sëmbë i feni libi
næën kaa, nöö i kumutu a dungu ko

a limbo. Biga hënseei da di limbo. ⁵Nöö di limbo dë ta sëndë seei a di dungu. Hii fa i si di dungu ta mbei möiti u tapëen, ma an sa tapëen möönsö.

⁶Söö. Wë u dë te wan pisi, hën wë Masa Gadu manda wan womi de kai Johanisi^a ko, ⁷faa konda soni a fesi u di Limbo di o ko abiti möön. Nöö fa a o konda soni fëen dë, a o kondëen fu hii sëmbë musu jei, be de biibi dee soni a o taki. ⁸Ma nöö di Johanisi dë, nëen da di Limbo eti e, ma ko a ko nöö faa konda dee soni dee a sabi u di Sëmbë di da di Limbo. ⁹Biga di Sëmbë di o ko dë, hën da di tuutuu Limbo di sa limbo hiniwan sëmbë wojo. Nöö abiti möön nöö a o ko a lanti wajaa u si.

¹⁰Nöö di Sëmbë di u ta konda soni fëen aki, nöö a ko a di goonliba aki tuu e, di goonliba di hënseei bi mbei. Ma dee sëmbë bi dë a di ten dë, de an bi sabi ambë dëen. ¹¹Dee Dju sëmbë dee bi musu dë sëmbë fëen seei an tei èn u soni. ¹²Ma tökuseei sëmbë bi dë dee bi tei èn u soni, hën de ko biibi nëen liba. Nöö hiniwan sëmbë di tei èn sö kaa, nöö sö wan sëmbë a da i di leti fii ko miii u Gadu. ¹³Ma na kumafa de ta pali miii a libisëmbë fasi e. Nönö. Ma fu di Gadu hën o wooko sö a i, nöö hën mbei joo ko miii fëen.

¹⁴Nöö di Sëmbë u ta konda soni fëen aki di de ta kai di Wöoutu u Gadu dë, a ko wan libisëmbë tuu e, nöö hën a ko libi a u mindi fu wan pisiten. Nöö u seei bi si di waiti fëen di a abi. Nöö di waiti u si nëen

naandë, a dë di waiti di di wan kodo womi mii u Masa Gaangadu tö nöö sa abi. Biga fa a libi a u mindi aki, nöö nëen u si fa Gadu abi bunuhati u libisëmbë tjika. Nöö nëen u si tu kumafa a sabi hii soni gbelingbelin tjika, „leti kumafa a dë a Gadu wojo.“

¹⁵Nöö kumafa u taki dë, Johanisi hën bi ta konda soni fëen. Nöö hën di a si èn, hën a bai taa: “Söö. Un si di Sëmbë dë nö? Hën wë mi bi ta konda da unu taa o ko a mi baka di hebi gaanfa möön mi. Mi, djunsudjunsu aki ufö de pali mi, ma hën a bi dë gaanduwe kaa a mundu. Nöö hën wë i si di dë e!”

¹⁶Nöö di Sëmbë di i si Johanisi taki dë, nöö u seei ko sabi èn tu e, dee sëmbë. „Hën da Masa Jesosi Keesitu.“ Nöö fa di bunuhati fasi u Gadu dë nëen tjika dë, nöö u tuu ta feni sömëni bunu nëen baka na baka te a hia. ¹⁷Biga a Mosesi Gadu bi manda dee wëti ko da u fuu hoi. Ma a Jesosi Keesitu a mbei u ko sabi di bunuhati fasi fëen di a abi. Hën a mbei u ko sabi soni gbelingbelin tu, „leti kumafa a dë a Gadu wojo. Sö wanlö gaangaan bunu u feni a Masa Jesosi e.“

¹⁸Dee sëmbë, fa Masa Gadu sai dë, na wan daka seei libisëmbë si èn ku wojo möönsö e. Ma di wan kodo Womi Mii fëen dë, di hën ku èn dë wan makandi te wata an sa pasa a de mindi, hën mbei u ko sabi èn awaa.

A di pisi aki de manda sëmbë go fini Johanisi di Dopuma.

Mat. 3:1-12; Maik. 1:1-8; Luk. 3:1-18

¹⁹Wë nöö di juu Johanisi ko dë, nöö dee gaan hedima u Dju bi ta dë a di

^a 1:6 Tu Johanisi dë a di pisi u Gadu Buku aki e. Disi, hën de kai di dopuma. Di oto Johanisi, hën bi dë wan u dee tuwalufu bakama u Masa Jesosi, nöö hën sikifi dee soni u ta lesi a di pisi u di Buku aki.

kondë de ta kai Jelusalen. Nöö hën dee hedima dë manda wanlö begima u Dju ku wanlö oto sëmbë^b ta wooko ku de makandi a di Gaan Wosu u Masa Gaangadu a Jelusalen dë, u de go hakisi Johanisi ee ambë dëen.

20 Nöö hën dee sëmbë dë nango tefa de go dou a Johanisi, hën de hakisi ën ee hën da di Keesitu, di Heepima di Gadu bi paamusi taa a o manda ko a goonliba.

Nöö Johanisi an ganjan de. A piki de gbelin taa: "Nönö, na mi da di sëmbë dë e."

21 Nöö hën de toona hakisi ën möön taa: "Wë a sa kë taa i da Elia di tjabukama u Gadu, hën weki toona ko nö?" Hën a piki taa: "Nönö, næen disi e."

Hën de taa: "Wë di oto Tjabukama di Gadu bi o manda ko wë, hën da i nö?"

Hën a toona piki de möön taa: "Nönö, næen da mi e."

22 Hën de taa: "Wë nöö ambë seei da i? Taki da u bumbuu, fuu sa toona go piki dee sëmbë dee manda u ko a i aki. Andi i ta taki fii seei?"

23 Nöö hën a taa: "Wan bi jei fa di tjabukama u Gadu de kai Jesaaja bi sikifi buta a di Buku u Gadu nö? A taa:

U ta jei wan töngö kuma wan basia ta bai a di sabana taa,
‘Un seeka di pasi oo, be a ko dë tololo da Masa!

‘Un seeka di libi fuunu buta a tatai liba!'

Wë di sëmbë di Jesaaja bi taki abi di töngö dë, nöö hën wë disi

e. Awaa di soni ta pasa kumafa Jesaaja bi taki." Sö Johanisi piki dee sëmbë.

24 Nöö fa de ko ta hakisi Johanisi dee soni dë, nöö wanlö sëmbë u di Dju keiki paatëi de kai Falisei bi dë a dendu tu. **25** Nöö hën de toona hakisi ën taa: "Wë ja dë di Keesitu. Ja dë Elia. Ja dë di oto Tjabukama tu. Nöö andi mbei i ta dopu sëmbë u du?" Sö de hakisi ën.

26 Hën a taa: "Wë nönö, fa mi ta dopu sëmbë aki nöö an bigi sö e. Biga ku wata nöö mi ta dopu de. Ma wan sëmbë dë a unu mindi di wan sabi, nöö hën o du wan möön gaan wooko. **27** Hën wë mi ta taki da unu taa mi ta seeka di pasi da. Nöö fa a sai dë, a hei teee ma hei tjika fu mi sa dë futuboi feën seei. Na di susu feën seei mi sa lusu puu næen futu."

28 Nöö di kamian ka de ko ta fini Johanisi dee soni dë, a dë zuntu ku di kondë de kai Betania, a di oto së banda u di lio de kai Joodan Lio. Ala wë Johanisi ta dopu dee sëmbë.

A di pisi aki Johanisi ta taki soni u di Sikapu Mii u Gadu.

29 Nöö di dobooko feën, nöö hën Johanisi si Masa Jesosi ta waka ta ko næen. Hën a taa: "Un luku di Sikapu Mii u Gadu dë e. Hën wë Gadu manda faa ko paka fu dee hogi du fu hii libisëmbë kumafa de ta kii sikapu ta paka paima." **30** Nöö hën wë mi bi ta konda da unu taa mi ta seeka di pasi da. Nöö a hebi möön mi e. Biga a bi dë gaanduwe kaa bifö de pali mi.

b 1:19 Di Buku ta kai dee sëmbë aki "dee lö u Leifi". Biga dee bakamii u di gaan sëmbë u dee Dju de kai Leifi, nöö de nöö sa wooko a di Wosu u Gadu.

³¹“Nöö mi seepi tu, ma bi o sabi en. Ma nöö fu soni fëen mušu ko wajaa a limbo da u dee Isaëli sëmbë aki, hën mbei i si mi ko ta dopu sëmbë a di wata aki.” Sö Johanisi taki u Masa Jesosi.

³²Nöö un haika bunu fa Johanisi konda fëen e. A taa: “Mi seepi si di Akaa u Masa Gaangadu saka ko kuma wan pomba ko tan a di Sëmbë dë liba e.

³³“Nöö ma bi o sabi en, ma Masa Gadu di manda mi fu mi dopu sëmbë aki, nöö hën bi taki en da mi a fesi. A taa di sëmbë di mi o si di Akaa fëen saka ko fika næn liba, nöö hën da di Sëmbë di o dopu sëmbë ku di Akaa u Gadu.”^c

³⁴“Nöö di soni Gadu taki da mi dë, mi si en tuu e. Nöö fëen mbei wë mi ta konda da unu gbelingbelin taa di Sëmbë i si dë, hën da di Womi Mii u Masa Gaangadu.” Sö Johanisi taki da de di ten dë.

A di pisi aki sëmbë ta o seti waka a Masa Jesosi baka.

³⁵Di doobooko möön, hën Johanisi ku tu u dee bakama fëen dë taanputaanpu a di wan seei kamian naandë. ³⁶Te wan pisi hën Johanisi si Masa Jesosi ta waka ta pasa, hën a taa: “Un luku di Sikapu Mii u Gadu, hën wë di dë e.” ³⁷Nöö di de tu sëmbë dë jei a taki sö, nöö hën de tei næn baka wante ta faakëen.

³⁸Te wan pisi hën Masa Jesosi bia luku, hën a si de ta ko næn baka. Nöö hën a hakisi de taa: “Andi un kë sö baa?”

Hën de piki taa: “Wë Labi, wë u kë ko sabi unsë i ta dë.” (“Labi” hën da “Mësitë” a de töngö.)

³⁹Hën a taa: “Wë antoobi. Un ko luku nöö woon si.”

Nöö hën wë de go. Nöö a di juu ten de go dë, nöö a bi dë kuma fö juu sapate, hën de fika ku en dë tefa ndeti.

⁴⁰Wë nöö de tu sëmbë dee go ku Masa Jesosi naandë, wan u de de kai Andiasi, nöö a abi wan baaa fëen de kai Simon. ⁴¹Nöö hën wë di de kumutu a Masa Jesosi dë, hën Andiasi go næn baaa Simon wante. Hën a taki dëen taa: “Womi e, womi, u feni di sëmbë baa, di Gadu bi paamusi taa a o manda da u faa ko Könü fuu.”

⁴²Nöö hën a tjëen baaa Simon go a Masa Jesosi. Nöö hën wë di Masa Jesosi si de ko næn, nöö hën a fan ku Simon taa: “Di mii u Jonasi aki, fa u dë aki de ta kai i Simon. Ma bakaten nöö de o bia ta kai i Kefasi e.” (Nöö Kefasi, hën kë taki “gaan sitonu.” Hën seei da “Petuisi”.)

Aki Nataniëli ko sabi Masa Jesosi.

⁴³Nöö di doobooko fëen möön, nöö hën Masa Jesosi kë go a di pisiwata de kai Galilea. Hën a suku wan womi de ta kai Filipi tefa a si en. Hën a taa: “Womi, mi kë i ko go ku mi e, baa.” ⁴⁴Nöö di soni mbei a kai Filipi. Biga a dë sëmbë u wan köndë u Galilea de kai Betisaida. Hën da di köndë u Andiasi ku en baaa Petuisi tu.

⁴⁵Ma nöö ufö de go, nöö hën Filipi seei go a wan womi de kai Nataniëli, hën a fan ku en taa: “Womi, u feni di sëmbë di Mosesi ku dee fesiten tjabukama bi sikifi soni

^c 1:33 Hën da a o mbei di Akaa fëen wooko a sëmbë liba.

feën e. Di sëmbë dë, hën da Jesosi, di Mii u Josëfu u di köndë de kai Nazalëti.”

46 Nöö hën Nataniëli hakisi ën taa: “Ma wan bumbuu soni sa kumutu a Nazalëti nö, womi?”

Hën a piki ën taa: “Wë ko luku nöö joo si.” Hën de hopo nango a Masa Jesosi.

47 Nöö hën wë di Masa Jesosi si Nataniëli ta waka ta ko nëen, hën a taa: “Un luku wan sëmbë ta ko aki. Bumbuu Isaëli sëmbë e. Biga aan ten seei a ta ganjan sëmbë möönsö.”

48 Nöö hën Nataniëli hakisi ën taa: “Wë unfa i du sabi mi baa?”

Hën a piki ën taa: “Mi bi si i sabi gaanduwe kaa a di ten i bi dë a di figa pau basu, ufö Filipi ko kai i.”

49 Nöö di soni bigi da Nataniëli tee, hën a taa: “Ee, aai Mësitë, i da di Mii u Gadu tuu e. I da di Könu fu u dee Isaëli sëmbë.”

50 Nöö hën Masa Jesosi taki dëen taa: “Awa, wë di mi taki sö da i taa mi bi si i a di figa pau basu, hën mbei i biibi sö nö? Wë joo si möön gaan foombô soni möön di dë e.”

51 Biga mi taki da unu gbelin, taa a a' wan ten woon si mundu jabi wajaa, nöö dee basia u Masa Gadu Kondë o kumutu a Mi di ko Libisëmbë Mii aki ta subi nango a Gadu ta saka ta ko.” Sö Masa Jesosi fan ku ën.

Aki Masa Jesosi go a wan toou.

2 Nöö baka tu daka u dee soni u taki dë, nöö hën de hoi wan tööu wosu a di köndë u Galilea de kai Kana, nöö di mama u Masa Jesosi ko a di piizii. **2** Nöö de bi kai Masa Jesosi ku u dee bakama feën tu, fuu ko a di piizii.

3 Nöö hën wë u dë te wan pisi, hën di win u ta bebe ko kaba. Hën Masa Jesosi mama go nëen go taki dëen taa: “Wë Baa o, gaan soni, di win u dee sëmbë kaba.”

4 Hën Masa Jesosi piki ën taa: “Faandi mbei i ko a mi? Juu u mi an kisi eti e.”

5 Ma nöö hën di mama bia fan ku dee futuboi dee ta wooko a di wosu taa: “Haika e. Di soni di i si a o taki da unu, nöö hën fuun du e.”

6 Nöö de bi abi sikisi gaan sitonu djogu naandë. A dee djogu dë de bi guwenti u lai wata u wasi kumafa di wëti u dee Dju bi dë, nöö hiniwan u dee djogu ta hoi kuma wan höndö lit i wata sö. **7** Nöö hën Masa Jesosi fan ku dee futuboi taa be de go ba wata lai a dee djogu naandë tuu. Nöö hën de go ta tja di wata ta tuwë a dee sikisi gaan gindi djogu dë te de fuu pöö.

8 Hën a taa: “Un go ba so u di wata tja go da di hedima u di piizii be a tesi ën luku.”

Nöö hën de ba di wata tja go da di hedima, **9** nöö hën di hedima tesi ën te a kaba. Ma nöö bifö de bi tjëen go dëen, nöö di söösö wata dë bi bia ko win kaa. Nöö fa di hedima tesi ën dë, an sabi naasë di win kumutu. Dee futuboi wanwan nöö sabi, biga de bi tja di wata lai a dee djogu.

Nöö hën di hedima u di piizii kai di tööuma a së. **10** A taa: “Womi, unfa di soni waka? Biga hii sëmbë lobi u da di suti win a fesi, nöö te dee sëmbë bebe te a tjika de ufö de o ta da de di möön söösö wan awaa. Ma nöö i ja du sö. I hoi di suti win a baka hën i buta de bebe di söösö

wan fosu, ufö i ko ta da di möön suti wan awaa. Mi kë sabi faandi mbei."

¹¹Wë nöö fa di soni pasa dë a Kana a di pisiwata u Galilea naandë, nöö hën da di fosu foondo wooko Masa Jesosi du e. Ku ën a mbei sëmbë si di Gadu fasi fëen di a abi, nöö hën u dee bakama fëen ko biibi möön taanga næn liba.

¹²Nöö hën a baka u di dë, hën Masa Jesosi ku ën mama ku dee baaa fëen ku u dee bakama fëen tuu, hën u go a di köndë de kai Kapenaumi, hën u tan ala wantu daka.

Aki Masa Jesosi go a di Wosu u Gadu a Jelusalen.

Mat. 21:12-13; Maik. 11:15-17; Luk. 19:45-46

¹³Nöö di ten dë, di gaan daka fuu dee Dju de kai Pasika, juu fëen ko zuntu faa kai. Nöö hën Masa Jesosi tei pasi, nöö hën a go a Jelusalen.

¹⁴Nöö hën a nango tefa a go dou a di gadii u di Gaan Wosu u Masa Gadu. Nöö hën a luku, hën a si hia sëmbë sai dë ta sei kau, ta sei sikapu, ta sei pomba. So sëmbë dë sindosindo ta tooka möni da dee sëmbë dee ta ko dë.

¹⁵Nöö di a si dee soni de ta du a di Wosu, hën a tei wanlö tatai mbei wipi tefa a kaba. Nöö hën a buta ku dee sëmbë ta jaka de ku dee kau u de ku dee sikapu u de tuu ta puu a di gadii dë. Hën a ta du soni a di kamian teee, ta tombi dee tafa u dee tookamönima ta tuwë djolou a goon ta paaja dee möni fanjaaan a goon dë.

¹⁶Nöö hën a bai dee sëmbë ta sei pomba dë taa: "Un hopo kumutu

aki ku dee soni fuunu dë, biga di wosu u mi Tata aki na wojowojo a dë e!"

¹⁷Nöö fa a du dë, nöö hën wë u dee bakama fëen ko fusutan wan soni bi dë a Gadu Buku sikifisikifi taa: "Di biinga di mi ta biinga da di wosu fii, Gadu, a o njan di kaakiti u mi tuu fiaa."

¹⁸Wë nöö di soni Masa Jesosi du naandë an kai ku dee hedima u Dju seei. Hën de hakisi ën taa: "Womi, ambë manda i fii du di soni naandë? Un maaka joo da u fuu sabi taa Gadu da i leti u du sö."

¹⁹Hën Masa Jesosi piki de taa: "Un sa booko di Wosu u Masa Gadu aki, nöö baka dii daka mi o toona hopo ën baka."

²⁰Hën de taa: "Höön, föteni-kusikisi jaa longi de tei kaa ta mbei di Wosu aki, nöö hën i taa i sa hopo ën a dii daka dendu nö?"

²¹Ma nöö fa Masa Jesosi ta fan naandë, na di wosu dë a ta mëni. Ma a ta mëni hënssei sinkii. Biga hën da di Wosu u Gadu kaa ka Gadu ta dë. Nöö Masa Jesosi sabi taa a bakaten nöö de o kii ën, ma a di u dii daka fëen nöö a o toona hopo baka..

²²Nöö hën u dë te a bakaten di a hopo baka a dëdë tuu, bifö u dee bakama fëen ko mëni taa sö wan soni a bi taki. Nöö hën u ko biibi hii dee soni dee dë sikifisikifi a Gadu Buku ku dee soni dee Masa Jesosi seei bi fan ku u tuu awaa.

²³Wë ma nöö di juu ten dë di Masa Jesosi dë a Jelusalen faa njan di Pasika dë, nöö a du sömëni foombombo soni e, nöö fëen mbei sömëni sëmbë ko biibi næn

liba taa Gadu hën mandëen. ²⁴Ma hii fa de biibi ën dë seei, ma Masa Jesosi an ta futoou de möönsö. An hopo hënseei tuwë da de, biga a sabi libisëmbë fasi fa de dë. ²⁵Fa a sai dë, an bi a' fanöodu u sëmbë musu konda soni u libisëmbë dëen, biga a sabi gbelin hii soni di dë a de hati kaa.

**A di pisi aki Masa Jesosi
ku Nikodemusi ta fan.**

3 Nöö di juu dë, wan Faliseima bi dë de ta kai Nikodemusi, nöö a bi dë wan u dee kuutuma u dee Dju. ²Nöö hën wë a ko a Masa Jesosi a wan ndeti gbolo. A kai ën: "Mësitë o." Hën a piki.

A taa: "Wë u sabi taa i da wan leima di Gadu seei manda ko. Biga na wan sëmbë sa du dee gaan foombô wooko dee i ta du, ee na Gadu dë ku i."

³Nöö hën Masa Jesosi piki ën taa: "Wë a bunu di i taki sö, mati. Ma mi o taki wan soni da i, nöö tuutuu soni seei a dë. Mi taki e, ee wan sëmbë i dë, nöö de an toona pai i fii feni wan njunjun libi baka, nöö ja o sa dë a dendum u dee sëmbë Gadu ta tii."

⁴Nöö hën Nikodemusi hakisi ën taa: "Wë nöö unfa de o du pai wan sëmbë möön di ko gaangaan sëmbë kaa? A o toona go næen mama bëë dendum, faa pai ën di u tu pasi nö?"

⁵Hën a piki ën taa: "Be mi taki wan soni da i gbelin, mati. Fa de pai i a libisëmbë fasi aki, nöö an tjika eti e. Ma di Akaa u Gadu hën musu toona pai i a wan hii oto fasi baka. A musu da i wan njunjun libi a i akaa ufö joo sa dë a dendum u dee

sëmbë Gadu ta tii. ⁶Biga te de pai i a libisëmbë fasi, nöö i ta feni libi a i sinkii nöö. Ma te di Akaa u Gadu pai i, nöö i ta feni libi a i akaa.

⁷"Nöö fa mi ta fan ku i aki, taa de musu toona pai i baka, nöö an musu dë gaan soni da i sö e. ⁸Biga na hii soni mbei fii sa fusutëen wantewante.

"Luku fa u dë aki, di ventu ta böö nango ka a kë. Fa a ta mbei vuuu dë, di bai fëen nöö i ta jei, ma ja sabi naasë a ta kumutu, ja sabi naasë a nango tu. Wë sö nöö a dë tu ku hii dee sëmbë dee di Akaa u Gadu mbei ko pai baka fu de toona feni di njunjun libi u ta taki aki. Ja o fusutëen, ma joo sabi nöö taa sö a dë.."

⁹Ma nöö fa Masa Jesosi ta fan dë, di soni toobi Nikodemusi eti. Hën a hakisi taa: "Unfa seei di soni dë o sa waka maingë?"

¹⁰Hën Masa Jesosi toona piki ën taa: "Wë mati o, fa i dë wan gaan leima u Isaëli aki, nöö hën ja fusutan dee soni u ta taki aki eti ö?

¹¹"Wë haika e. Mi o taki da i gbelin taa uu sabi andi u ta taki e. Biga dee soni dee u si nöö de wë u ta konda. Ma nöö wan kë piki dee fan fuu. ¹²Wë nöö ee wan kë piki te mi ta konda soni u di goonliba aki da unu, nöö unfa woon du piki te mi ta konda soni u Gadu? ¹³Biga na wan sëmbë go ka Masa Gadu ta dë wan daka, boiti mi wanwan tö di kumutu næen ala ko dë Libisëmbë Mii aki.

¹⁴"Luku di soni di bi pasa a fesiten a di sabana. Gadu manda Mosesi faa mbei wan köpö sindeki hopo buta a liba, nöö hiniwan

sëmbë di luku di sindeki dë ku biibi, nöö a ko bunu kaa. Wë nöö söseei de o hopo Mi di ko dë Libisëmbë Mii aki a liba tu e. ¹⁵Nöö ee wan sëmbë i ta biibi a mi, nöö joo feni libi a Gadu fu teego.

¹⁶“Wë biga Masa Gadu lobi libisëmbë sö tee a da de di wan kodo Womi Mii feën di a abi. Nöö ee wan sëmbë i ta biibi a di Mii feën aki liba, nöö ja o lasi go kaba a sös möönsö, ma i abi di libi u teego kaa. ¹⁷Biga fa Masa Gadu manda di Mii feën ko a goonliba aki, nöö an mandëen ko faa kuutu sëmbë tuwë go da sitaafu e. Ma a mandëen ko faa hai sëmbë puu a didibi basu, be de feni di libi u teego.

¹⁸“Nöö ee wan sëmbë i ta biibi a di Mii u Gadu aki liba, nöö ja o kisi sitaafu a Gadu e. Ma ee ja kë biibi ën, nöö Gadu kuutu i kaa fii kisi di sitaafu dë. Biga ja kë piki taa di Sëmbë aki, hën da di wan kodo mii u Gadu di a manda ko.

¹⁹“Nöö di soni aki sö, hën da di soni mbei sö wan sëmbë musu kisi sitaafu. A dë sö taa Gadu manda limbo ko a goonliba u limbo libisëmbë wojo, ma nöö de an këen. Fa de sai dë, de lobi di dungu möön di limbo. Biga de an kë disa di hogilibi u de fu de ko a di së u limbo. ²⁰Biga di sëmbë di ta du hogi, hën ta buuse limbo. An o ko seei ka di limbo sa kai næën, fu di an kë u sëmbë si dee hogi a ta du.

²¹“Ma nöö ee wan sëmbë ta libi leti, nöö hën aan toobi ee di limbo kai næën. Biga a kë u de si taa Gadu dë ku ën a dee soni a ta du.”

Sö Masa Jesosi fan ku Nikodemusi di ndeti dë.

A di pisi aki sö, Johanisi di Dopuma ku dee bakama feën ta taki soni u Masa Jesosi.

²²Nöö a baka u di dë, nöö hën Masa Jesosi ku u dee bakama feën kumutu „a Jelusalen dë“ nöö hën u go a wan oto kamian u Judea, fuu ku ën sa dë u wanwan ufö. Nöö hën u go dë ala te wan pisi, hën sëmbë ta ko a u ala fuu dopu de.

^{23,24}Wë nöö di juu dë, nöö de an bi buta Johanisi a dunguwosu eti e. Nöö hënseei dë a wan kamian de kai Anon ta dopu sëmbë tu. Nöö di Anon dë, a dë zuntu ku di köndë de kai Salim, nöö naandë bi abi hia wata, hën mbei Johanisi ta dopu sëmbë ala. Nöö sömëni sëmbë ta ko næën tu faa dopu de.

²⁵Te wan pisi hën dee bakama u Johanisi ku wan oto sëmbë u Dju ko ta fia wan gaan fia a unfa i musu wasi ufö i sa ko limbo a Gadu wojo.

²⁶Nöö hën dee bakama u Johanisi ko næën, hën de taki dëen taa: “Wë Mësitë, ja jei nö? Di sëmbë u bi si ku i a di oto së banda ala, di i bi ta konda soni feën nöömö dë, a dë leti a wan kamian ala ta dopu sëmbë seei tee a hia. Hii sëmbë nango næën ala gililili sö ta disa i.”

²⁷Nöö hën Johanisi piki de taa: “Un haika e, dee sëmbë. Na wan sëmbë sa feni sö wan hei ee na Gadu hën hei ën sö e. ²⁸Nöö wan bi jei fa mi bi fan ku unu kaa nö, taa na mi da di Paamusi Könu, ma Gadu manda mi ko næën fesi nöö.

²⁹“Wë nöö fa di soni un taki ta pasa dë, nöö a dë leti kuma te wan womi o tööu ku wan mujëe, a o abi wan mati feën ta seeka soni dëen.

Nöö te di mati seeka te a kaba kaa, nöö a o go dë fëen pii, ta haika ee unfa soni ta waka. Nöö ee a si taa a ta waka bunu, nöö a o wai seei gaanfa. Na sö nö? Wë nöö di wai di mati u di tööuma ta wai dë, nöö hën da di wai di miseei ta wai aki e. ³⁰Biga di Sëmbë dë hën musu ta hei nango nööömö, ma mi musu ta saka nango möönmöön.

³¹“Biga wë di sëmbë di kumutu a Gadu nöö hën hei möön hii sëmbë. Mi, a goonliba aki de pai mi e. Hën mbei goonliba sëmbë nöö mi dë, nöö te mi ta fan mi ta taki soni nöö kumafa goonliba sëmbë sa fusutan soni. Ma di Sëmbë dë, fa a sai dë, hën a musu hei möön hii sëmbë biga a Masa Gaangadu a kumutu. ³²Nöö fa a kumutu néen dë, nöö a ta konda dee soni dee a si ku dee a jei a Gadu ala, ma tökuseei libisëmbë an kë tei dee soni a ta taki.

³³“Ma ee wan sëmbë i ta piki taa dee soni a ta taki dë, de dë tuu, nöö hën da i ta sitampu taa dee soni Gadu seei ta taki, de dë tuu. ³⁴Biga di Sëmbë dë, fa i si a sai dë, nöö Gadu wë mandëen e, nöö a ta konda soni leti kumafa Gadu ta dëen. Nöö i si fa Masa Gadu dëen di Akaa fëen dë nö? An dëen hafuhafu e, ma a dëen tuu seei ku telu faa sa ta wooko néen liba nööömö.

³⁵“Di sëmbë i si u ta taki aki sö, nöö Masa Gadu seei Mii a dë e, dee sëmbë. Nöö hën Tata lobi én tee, nöö hën a buta hii soni néen maun faa ta tii. ³⁶Nöö ee wan sëmbë i ta biibi a di Womi Mii u Gadu i si dë, nöö i abi di libi u teego kaa. Ma ee wan sëmbë ja kë biibi én, nöö

ja o feni di libi dë möönsö, biga di hatiboonu u Gadu dë a i liba kaa.”

Sö Johanisi fan ku dee bakama fëen di daka dë te a kaba.

Aki Masa Jesosi ta fan ku wan mujëë u Samalia.

4 Wë nöö di juu dë, hën dee Faliseima ko jei taa sëmbë ta ko a Masa Jesosi te a hia faa dopu de. Nöö de ta fika ku én dë ta ko bakama fëen, teefa dee bakama u Masa Jesosi ko hia möön dee u Johanisi seei. ²Ma nöö fa u ta taki aki seei, na Masa Jesosi ta dopu dee sëmbë e, ma u dee bakama fëen, u ta dopu de.

³Nöö hën wë di Masa Jesosi ko jei taa sö dee Faliseima ko sabi fëen kaa, nöö hën a kumutu a Judea dë wante faa toona go a Galilea. ⁴Ma nöö a musu latja pasa a di pisiwata de kai Samalia ufö a sa go dou.

⁵Nöö hën u nango te u go dou a wan köndë u Samalia de ta kai Sikali. A dë zuntu ku wan pisi goon di di gaan sëmbë fuu de kai Jakopu bi da hën mii Josëfu. ⁶Naandë Jakopu bi diki wan baaku wata fëen, nöö a sai dë eti. Wë nöö di juu dë, Masa Jesosi ko wei u waka, nöö hën a go sindo a di baaku bandja dë. Nöö a bi dë wan soni u tuwalufu juu sö u didia.

⁷Te wan pisi nöö hën wan mujëë u di köndë naandë ko u ko ba wata. Hën Masa Jesosi hakisi én taa: “Mujëë o, mi begi i, da mi wan piki wata mi bebe.” ⁸(Di juu dë, u dee bakama fëen bi go a di köndë ganda u go bai sondi u njan.)

⁹Nöö hën di mujëë hakisi én taa: “Wë womi, unfa i sa hakisi mi wata

u mi da i fii bebe? Na i da wan Dju nö? Wë mi da wan Samalia mujëe.” (Biga dee Dju ku dee Samalia sëmbë an ta koti.)

¹⁰Nöö hën Masa Jesosi piki ën taa: “Wë mujëe, ee i bi sabi di bunu di Gadu kë da i, ku ee i bi sabi di Sëmbë ta hakisi fii dëen wata aki, nöö i bi o bia begi ën faa da i kuwakuwa wata fii sa feni libi nëen.”

¹¹Nöö hën di mujëe piki ën taa: “Wë womi, fa i ta fan dë, nöö ja abi na wan wojo sondi naandë fii kisi wata, ufö di baaku aki fundu poi tu. Nöö naasë joo feni di wata dë u da mi? ¹²Fa i sai dë, i hei möön di gaan sëmbë fuu de kai Jakopu nö? Biga di baaku i si aki, nöö hën wë diki ën da u, nöö hën seepi bi ta bebe di wata feën, hën ku dee mii feën ku dee mbeti feën tuu.”

¹³Nöö hën Masa Jesosi toona taki taa: “Wë di sëmbë ta bebe di wata aki sö, nöö dëewata ta toona kisi ën. ¹⁴Ma di sëmbë di o bebe di wata di mi o dëen, nöö hën dëewata an o kisi möönsö a mundu. Biga di wata di mi o dëen, nöö a o dë nëen dendu kuma wan kiikihedi ta kule wata ta ko nöömö. An o kaba möönsö. Nöö so wan sëmbë abi di libi u teego e.”

¹⁵Nöö hën di mujëe taki dëen taa: “Wë womi o, wë mi kë di wata dë e baa, fu dëewata an musu kisi mi möön. Nöö an o dë u mi ta ko aki ta ko ta ba wata hiniwanten möön.”

¹⁶Hën Masa Jesosi taki dëen taa: “Wë antoobi. Go kai i manu be i ku ën ko.”

¹⁷Hën di mujëe taa: “Ambë? Mi nö? Ma a’ manu e!”

Hën Masa Jesosi piki ën taa: “Söö mujëe, fa i piki naandë, ja ganjan e. Ja a’ manu tuu. ¹⁸Biga feifi womi i tei tuwë kaa. Nöö di i ku ën sai naandë fa u dë aki, nöö an dë manu fiu tu. Hën mbei mi taa i piki bunu.”

¹⁹Nöö hën di mujëe taa: “Aai, womi, awaa mi si taa i da wan tjabukama u Gadu tuu.

²⁰“Wë nöö dee gaan sëmbë fuu bi ta begi Gadu a di kuun aki sö. Ma un dee Dju taa Jelusalen ala da di möön bunu kamian fuu ta begi Gadu. Nöö unfa i ta taki u di soni dë?”

²¹Hën Masa Jesosi taki dëen taa: “Mujëe, mi o taki wan soni da i aki, nöö i biibi mi e, taa wan ten ta ko, nöö na a di kununu i si aki, na a Jelusalen tu woo go u go begi Gadu di Tata fuu möön. Biga di kamian ka fuu begi ën, nëen o dë di gaan soni möön.”

²²“Ma nöö haika e. Fa i si un dee Samalia sëmbë ta begi Gadu aki sö, ma an dë taa sabi un sabi ën ufö un ta begi ën e. Ma nöö u dee Dju uu sabi ën kaa bifö u ta begi ën, biga a u di heepi u Gadu ta kumutu ta paaja go a oto sëmbë.

²³“Ma mi taki e, di soni dë seei an o dë gaan soni möön tu. Biga wan ten o ko, nöö a dë kaa tu, taa te sëmbë o begi Gadu u Tata, nöö ku hii de akaa de o ta begi ën ta hopo ën në a wan gbelingbelin fasi söndö ganjan. Nöö te i begi ën sö kaa, nöö hën da i ta begi ën a wan leti fasi. Nöö sö wanlö sëmbë Gadu ta suku u ta begi ën e.”

²⁴“Biga fa Gadu sai dë an dë libisëmbë ku sinkii e, ma a dë akaa. Nöö ee wan sëmbë i kë begi ën, nöö

ja musu begi ën a wan döösë fasi nöö e, ku ganjan. Nönö. Ma i musu ta hopo ën në ta begi ën a wan tuutuu fasi ku hii i acaa.”

25 Nöö hën di mujëë taa: “Wë i sabi nö? Un boo disa di oto ufö e, baa. Biga di Könu di Gadu bi paamusi u taa a o manda ko, nöö te a ko, nöö a o lei u hii soni möön fini.”

26 Nöö hën Masa Jesosi piki ën taa: “Mujëë o, di Sëmbë i taki dë, hën wë i si ta fan ku i aki kaa e.”

A di pisi aki dee bakama u Masa Jesosi toona ko.

27 Nöö di juu dë, nöö u dee bakama u Masa Jesosi toona ko nëën. Nöö di u si taa a ta fan ku wan Samalia, mujëë nöö a bigi da u seei. Ma tökuseei na wan fuu hakisi ën ee andi a ta taki, ee nasö un oto de ta da naandë.

28 Nöö fa u mbei dë, hën di mujëë tuwë di djogu fëën disa dë, hën a kule go a köndë ganda. Nöö hën a go kai dee sëmbë ala taa: **29** “Un ko luku wan womi ala, dee sëmbë. A konda hii sondi dee mi bi du tuu da mi. A sa kë hën da di Könu di Gadu bi o manda da u nö?”

30 Nöö fa a fan dë, nöö hën dee sëmbë hopo gililili nango a Masa Jesosi.

31 Nöö di juu dë, u dee bakama bi dë a di baakuwata dë ta begi Masa Jesosi taa: “Mësitë o, wë fii ko njan.”

32 Hën a piki u taa: “Mi abi wan njanjan aki ta njan di wan sabi e, nöö hën ta da mi kaakiti kaa.”

33 Nöö hën u ta hakisi u seei taa: “Wë a sa kë fa u go ala, nöö hën wan sëmbë tja soni u njan ko dëen aki a njan nö?”

34 Nöö hën Masa Jesosi piki u taa: “Di njanjan u mi, hën da te mi ta du dee soni di Sëmbë manda mi ko aki kë fu mi du, be di wooko fëën go dou.

35-37 “Wan jei fa de taki nö? De taa a fika fö liba nöö dee njanjan u dee goon o lepi u koti. Ma mi taki da unu taa, un hopo wojo luku dee njanjan u dee goon. De lepi tjika u koti kaa. Biga ja ta si dee sëmbë ta ko gidjii ala nö? De lepi kaa e, fuu heepi de feni di libi u teego wantewante aki. U sa hai de tja ko buta a suwa seei. Nöö hën da u dee kotima ta feni u paima kaa.

“Nöö aki sö di nöngö ko tuu taa wan sëmbë ta paandi, di otowan ta koti. Nöö te di njanjan u di goon lepi, nöö di sëmbë di bi paandi ku di sëmbë di ta koti tuu ta wai makandi.

38 “Fa mi bi manda unu go dë, dee sëmbë, mi bi manda unu go fuun koti dee soni dee oto sëmbë bi paandi. Dee otowan dë, de bi waka a unu fesi, nöö de bi wooko taanga ta konda di buka, nöö hën un ko a baka aki ko ta feni di wini. Biga awaa ufö dee sëmbë ta piki di buka.”

A di pisi aki hia sëmbë u Samalia ko biibi a Masa Jesosi liba.

39,40 Nöö di juu dë, dee Samalia sëmbë ko dou gidjii dë kaa. Nöö hën de begi Masa Jesosi faa tan ku de naandë. Nöö hën a fika ku de tu daka.

Wë nöö fa de bi ko nëën naandë, nöö sömëni u de bi ko biibi nëën kaa, fu di fan di di mujëë bi fan ku de taa, “A konda hii dee soni

mi bi du tuu da mi.”⁴¹ Ma nöö fa Masa Jesosi fika ku de dë, nöö hën sömëni oto sëmbë ko biibi næen möön, fu dee wöutu u Gadu dee a tei ta lei de hedi.

⁴²Nöö hën de piki di mujëe taa: “U bi ta biibi fu di i bi fan ku u, ma nöö fa u dë aki u seepi jesi ko jei dee soni dee a taki. Nöö hën mbei u ko sabi tuutuu taa di Sëmbë i si aki, hën da di Paamusi Könü, di Heepima di Gadu manda ko u heepi hii sëmbë u goonliba.”

A di pisi aki Masa Jesosi kula wan womi mii u wan sëmbë.

⁴³Wë nöö kumafa u taki dë, Masa Jesosi fika dë tu daka a Samalia ala, nöö hën u kumutu dë. Hën u go dou a Galilea awaa.⁴⁴ Wë nöö Masa Jesosi bi taki taa wan tjabukama an ta feni nébai næen seei köndë.⁴⁵ Ma nöö „di pasi aki“ di a ko dou a Galilea, nöö dee sëmbë kisi én seei ku wai. Biga sömëni u de bi dë a Jelusalen ta njan di Pasika piizii, nöö de bi si fa Masa Jesosi bi du sömëni gaan foomblofombo soni ala. Hën wë mbei de wai ku én gaanfa sö.

^{46,47} Nöö hën a toona go a Kana ka a bi mbei di wata bia ko win. Nöö di a go dou, hën wan womi kumutu a Kapenaumi ko næen. Di sëmbë aki, a dë wan lantima ta wooko da di Könü. Nöö di a jei taa sö Masa Jesosi kumutu a Judea ko a Kana dë, nöö hën a go næen wante go begi én faa ko kula wan womi mii fëen dëen, biga a siki te a fika piki a dëdë.

⁴⁸ Nöö hën Masa Jesosi taki dëen taa: “Söö, wë fa un dë aki, ee na un

si foombo wooko, nöö wan o biibi mi möönsö nö?”

⁴⁹ Ma nöö tökuseei hën di womi fan ku én taa: “Mësitë o, gaantangi mi begi i baa, ko go heepi mi ku di mii u mi bifö a dëdë.”

⁵⁰Hën Masa Jesosi taki dëen taa: “Wë antoobi. Go fii a wosu e. Di mii fii an o dëdë, a libi kaa.” Nöö fa a fan ku di sëmbë dë, nöö a biibi, nöö hën a go fëen.⁵¹ Nöö fa a tei pasi nango dë, te wan pisi hën dee futuboi fëen ko miti én a pasi. Hën de tja buka ko dëen taa di mii libi, a bëtë kaa.

⁵² Nöö hën a hakisi de taa: “Wë nöö na un juu u di daka di mii ko bëtë?”

Hën de taa: “Jeside a di sonuati a di wan juu ten, nöö hën di fëbë an kisi én möön e.”

⁵³ Nöö hën di tata kai pakisei diin. Hën a si taa a kai leti a di ten Masa Jesosi bi fan ku én dë taa di mii libi, an o dëdë. Nöö hën di de ko sabi sö kaa, nöö hën di womi ku hii dee sëmbë fëen wosu dendumtu fiaa ko biibi a Masa Jesosi.

⁵⁴ Nöö di soni di i si pasa naandë, hën mbei di u tu gaan foombo wooko di Masa Jesosi du a Kana, nöö a du én di a kumutu a Judea toona ko a Galilea baka.

Aki Masa Jesosi kula wan suwakima a wan petiwata bandja.

5 Nöö a baka u di dë, hën wan oto piizii u dee Dju o dë. Hën Masa Jesosi tei pasi hën a toona go a Jelusalen.

² Wë nöö di juu dë, wan peti wata bi dë a Jelusalen ganda, zuntu ku di djai dööbuka ka de ta tja dee

sikapu ko a di köndë denu. Di peti naandë sö, dee Dju bi ta kai ën Batesita, nöö de mbei feifi baiko lontu ën. ³Nöö a dee baiko naandë sömëni sikima sai dë kandikandi: bookowojoma, sömëni lanlan sëmbë, de tuu sai dë [ta luku di ten di wata o seki. ⁴Biga de taa a ta a' juu nöö wan basia u Gadu Köndë ta saka ko naandë ko seki di wata, nöö ee wan sëmbë i fosu go nama a di wata, nöö i sa ko bunu nöömöö aluwasi un sootu siki i bi abi].

⁵Wë nöö wan womi bi sai naandë, diiteni-ku-aiti jaa longi a siki, an sa hopo waka. ⁶Nöö di Masa Jesosi go si ën kandikandi dë, nöö a sabi taa a bi sai dë longi kaa. Nöö hën a hakisi ën taa: "Wë womi, unfa wë? Ja kë ko bëtë nö?"

⁷Hën a piki ën taa: "Wë awa, mi kë bëtë, ma ma abi sëmbë u tja mi go a di wata. Biga te a ta seki, nöö ufö mi penapena go dou næen nöö wan oto sëmbë bi go a mi fesi gaanduwe kaa."

⁸Nöö hën Masa Jesosi taki dëen taa: "Wë antoobi. Hopo, nöö i tei di kama fii, nöö i waka go fii a wosu." ⁹Nöö fa i si a taki dë, wantewante hën di womi ko bunu kaa. Hën a tei ën kama hën a go. Ma nöö di soni aki pasa leti a wan saba daka u dee Dju.

¹⁰Nöö di a nango te wan pisi hën wanlö hedima u Dju ko si taa a ta waka ta tja di kama fëen. Hën de hakisi ën taa: "Womi, unfa i du ta tja di kama fii a di saba daka aki? Ja sabi di wëti taa ja musu wooko a saba ö?"

¹¹Hën a piki de taa: "Wë nönö, di sëmbë di kula mi, hën taki da mi

taa mi musu hopo tei mi kama nöö mi go a mi wosu."

¹²Nöö hën de hakisi ën taa:
"Ambé da di sëmbë di manda i sö?"

¹³Ma nöö di sëmbë an bi sabi Masa Jesosi seei. Biga hia sëmbë bi dë a di kamian, nöö di a kulëen te a kaba, hën a fusi go fëen.

¹⁴Ma nöö te wan pisi hën Masa Jesosi ko si di womi möön a di Wosu u Masa Gadu. Hën a fan ku ën taa: "Womi." A piki. A taa: "Fa i si i ko bunu aki, nöö i musu kaba ku hogilibi e, ee nasö wan möön gaan soni o miti i."

¹⁵Nöö di di womi ko sabi Masa Jesosi, hën wë a go konda wante da dee Dju hedima taa Jesosi hën wë kulëen mbei a ko bunu.

Aki ta lei fa Masa Jesosi piki dee Dju hedima.

¹⁶Nöö di dee Dju hedima jei sö kaa, hën de bia buta ku Masa Jesosi taa a ta poi tjina fu di saba.

¹⁷Nöö hën a piki de taa: "Wë mi tata an ta disa bunu fëen u du fu di a dë saba daka hedi e, nöö hën mbei missei di Mii fëen aki, më sa disa bunu u du a saba tu."

¹⁸Wë nöö fa a piki de dë, nöö an bunu da dee hedima, nöö hën hati u de boonu seei te de ta suku köni u de feni ën kii. Biga na di tjina u di saba nöö a poi, ma a kai Gadu hën eigi tata ta mbei taa hën ku Gadu dë pei.

¹⁹Nöö hën Masa Jesosi fan ku de, a taa: "Söö. Wë mi o taki wan soni da unu aki, nöö a tuu möön hii soni. Mi taki da unu e, taa fa mi ku mi Tata dë di wan tjika aki, ma sa du na wan soni mi wanwan möönsö

söndö ën. Di soni mi si a ta du nöö hën nöö mi seei ta du tu, biga u tuu ta du di wan soni.

²⁰“Fa mi dë aki, mi Tata lobi mi e, nöö hii dee soni a ta du kaa tuu a ta lei mi. Nöö a o lei mi möön gaan soni eti u mi du möön leki dee un si aki kaa, nöö a o foombo unu seei. ²¹Biga fa i si mi Tata ta weki dëdë sëmbë toona da de libi, nöö sö nöö mi di Mii fëén aki sa da hiniwan sëmbë di mi kë libi tu.

²²“Nöö na mi Tata ta kuutu libisëmbë e. Ma hii kuutu tuu a buta a mi maun. ²³Nöö di soni mbei a du sö, fu hii sëmbë musu sa hei mi di Mii fëén aki leti kumafa de ta hei mi Tata.

“Nöö sö e. Ee wan sëmbë an kai di Mii fëén aki gaan soni, nöö söseei an kai mi Tata di manda mi ko aki gaan soni tu.

²⁴“Nöö tuutuu mi o taki wan oto soni da unu, taa ee wan sëmbë i tei dee fan mi ta fan aki taa tuu nöö i ta biibi a di Sëmbë manda mi ko aki liba, nöö i abi di libi u teego kaa. De an o sa kuutu i tuwë go da di sitaafu u teego, biga i kumutu a di së u dëdë ko a di së u libi.

²⁵“Nöö mi taki da unu e, taa wan juu o dou nöö a dë kaa tu, taa dee sëmbë dee an bi feni di libi u Gadu eti o jei di fan u mi di Mii u Gadu aki. Nöö ee de piki mi, nöö de o feni libi. ²⁶Biga leti kumafa Gadu hën abi libi, nöö sö nöö mi di Mii fëén aki abi libi tu. Sö a butëén da mi kaa. ²⁷Nöö hën a da mi di leti tu fu mi kuutu libisëmbë fu di mi seei ko dë libisëmbë miii.

²⁸“Dee soni mi ta fan aki nöö de an musu bigi da unu poi e, dee

sëmbë. Biga wan juu o dou, nöö hii dëdë sëmbë tuu o jei mi di Mii u Gadu aki ta kai de u de musu ko a kuutu, nöö de tuu o weki kumutu a geebi toona ko ku libi baka. ²⁹Dee bi libi bunu a Gadu wojo, de o weki fu de libi ku Gadu fu teego. Ma nöö dee bi libi hogi a Gadu wojo, nöö de o toona weki fu de feni di sitaafu u teego. Sö mi o kuutu a de liba e.

³⁰“Nöö te mi ta kuutu a sëmbë liba, nöö di kuutu u mi ta dë leti. Biga ma ta du na wan kodo soni mi wanwan, ma kumafa mi ta jei a mi Tata nöö sö nöö mi ta kuutu buta. Nöö ma ta du na wan wojo soni tu faa kai ku miseei e, ma mi ta du dee soni dee ta kai ku mi Tata di manda mi ko aki.”

**Aki Masa Jesosi ta lei dee
fesima u Dju taa a abi
kotoigima ta taki soni fëén.**

³¹Hën a taa: “Un haika e. Ee mi ta konda soni u misseei da unu kumafa mi dë, nöö wan o kë piki mi e.

³²Ma nöö wan oto sëmbë ta konda soni u mi, hën da mi Tata, nöö a ta kondëén leti kumafa a dë.

³³“Nöö Johanisi seei tu bi ta konda soni u mi. Unu seei bi manda sëmbë go fini ën u dee soni a bi ta konda, nöö fa i si a piki dë an ganjan unu e. Ma a piki unu leti kumafa a dë.

³⁴“Ma nöö fa mi ta fan aki seei, ma an dë taa mi ta langi a dee soni libisëmbë ta taki u mi e. Ma mi taki ën sö nöö fuun musu piki, be un feni libi u teego. ³⁵Biga Johanisi bi dë kuma wan lampu sëndësëndë ta lei sëmbë di pasi, nöö a bi suti da unu fu wan pisiten. Di juu dë un bi kë jei ën seei.

36“Ma nöö wan oto soni möön dë eti di ta konda u mi, nöö a möön hebi möön dee fan u Johanisi seei. Hën da dee wooko dee mi Tata manda mi ko u mi ta du aki. Biga fa i si mi ta du dee foombo wooko aki, nöö de ta sitampu gbelin taa mi Tata Masa Gadu hën manda mi ko aki tuu.

37“Nöö fa a manda mi ko aki, hënseei bi ta taki soni u mi tu. Ma kumafa un dë aki, un wan jei fan fëen wan daka. Wan si ën sabi wan daka tu. **38**Fa un ta jei dee wöutu fëen dë, de an ta fika aunu hati möönsö. Biga wan kë piki mi, di Sëmbë di a manda ko da unu aki.”

39Hën a taki da de möön taa, “Wan oto soni dë möön di ta konda soni u mi, hën da di Buku u Gadu. Nöö un ta hulu di Buku dë ta bia nango ta ko kodo, fu di un sabi taa nëen un sa feni di libi u teego. „Wë nöö sö a dë tuu.“ Ma fu mi wë di Buku ta taki di taki e, **40**ma wan kë ko a mi möönsö fuun sa feni di libi dë.

41“Ma nöö fa mi ta fan aki, dee sëmbë, wan musu mëni taa pena mi ta këe e, fu di un libisëmbë wan kë hei mi. Nönö. Biga a Gadu nöö mi ta suku hei. **42,43**Ma nöö fa un sai dë, mi sabi unu taa wan lobi Gadu. Biga ee un bi lobi ën, nöö un bi o tei mi u soni. Biga fa mi ko aki, a Gadu në mi ko. Hën da mi Tata, nöö hën manda mi ko aki tuu. Ma nöö wan ta tei mi u soni möönsö. Ma te wan oto sëmbë hopo ko nëen seei në, nöö hën un ta tei u soni waiwai seei.

44“Ma nöö fa mi fan dë, unfa un sa biibi mi? An foombo mi tu. Biga

a libisëmbë nöö un ta suku u feni nëbai, ma wan a' bisi möönsö fuun feni nëbai a di wan kodo Gadu u mundu.

45“Ma nöö hii fa i si mi ta fan ku unu aki seei, dee sëmbë, ma wan musu mëni taa mi o tja unu go kaagi da mi Tata e. Ma wan sëmbë dë kabakaba kaa u kaagi unu. Hën da Mosesi di i si un ta buta mëni fuunu sö gaanfa nëen liba taa woon feni heepi a dee soni a sikifi buta dë. **46**Ma ee un bi biibi Mosesi tuu nöö an bi o toobi unu fuun sa biibi mi e, biga soni u mi wë a bi sikifi buta dë. **47**Nöö sö wë i si taa wan ta biibi dee soni a sikifi dë, nöö unfa un sa biibi dee soni mi ta fan ku unu aki?”

Sö Masa Jesosi fan ku dee hedima u Dju dë te a kaba.

A di pisi aki Masa Jesosi ta da feifi dusu sëmbë soni u njan.

Mat. 14:13-21; Maik. 6:30-44; Luk. 9:10-17

6 Hën u dë te wan daka hën u ku Masa Jesosi koti di ze u Galilea de kai Tibelia, go te a di oto së banda. **2-4**Hën u subi go sindo a wan kununu bandja. Nöö di ten dë, di gaan daka fuu dee Dju de kai Pasika ko zuntu faa kai.

Nöö di juu dë, wanlö gaan hila sëmbë ta lontu a futu ta faaka Masa Jesosi ta ko, fu di de bi si a du sömëni foombofoombo soni ta kula sömëni sikima. **5**Nöö fa u ku Masa Jesosi dë sindosindo naandë, te wan pisi hën a hopo wojo hën a si dee hia sëmbë ta ko.

Nöö hën a hakisi Filipi taa: “Wë womi, dee sëmbë ta ko dë, naasë woo feni soni u njan u da de?” **6**Ma

fa a hakisi ën dë seei, ma a ta poobën luku ee unfa di biibi fëën bigi tjika. Wë biga a bi saandi a o du kaa.

⁷Hën Filipi piki ën a taa: “Wë Masa o, ee u bi wooko tu höndö daka seei, ma töku möni fëën an o tjika fuu bai soni u njan da dee hia sëmbë gidjii dë e. Aan fa fuu paati ën pikipiki te nöö a sa tjika de.”

⁸Nöö hën Andiasi di baaa u Simon Petuisi taa: ⁹“Wan mii dë aki abi feifi piki bëëë ku tu pikipiki fisi tö, ma nöö unfa dee soni dë sa du heepi dee hia sëmbë aki?”

¹⁰Nöö di a taki sö, hën Masa Jesosi taa: “Antoobi.” Hën a manda u taa u musu mbei dee sëmbë sindo a goon, biga di kamian naandë bi dë ku hia ahun.

Nöö hën dee sëmbë saká sindo. Nöö fa de bi ko hia dë, nöö de dë feifi dusu womi „söndö de konda dee mujëë ku dee mii.“ Sö dee sëmbë bi hia tjika.

¹¹Nöö hën Masa Jesosi tei dee bëëë ku dee fisi dë, hën a da Gadu tangi te a kaba. Nöö hën a booko de pisipisi te a kaba, hën a tëndéëen da u dee bakama fëën fuu paati da dee sëmbë. ¹²Nöö hën u tja go paati da de, hën de njan tefa de bëë fuu.

Nöö di de kaba u njan, nöö hën Masa Jesosi manda u taa: “Söö. Wë nöö be un go pii dee pisipisi dee fika e, be de an poi kaba a söös.” ¹³Nöö hën u go pii te a fuu tuwalufu gaan manda. Sö a fika hia tjika u dee feifi bëëë dee sëmbë njan.

¹⁴Wë nöö di dee sëmbë si di gaan soni Masa Jesosi du dë, nöö a bigi da de te na soni. Hën de taa: “Söö.

Wë di soni aki an dë u fia. Di sëmbë i si aki, hën da di Tjabukama di i si Masa Gadu paamusi taa a o manda ko a goonliba.” ¹⁵Nöö hën di de taki sö kaa, hën de kë kisi ën ku taanga buta könu u de wante. Ma nöö di Masa Jesosi sabi sö kaa, nöö hën a fusi kumutu a de mindi, hën a go a dee kununu ala hën wanwan.

A di pisi aki Masa Jesosi waka a wata liba.

Mat. 14:22-33; Maik. 6:45-52

^{16,17}Nöö hën u sai dë tefa di ndeti buka, Masa Jesosi an ko möönsö, nöö hën u dee bakama fëën go subi a di boto fuu aba go a Kapenaumi. Nöö di juu dë kamian ko ta dungu kaa.

¹⁸Nöö hën di u nango te wan pisi, hën wan gaan ventu ko ta böö teee, di wata ta seki te na sondi.

¹⁹Hën u ta puu ku taanga nango te u go kuma wan feifi kilomëti longi ku ka u bi kumutu, nöö hën u bia luku. Hën u si wan sëmbë ta waka ku futu a di wata liba ta ko a u. Nöö hën u ko fëëë te, u ta téemë tjatjatjatja sö, biga wa saandi da di soni ta ko a u dë. Nöö hii u di dë, Masa Jesosi wë gbolo, ma wa bi sabi.

²⁰Nöö hën a fan ku u taa: “Dee sëmbë, wan fëëë e. Mi wë disi.”

²¹Nöö di u jei sö kaa, hën hati fuu ko kötö, nöö wa fëëë möön faa ko a di boto. Ma nöö fa i si a subi a di boto dë kaa, nöö te fuu mëni hën u dë a di oto së banda ala pii, ka u bi nango.

²²Di dobooko fëën möön, hën dee hia sëmbë dee bi dë a di oto së banda ka u kumutu ala, hën de ko

foondo tee. De an sa naasë Masa Jesosi bi go. Biga oto boto an bi sai dë möönsö möön leki di fuu boto, nöö de sabi taa na u ku Masa Jesosi bi go di go.

²³Nöö di juu dë wanlö gaan boto fu Tibelia Kondë ko tjökö naandë zuntu ku di kamian ka Masa Jesosi bi tei dee bëëë da Gadu tangi paati da de de njan. ²⁴Nöö hën di dee sëmbë ko sabi taa Masa Jesosi an sai dë möön, u dee bakama fëen seei wa sai dë möön tu, hën de subi a dee gaan boto hën de koti ko a Kapenaumi.

A di pisi aki Masa Jesosi ta fan ku dee sëmbë taa hën da di bëëë di ta da sëmbë libi u teego.

Hën dee hia sëmbë ta suku Masa Jesosi ²⁵teefa de ko si ën. Nöö hën de hakisi ën taa: “Mësitë o, na un ten seepi i ko aki baa?”

²⁶Nöö hën Masa Jesosi taki da de taa: “Fa i si mi o fan ku unu aki, nöö tuutuu soni a dë e. Wan ta kule a mi baka fu di un ta fusutan dee foombo wooko mi ta du hedi e, ma fu di a dë taa mi bi da unu di bëëë un njan te bëë fuunu fuu.

²⁷“Nöö mi taki e, taa wan musu ta biinga fuun feni di njanjan di ta hoi unu fu wan pisiten nöö e, dee sëmbë. Ma be un biinga fuun feni di njanjan di sa mbei un feni libi u teego. Di njanjan dë, Mi di ko Libisëmbë Mii aki nöö sa da unu ën e. Biga mi nöö Gadu si taa fiti faa da mi di taki fu da unu sö wan soni.”

²⁸Nöö hën de piki ën taa: “Wë nöö unfa u musu du te nöö u sa du dee wooko Gadu kë fuu du?”

²⁹Hën a piki de taa: “Di wooko Gadu kë nöö? Hën nöö da fuun musu biibi a Mi di Sëmbë di a manda ko aki.”

³⁰Hën de toona hakisi ën taa: “Wë nöö un maaka joo lei u fuu sabi taa a i u musu biibi? ³¹I sa du foombo wooko kuma Mosesi nöö? Biga hën bi ta da dee fesiten sëmbë fuu di njanjan de kai ‘mana’ hibewan daka, u de njan a di gaan sabana kumafa di Buku taki taa: ‘Gadu Kondë bëëë a da de de njan.’ Nöö i sa du sö wan soni tu nöö?”

³²Hën Masa Jesosi piki de taa: “Dee sëmbë, be mi taki wan tuutuu soni da unu e. Na Mosesi bi da de di mana dë e, ma mi Tata seei bi da de ën. Ma nöö fa mi taki dë seei, ma nëen bi da di tuutuu njanjan di ta kumutu a Gadu ala eti. ³³Biga awaa ufö a ta da libisëmbë di tuutuu njanjan awaa. Hën da di Sëmbë aki di kumutu nëen ala, nöö hën bumbuu möön di mana. Biga hën sa mbei sëmbë feni di tuutuu libi di dë u teego.”

³⁴Hën de taa: “Wë nöö Mësitë o, tide wante fii seti da u di njanjan dë, fuu sa ta njan mën nöömö.”

³⁵Nöö hën Masa Jesosi piki de taa: “Un haika e. Mi wë da di njanjan di i si mi ta taki dë, di ta da sëmbë libi u teego. Biga ee wan sëmbë i ko a mi, nöö hati fii an o hangi na wan soni möön. Ee i ta biibi a mi liba, nöö dëëwata seei an o kisi i möön. Biga joo dë bööböö.”

³⁶“Ma nöö a dë leti kumafa mi bi taki da unu dë kaa. Un ta si mi fa mi dë, ma wan ta kë piki taa Gadu hën manda mi ko aki. ³⁷Ma fa mi fan dë seei, ma hii dee sëmbë dee

mi Tata Gadu ta da mi, nöö de tuu o ko a mi nöömöö, nöö di sëmbë di ko a mi ma o jakëën möönsö.

³⁸“Biga fa mi kumutu a liba ala ko aki, dee sëmbë, ma ko u mi du kumafa mi kë e. Ma mi ko u mi du dee soni dee di Sëmbë manda mi ko kë u mi du. ³⁹Nöö andi da di kë fëen? Hën wë da ma musu lasi na wan u dee sëmbë dee a da mi, ma mi musu weki de a dëdë a di kaba lasiti daka.

⁴⁰“Tuu wë e, dee sëmbë, disi da di soni mi Tata kë, taa hiniwan sëmbë di ta si mi di Mii fëen aki nöö i biibi a mi liba, nöö di sëmbë dë i abi di libi u teego kaa. Nöö sö wan sëmbë mi o weki a di kaba lasiti daka.” Sö Masa Jesosi taki da dee hia sëmbë dee ko nëen dë.

⁴¹Nöö fa de jei di fan fëen naandë taa hën da di njanjan di kumutu a liba, hën so u de tei èn fu hogi seei. Hën de ta guunjëen, ⁴²taa: “Wë di mii aki sö, nëen da di mii u Joséfu de kai Jesosi nö? U sabi hën mama ku èn tata, nöö unfa a sa taki da u taa a kumutu a liba?”

⁴³Nöö hën Masa Jesosi taa: “Dee sëmbë o, un disa di guunjan un ta guunjan mi naandë e. ⁴⁴Biga na wan sëmbë sa ko a mi ee na mi Tata di manda mi ko aki hën hai èn ko. Nöö sö wan sëmbë, hën mi o weki a dëdë a di kaba lasiti daka.

⁴⁵“Wan jei fa dee tjabukama sikifi buta a di Buku u Gadu nö? De taa hii sëmbë tuu o kisi lei a Gadu. Wë nöö ee wan sëmbë i jei di lei u Gadu dë, nöö i tei èn tja go a i hati, nöö a mi joo ko nöömöö. ⁴⁶Biga fa sëmbë ta kisi lei a Gadu seei, ma na wan sëmbë bi si èn ku wojo wan

daka, boiti mi tö di kumutu nëen ala. „Hën mbei a mi i musu ko fii sabi soni fëen.“ ⁴⁷Nöö fëen mbei mi taki da i tuutuu taa di sëmbë di ko biibi a mi, nöö hën feni di libi a Gadu di dë u teego.

⁴⁸“Mi taki da unu möön e, taa mi da di njanjan di ta da sëmbë gbelingbelin libi. ⁴⁹Dee fesiten sëmbë fuunu, de bi njan di mana a di sabana tuu, ma töku de bi dëdë. ⁵⁰Ma aki sö di njanjan dë awaa di kumutu a Gadu ko, nöö ee wan sëmbë i njan mën nöö ja o dëdë, ma joo feni di libi a Gadu di dë fu teego.

⁵¹“Mi taki da unu möön e, dee sëmbë, taa mi da di njanjan ta da sëmbë libi. A Gadu mi kumutu, nöö di sëmbë di ta njan di njanjan aki hën abi di libi u teego. Nöö di njanjan di mi ta taki aki, nöö hën wë da di sinkii u mi aki, di mi o da fu hii goonliba sëmbë musu sa feni libi.”

⁵²Nöö di dee hedima u Dju jei a fan sö, hën de bigi ta fia ku deseeri makandi taa: “Unfa di sëmbë aki sa da u hën sinkii fuu njan, maingë?”

⁵³Nöö hën Masa Jesosi piki de taa: “Tuutuu soni seei mi o taki da unu aki, dee sëmbë, taa ee wan sëmbë ja tei di sinkii u Mi di ko Libisëmbë Mii aki kuma njanjan fii, nöö ee ja tei di buuu u mi kuma wata di i ta bebe, nöö ja feni libi seei eti e. ⁵⁴Ma ee wan sëmbë i tei di sinkii u mi kuma njanjan fii u njan, nöö i tei di buuu u mi kuma wata fii u bebe, nöö i abi di libi u teego kaa, nöö mi o weki i a dëdë a di kaba lasiti daka.

⁵⁵“Biga di sinkii u mi aki, hën da di tuutuu njanjan fii njan ee i kë

libi. Nöö di buuu u mi, hën da di tuutuu wata fii bebe. ⁵⁶Nöö ee wan sëmbë tei di sinkii u mi aki kuma njanjan feën a ta njan, nöö a tei di buuu u mi kuma wata feën a ta bebe, nöö mi ku di sëmbë dë ko di wan. Wa o paati ku u seei möönsö.

⁵⁷“Dee sëmbë o, fa mi Tata sai dë, nöö hën wë abi libi e, nöö hën toona da mi en fu mi abi en tu. Nöö hën manda mi ko aki. Nöö ee wan sëmbë tei mi kuma njanjan feën a ta njan, nöö di sëmbë dë hën mi o da di libi dë tu e. ⁵⁸Fëen mbei mi taa mi da di njanjan di kumutu a Gadu ala di ta da sëmbë libi. An dë kuma di mana di dee fesiten sëmbë fuunu bi njan, biga wë de bi dëdë, ma ee wan sëmbë njan di njanjan aki sö, hën o abi di libi u teego.”

⁵⁹Nöö a sö wan fasi Masa Jesosi ta lei dee sëmbë e, a di keikiwosu u dee Dju a Kapenaumi.

Aki sëmbë bia go disa Masa Jesosi.

⁶⁰Nöö fa dee sëmbë dee bi ta waka a Masa Jesosi baka jei di fan a fan dë, nöö hën sömëni u de taa: “Maingë, andi da dee soni a ta lei dë? Ambë tjika u tei de?”

⁶¹Ma nöö Masa Jesosi sabi kaa taa sö de ta fan, nöö hën a fan ku de taa: “Wë di soni mi taki dë, hën taanga da unu fuun tei sö nö? ⁶²Wë nöö unfa seei a o dë da unu te un si Mi di ko dë Libisëmbë Mii aki toona go a liba ka mi bi kumutu?

⁶³Dee soni dee mi fan ku unu dë, na a sösö sinkii fasi un musu fusutan de e. Biga sinkii soni an sa heepi i fii feni di lö libi dë. Ma Akaa soni mi fan naandë, nöö ee i tei en, nöö joo feni di libi u teego.

⁶⁴Ma nöö fa mi ta biinga ku unu aki seei, so fuunu an kë piki mi.” Biga Masa Jesosi bi sabi gaanduwe kaa ambë ku ambë an o kë biibi én, nöö a sabi di sëmbë di o sei en a bakaten tu.

⁶⁵Nöö hën a toona taki da de taa: “Di soni aki wë mbei mi taki da unu taa na wan sëmbë sa ko a mi ee na mi Tata da i taanga.”

⁶⁶Nöö kumutu a di ten naandë, hën sömëni u dee sëmbë bi ta waka néen baka kumutu go disëen, de an dë ku en möön.

⁶⁷Nöö hën a bia hakisi u dee tuwalufu bakama feën dee a bi pii tei apaiti taa: “Unfa un pakisei baa? Un kë go tu nö?”

⁶⁸Nöö hën Simon Petuisi piki en taa: “Masa o, na ambë seei u sa go möönsö? Biga i nöö abi dee wöuntu dee ta da sëmbë libi u teego. ⁶⁹Nöö u ta biibi a i liba, biga u sabi taa i da di Paamusi Könü, di Mii u Gadu gbelingbelin di a manda ko.”

⁷⁰Nöö hën a piki de taa: “Awa, sö un ta piki tuu. Ma nöö a dendu fuun dee tuwalufu womi mi pii tei aki, wan fuunu dë didibi e.”

⁷¹Fa a taki naandë, nöö di mii u Simon Isikaliotu de kai Judasi, hën wë da di sëmbë a ta taki. Biga hii fa i si a dë a dendu fuu dee tuwalufu bakama u Masa Jesosi seei, ma hën o sei en a bakaten.

Aki Masa Jesosi o go a wan piizii u dee Dju sëmbë.

7 Nöö a baka u di dë, hën Masa Jesosi ta waka a dee köndékondë fu Galilea. An nango a dee köndë u Judea ala möön, fu di dee hedima u Dju ta watji en fu de

feni én kii. ²Ma nöö di juu dë, wan oto piizii fuu dee Dju sëmbë de ta njan bi zuntu faa kai. A dee daka dë, u ta mbei tjékëliba „ta toona mëni fa dee gaan sëmbë fuu bi libi a di sabana hii föteni jaa longi.“

³Nöö hën dee baaa u Masa Jesosi ko ta kaakei én taa: “Womi, andi i ta fika aki u du? Na a Judea ala fii go nö, fu dee sëmbë dee lo/ u nama ku i si dee foombo wooko i ta du. ⁴Biga ee wan sëmbë ta suku nëbai, nöö an o ta dë tjubitjubi, ma a o go lei én seei a lanti wajaa be hii mundu si én. Wë nöö di i ta du dee soni aki kaa, nöö fii go a lanti ala e, be de si i.” ⁵Biga wë hii fa de dë baaa fëen seei, ma de an ta biibi én. Hën wë mbei de fan sö.

⁶⁻⁸Nöö hën Masa Jesosi piki de taa: “Awa, mi sa go, ma di ten u mi an kisi eti e. Ma be un go nöö. Biga hiniwan juu uun kë, nöö un sa go ala. Fa un dë aki, dee sëmbë u di goonliba aki an ta buuse unu, ma mi de ta buuse. De an sa si mi a wojo seei, fu di mi ta konda da de gbelingbelin taa de an ta libi bunu a Gadu wojo. Nöö be unu wanwan go a di piizii e.” ⁹Nöö di a fan ku de sö kaa, hën de de go, ma hën a fika a Galilea naandë ufö.

¹⁰Ma baka u di de go, nöö hën a tei pasi faa go a di piizii awaa. Ma fa a nango naandë, an waka u lanti si én. A waka a wan tjubi fasi sö.

¹¹Nöö di juu dë, fa de dë a di piizii dendu a Jelusalen naandë, nöö dee hedima u Dju ta watji én ta hakisi taa: “Naasë a dë? Unsë di womi dë?”

¹²Nöö dee hia sëmbë dee ko a di piizii naandë, nöö deseei

ta taki soni fëen tu. So u de ta gafëen taa a dë bumbuu sëmbë. Otowan taa: “Nönö huun, a dë wan ganjansëmbëma, politikima.” ¹³Ma hii fa de ta fan naandë seei ma na wajaa a lanti, biga de ta fëeëd dee hedima u Dju.

A di pisi aki, Masa Jesosi ko dou a di piizii.

¹⁴Nöö dee daka dee de buta u de njan di piizii nöö de pasa mindi kaa bifö Masa Jesosi ko dou awaa. Hën a go fëen wante a di gadii u di Wosu u Masa Gaangadu, nöö hën a seti lei sëmbë. ¹⁵Nöö dee hedima u Dju ko sai dë ta haikëen tu, nöö de ko foondo seei teeë, de taa: “Wë unfa di lagilagi sëmbë aki ko sabi soni sö, ma na a dee siköö fuu a go?”

¹⁶Hën Masa Jesosi bia piki de. A taa: “Dee sëmbë, un haika e. Di lei i si mi ta lei aki, nöö na a mi a kumutu e. Ma di Sëmbë di manda mi ko aki, nëen a kumutu. ¹⁷Nöö ee wan sëmbë i ta hangi fii du fa Gadu kë nöö joo sabi ee a Gadu di lei u mi ta kumutu, ee miseei sondi mi ta tei ta taki.

¹⁸“Ma nöö ee wan sëmbë hopo ta konda soni fëen seei, nöö nëbai nöö a ta suku, na sö a dë nö? Ma ee a ta suku nëbai da di sëmbë di mandëën ko, nöö di sëmbë dë dë bumbuu sëmbë kaa. Na politiki a ta naki.”

¹⁹Nöö hën a taa: “Dee sëmbë, na Mosesi bi tja dee wëti u Gadu ko da unu nö? Hën mbei un ta hei én sö. Ma töku na wan fuunu kë hoi dee wëti dë, biga un kë kii mi. Nöö mi kë sa faandi mbei.”

²⁰Nöö hën de piki én taa: “Soni hën ko a i hedi nö, womi? Ambë da di sëmbë di kë kii i?”

21 Nöö hën a taa: “Fa mi dë aki, wan kodo foondo wooko tö mi du a saba, hën wë a bigi da unu te wan saanfa fuun du. **22** Ma nöö unu, hiniwanten un ta poi saba. Biga Mosesi bi da unu wan wëti taa un musu koti di maaka u Dju a dee womi mii fuunu sinkii, te de abi aiti daka u di de pai ën. Ma nöö tökuseei na a Mosesi ten wë di wëti dë kumutu e, ma sensi a dee oto gaan sëmbë fuunu dee bi dë ufö ën. **23** Nöö ee wan sëmbë ko a unu fuun koti di maaka a di mii fëen sinkii dëën, nöö ee a kai a saba daka seei ma un ta koti ën waiwai fu di di wëti musu hoi. Wë nöö na wooko un ta wooko a di saba dë nö?

“Wë nöö faandi mbei un musu ta guunjan mi u di mi heepi wan sëmbë ko bumbuu ku telu a saba daka? **24** I si ö? Wan musu ta kuutu soni hesihesi sö e, dee sëmbë, ma un musu ta wegi soni luku fini ufö un kuutu, nöö di kuutu fuunu o dë leti.” Sö Masa Jesosi fan ku dee hedima naandë.

Di pisi aki ta lei i kumafa sëmbë ta mëni u Masa Jesosi.

25 Nöö fa dee sëmbë u Jelusalen dë ta haika di fan u Masa Jesosi, nöö so u de ta hakisi taa: “Wë di sëmbë aki, nëen dee hedima fuu bi ta suku u kii nö? **26** Nöö hën a ko dë aki ta fan a lanti denu wajaa sö. Ma na wan sëmbë dë aki ta suku u tapëen seei. Wë a sa kë sônte dee hedima fuu ko si taa hën da di Paamusi Könu di Gadu bi o manda ko nö? **27** Ma ee de ta mëni sö seei, ma u sabi naasë di sëmbë aki kumutu. U sabi ën bumbuu. Ma

te di Paamusi Könu ko, sëmbë an o sabi naasë a kumutu.”

28 Nöö di de fan sö, hën Masa Jesosi bai fan möön taanga ka a dë a di djai denu dë taa: “Awa, un sabi mi tuu, di da un taa un sabi naasë mi kumutu. Ma tökuseei wan sabi fini fëen eti e. Biga fa mi ko aki, ma ko u mi seepi ma wan Sëmbë hën manda mi ko. Nöö di Sëmbë dë an ta ganjan sëmbë. Ma fa uun sai dë, wan sabi di Sëmbë mi ta taki aki möönsö. **29** Ma nöö mii sabi ën biga nëen ala mi kumutu. Hën manda mi ko aki.”

30 Nöö fa a fan dë, nöö di fan fëen an kai ku dee hedima seei, nöö hën de kë kisi ën tja go. Ma tökuseei na wan sëmbë panjëen, biga di juu fëen an dou eti.

31 Ma nöö hii fa dee hedima bi ta suku ën u kisi seei, ma wanlö hila sëmbë sai dë ko ta biibi nëen. Biga de taa: “Wë mi hakisi e, te di Paamusi Könu ko, nöö a o sa du möön gaan foombo wooko möön fa di sëmbë aki ta du nö?”

32 Nöö fa dee lanti ta fan kusikusi naandë, nöö dee Faliseima an kë jei seei taa sö de ta mëni u Masa Jesosi taa hën da di Paamusi Könu. Nöö hën de go a dee Gaan Begima dee ta dë a di Gaan Keikiwosu dë, hën de fiti buka makandi. Nöö hën de manda dee wakitima dee ta watji di Wosu taa be de go kisi Jesosi tja ko da de.

33 Di juu dë, Masa Jesosi ta fan ku dee sëmbë eti. A taa: “Wan sati pisiten nöö mi o dë ku unu möön eti e, nöö mi o toona go a di Sëmbë di bi manda mi ko aki. **34** A di juu dë woon ta suku mi te un wei, ma

wan o feni mi möönsö. Biga ka mi o go dë, wan o sa ko dou ala e.”

35Nöö hën dee Dju hedima hakisi deseeli taa: “Wë nöö naasë di womi aki sa go maingë te nöö wa o sa si ën möön? A sa kë taa a o go a dee oto köndë ka dee Dju sëmbë fuu paaja go, faa musu go ta lei dee oto köndë sëmbë nö? **36**Andi da di oto a ta taki naandë taa woon suku mi te un wei, wan o si mi möön, nöö ka mi o go nöö wan o sa dou ala?”

37Nöö di kaba lasiti daka u di piizii dë, hën bigi möön hii dee oto daka tuu. Nöö a di daka dë, hën Masa Jesosi hopo taanpu hën a bai taa: “Ee wan sëmbë dëewata kisi i nöö be i ko a mi e, ko tei wata ffi bebe. **38**Biga a sikifi a Masa Gadu Buku taa, di sëmbë di ko biibi a mi nöö a o dë nëen hati dendu kuma wan kiiki hedi ta kule wata ta ko nöömö, ta tja di libi u teego ta paaja.”

39Wë nöö fa a fan naandë, a ta taki u di Akaa u Gadu di dee sëmbë ta biibi nëen o kisi a bakaten. Biga di juu dë, sëmbë an bi kisi di Akaa eti fu di Masa Jesosi an bi toona go a Gadu Köndë faa feni di nëbai feën eti.

40Nöö di dee sëmbë jei fa a bai dë, hën so u de taa: “Maingë, di sëmbë dë, a musu u dë di Tjabukama di Gadu bi o manda ko e.”

41Otowan taa: “Hën di Paamusi Könu seei di dë wante.” Otowan taa: “Hun? Nönö, na a Galilea di Paamusi Könu bi o kumutu e. **42**Biga Gadu Buku taki taa a o dë wan bakamii u Dafiti, nöö a Betelehem a o kumutu, ka Dafiti bi ta libi.”

43Nöö da sö dee sëmbë ko paati fu Masa Jesosi hedi. **44**So u de kë go kisi ën seei fu de tja go a kuutu, ma tökuseei na wan sëmbë panjëen möönsö.

Aki ta lei fa dee Dju hedima buuse Masa Jesosi tjika.

45Nöö fa de mbei dë, hën wë dee wakitima toona go a dee Faliseima ku dee Gaan Begima, dee bi manda de ko. Hën dee hedima hakisi de taa: “Unfa wë? Wan kisi ën tja ko nö?”

46Hën de taa: “Wë nönö. Fa u jei di fan feën te u kaba dë, nöö a bigi da u poi. Biga wa jei na wan sëmbë fan sö wan daka.”

47Nöö hën dee Faliseima taa: “Ambëë? A ganjanunu kisi tu nö?

48Fa u dë aki, un jei wan daka taa wan fuu dee takima ku dee Faliseima aki ko biibi nëen ö?

49Wan sabi taa dee lagilagi sëmbë sösö wan dë, dee na sabi wan wojo soni u Gadu wëti, de nöö ta biibi ën nö? Helu u de tu!”

50Nöö fa de fan dë, nöö Nikodemus di bi go fan ku Masa Jesosi a wan ndeti, nöö hënseei dë wan u dee hedima tu. Nöö hën a hakisi de taa: **51**“Wë nöö unfa di wëti fuu dë? U sa kuutu wan sëmbë da sitaafu söndö u dëen pasi faa fan, fuu sabi taa hogi a du tuu nö?”

52Nöö hën de piki ën taa: “Aa, fa u dë aki, nöö i seei dë a di së u dee Galilea sëmbë tu nö? Wë go suku a di Buku luku ee unsë joo si taa wan tjabukama u Gadu kumutu a Galilea wan daka.”

53Nöö fa de fan dë, nöö hën hii sëmbë booko paaja go u de a wosu.

8 Ma nöö Masa Jesosi hën a go a di kununu de kai Oleifi Kununu.

A di pisi aki de tja wan mujëe ko a Masa Jesosi di de bi kisi ku waka manu.

²Nöö di dobooko feën mamate biten, hën Masa Jesosi toona ko a di Wosu u Masa Gadu möön. Nöö fa a ko dë, nöö hën hii sëmbë hai ko wante nëën naandë, hën a seeka sindo faa lei de.

³Nöö di juu dë, dee Sabima u Wëti ku dee Faliseima tja wan mujëe ko nëën naandë. A dë sö taa de kisi di mujëe dë ku wan womi, hën de tjëen ko buta taanputaanpu leti a dee hia sëmbë fesi dë.

⁴Hën de taki da Masa Jesosi taa: "Wë Mësitë o, di mujëe aki, hën wë u kisi ku womi djunsu dë nöö hën wë u tjëen ko a i. ⁵Wë nöö a dee wëti Mosesi bi da u, nöö a taa te u kisi wan mujëe sö nöö u musu naki ën ku sitonu kii. Nöö unfa ii taki u di soni dë?" Sö de hakisi ën. ⁶Ma nöö fa de ta hakisi ën dë, taapu tö nöö de ta seti dëën sö fu de feni föoutu nëën u de tjëen go kaagi. Ma nöö Masa Jesosi an piki de, hën a bendi ta sikifi soni ku ën finga a goon. ⁷Hën de ta buta ku ën nöömö faa musu taki wan soni.

Te wan pisi hën a hopo taanpu. Hën a taa: "Luku, di fuunu di si taa a dë sëndö föoutu a Gadu wojo, nöö be a hiti di fosu sitonu naki di mujëe." ⁸Hën di a fan sö kaa, hën a toona bendi ta sikifi soni ku finga a goon möön.

^{9,10}Nöö di dee sëmbë bi tja di mujëe ko dë jei sö, nöö hën de bia

ta fusi nango u de oto a oto baka, seti a dee gaan wan te dou a dee möön njönku wan. Biga de tuu ko si taa de an dë sëndö föoutu a Gadu wojo.

Nöö hën Masa Jesosi hopo taanpu, nöö an si na wan kodo sëmbë dë möön boiti di mujëe wanwan tö sai dë taanputaanpu. Hën a hakisi ën taa: "Wë mujëe o, unsë dee sëmbë dee tja i ko aki dë? De an da i sitaafu möön nö?"

¹¹Hën a taa: "Wë nönö, Mësitë."

Nöö hën a taa: "Söö, wë antoobi. Nöö missei, ma o da i sitaafu tu. Nöö i toona go fii, ma te i go nöö na du hogi möön e, mujëe."]

A di pisi aki dee hedima u dee Dju ta fia ku Masa Jesosi.

¹²Nöö hën Masa Jesosi toona seti fan ku dee sëmbë dee bi ko nëën naandë. A taa: "Mi da di limbo u di goonliba aki e. Hën mbei ee wan sëmbë i ta waka a mi baka nöö ja o waka a dungu möönsö, ma fusutan fii o dë limbolimbo gbegedee. Biga i kisi di libi u Gadu kaa."

¹³Nöö di a taki sö, hën dee Faliseima buta ku ën wante. De taa: "Haika fa i ta fan fii seei naandë. Ja abi na wan sëmbë u dë kotoigima da i, hën mbei sëmbë an sa piki di fan fii taa tuutuu soni i ta taki."

¹⁴Hën Masa Jesosi piki de taa: "Ee soni u missei mi ta konda seei, ma nöö tuutuu soni mi ta taki e. Biga mii sabi naasë mi kumutu, nöö mi sabi naasë mi nango tu. Ma fa un sai dë, un wan sabi dee soni dë.

¹⁵"Nöö fa un ta kuutu mi aki, un ta kuutu mi a libisëmbë fasi nöö. Ma fa mi dë aki, ma ta kuutu na

wan sëmbë. ¹⁶Ma te mi o kuutu, nöö di kuutu u mi o dë leti e, biga na mi wanwan o kuutu ën. Ma mi ku mi Tata di manda mi ko aki tuu o kuutu ën makandi.

¹⁷“Nöö unfa a dë a di wëti fuunu, dee sëmbë? Na tu sëmbë musu taki di wan soni ufö de sa piki taa tuu nö? ¹⁸Wë nöö mi dë wan sëmbë ta kotoigi da miseei kaa, nöö di otowan hën da mi Tata di manda mi ko aki.”

¹⁹Nöö hën de hakisi ën taa: “Sö nö? Wë naasë di tata fii dë?”

Hën a piki de taa: “Wë di wan sabi mi, hën mbei wë wan sabi mi Tata. Ma ee un bi sabi ambë da mi, nöö un bi o sabi ambë da mi Tata tu.”

²⁰Nöö dee fan Masa Jesosi ta fan naandë, nöö a fan de leti a di Wosu u Masa Gaangadu dendu, zuntu ku di kamian ka de ta tja möni ko u da Gadu. Ma nöö fa hii sëmbë bi dë gidjii dë seei, ma töku na wan sëmbë kisi ën panjan, biga di juu fëen an dou eti.

A di pisi aki Masa Jesosi ku dee hedima u Dju ta fan eti.

²¹Nöö hën a toona fan ku de möön taa: “Mi o go, nöö woon suku mi te un wei ma wan o sa dou ka mi nango e. Nöö woon dëdë söndö Gadu puu unu a bëë u dee hogidu fuunu.”

²²Nöö hën di a taki sö, hën dee hedima u Dju taa: “Wë unsë a o go di a taa ka a o go wa o sa dou ala? A sa kë a o go kii ën seei nö, maingë?”

²³Ma nöö hën a taki da de taa: “Un haika e, uun dë u goonliba aki,

ma nöö mii dë u Gadu. ²⁴Nöö fa mi taki da unu taa woon dëdë söndö Gadu puu unu a bëë u dee hogi du fuunu aki, nöö tuu e. Biga ee wan kë piki mi taa mi da di Sëmbë di mi taki da unu taa mi dë aki, nöö woon dëdë a dee hogi du fuunu liba söndö Gadu puu unu a bëë.”

²⁵Nöö hën de hakisi ën taa: “Wë fa i ta fan dë, ambë seei da i?”

Nöö hën a piki de taa: “Mi da di Sëmbë di mi ta taki da unu nöömö kaa taa mi dë. Hën nöö mi dë eti. ²⁶Nöö fa mi dë aki, mi abi sömëni soni u mi sa tei kuutu unu, ma nöö ma o du sö e. Biga di Sëmbë di manda mi ko aki, nöö dee sondi dee a ta taki da mi nöö de nöö mi ta tei ta taki. Nöö tuutuu sondi a ta taki e, dee sëmbë. I sa futoou ën.”

²⁷Ma nöö fa Masa Jesosi ta fan naandë, de an ta fusutan taa soni fëën Tata Masa Gadu a ta taki. ²⁸Fëën mbei a taki da de taa, “Te di daka woon hopo Mi di ko Libisëmbë Mii aki buta a liba bifö woon ko sabi ambë da mi awaa. Nöö a di ten dë, nöö woon ko si taa ma ta du na wan wojo sondi u mi seei, söseei tu ma ta fan wan soni u missei, ma dee soni mi Tata lei mi, nöö de mi ta taki. ²⁹Nöö fa a manda mi ko aki, nöö a ta dë ku mi tu e. An ta disa mi wanwan möönsö, biga hiniwan juu mi ta du dee sondi dee ta kai ku ën.”

³⁰Nöö di dee hia sëmbë bi sai dë jei fa a fan, nöö sömëni u de bia ko biibi næen, „te kisi so u dee hedima u Dju.“

A di pisi aki Masa Jesosi ta taki da de taa de an dë tuutuu bakamii u Abahamu.

³¹Nöö hën Masa Jesosi fan ku dee hedima u Dju dee ko biibi ën dë

taa: “Ee un ta hoi dee lei mi ta lei unu aki nango nöömöö, nöö woon ko dë bakama u mi tuutuu. ³²Nöö woon ko sabi sondi gbelingbelin, leti kumafa a dë a Gadu wojo. Nöö te un ko sabi sondi sö kaa, nöö a o mbei un ko fii kumutu a di saafu un sai dë.”

³³Nöö hën de piki èn taa: “Ambëë? Fa uu dë aki, u da Abahamu böngö. Hën da gaan sëmbë fuu. Na wan ten u bi dë saafu a sëmbë basu wan daka. Nöö unfa i sa taa woo ko fii kumutu a saafu?”

³⁴Nöö hën Masa Jesosi piki de taa: “Fu tuutuu mi taki da unu taa ee wan sëmbë i ta du hogi nango nöömöö, nöö saafu wë i dë a hogi du basu e.

³⁵“Nöö ee i dë saafu ta wooko da wan famii, nöö ja a' wan tan kamian a di famii dë möönsö. Biga saafu nöö i dë. Ma nöö di sëmbë di dë miii u di famii, nöö hën o dë a di famii nöömöö, nöö hën o abi taki a di wosu dendu.” ³⁶Wë nöö ee di Mii u Gadu aki, hën puu i a saafu mbei i ko fii, nöö i ko fii tuutuu seei.

³⁷“Dee sëmbë, fa un sai dë, mi sabi taa unu da dee böngö u Abahamu, ma nöö wan ta djei èn e. Biga un dë kabakaba u kii mi fu di wan kë tei dee soni mi ta lei unu aki. Ee Abahamu wë, an bi o du sö o. ³⁸Fa mi dë aki, mi ta lei unu dee sondi dee mi si ku dee mi jei a mi Tata, ma nöö unu ta du dee sondi dee un si a di tata fuunu.”

³⁹Nöö hën de piki èn taa: “Un tata fuu i ta taki dë? Na di böngö u Tata Abahamu u dë nö?”

Hën a piki de taa: “Ee un bi dë dee gbelingbelin böngö u Abahamu, nöö un bi o libi kuma hën. ⁴⁰Ma un dë kabakaba u kii mi, hii fa mi da di Sëmbë di ta lei unu dee tuutuu soni u Gadu dee missei jei nëën. Abahamu an bi o du sö wan soni e. ⁴¹Ma uun ta du dee soni dee un si a unu tata, hën mbei un kë kii mi.”

Nöö hën de piki èn taa: “Wë nöö fa i ta fan dë, i kë mbei taa u da oto tata mii nö? Nönö. Masa Gaangadu mii seei u dë. Hën nöö da u Tata.”

⁴²Nöö hën Masa Jesosi piki de taa: “Ee Gadu hën bi da unu tata, nöö un bi o lobi mi e, biga nëën ala mi kumutu ko aki. Hën seei wë manda mi ko aki. ⁴³Nöö faandi mbei wan ta fusutan dee soni mi ta taki aki? A dë fu di wan dë a di fa fuun tei de, hën wë mbei e.

⁴⁴“Di didibi seei wë da unu tata e, dee sëmbë. Biga dee soni dee a lo/ u du, nöö deseei wë un ta kë du dë kaa. Fa a sai dë, sensi a di seti u mundu a bi ta kii sëmbë kaa. An nama wan daka seei a tuu soni möönsö, biga di soni de kai tuu, an dë nëën hati seei. Mindi soni, hën da di hiniwan daka fan fëen di a ta fan kaa, biga nëën mindi soni ku lëgëdë kumutu. ⁴⁵Nöö fu di un nama ku èn, hën wë mbei wan kë piki mi a dee tuutuu soni mi ta lei unu aki.

⁴⁶“Fa un dë aki, na wan fuunu sa lei finga a mi taa mi du hogi wan daka möönsö. Wë ee wan sa lei sö, nöö hën da tuutuu soni nöö mi ta taki. Nöö faandi mbei wan kë piki mi? ⁴⁷Na fu di wan dë sëmbë u Gadu nö? Aai, hën wë mbei. Wë

biga di sëmbë di dë u Gadu nöö hën ta haika Gadu woto.”

48 Nöö hën de piki ën taa: “Söö. Wa bi taki leti o, taa ju da wan takusëmbëma, ju Samalia sëmbë ju? Wan hogi soni wë dë a i liba ta fan dee lö fan naandë!”

49 Hën Masa Jesosi piki de taa: “Nönö e, dee sëmbë. Na soni hën dë a mi liba e, ma mi Tata në hën nöö mi ta suku u bai. Ma unu ta wisiwasi mi. **50** Ma nöö ma a’ toobi, biga ma ta suku nëbai da miseei. Ma nöö wan Sëmbë dë di ta suku ën da mi, nöö hën ta kuutu buta ambë fiti nëbai ku ambë an fiti.

51 „Nöö ka a hei mi tjika aki, „nöö fu tuutuu mi taki da unu taa ee wan sëmbë ta hoi dee soni mi ta fan aki, nöö an o dëdë kaba a sösö möönsö.”

52 Nöö hën dee Dju hedima piki ën taa: “Söö. Awaa u ko si gbelin taa wan didibi hën dë a i liba tuu, fa i ko ta fan dee laulau fan naandë. Biga Abahamu dëdë gaanduwe kaa, söseei dee fesiten tjabukama tu. Ma nöö ii ko dë aki ta bai taa ee wan sëmbë ta hoi a dee lei fii nöö an o dëdë möönsö. **53** Fa i sai dë, i hei möön Abahamu ku dee oto tjabukama u Gadu dee dëdë kaa nö? Unfa seei i ta mëni fii seei?”

54 Hën Masa Jesosi piki de taa: “Ee miseei ta hei miseei, nöö an dë wan wojo sondi. Ma mi Tata di un taa hën da Gadu fuunu, hën ta hei mi e. **55** Nöö hii fa un taa a dë unu Gadu ma töku wan sabi ën, ma nöö mii sabi ën. Ee mi taa ma sabi ën, nöö hën da mi dë wan lëgëdëma

kuma unu. Ma nöö mii sabi ën e, nöö mi ta hoi dee taki fëen tu.

56 Nöö Abahamu, di gaan sëmbë fuunu, bi wai tumusi e, di a sabi taa a o si di daka di mi o ko a goonliba aki. Wë nöö a si ën tu, nöö a wai seei.”

57 Fa a fan dë, hën de mbei: “Höön, andi i ta taki dë? Fa I sai naandë, ja gaandi dou feifiteni jaa eti, hën i bai taa i si Abahamu nö?”

58 Nöö hën Masa Jesosi piki de taa: “Tuutuu mi taki da unu taa bifö de pai Abahamu, nöö mi bi dë gaanduwe kaa.”^d

59 „Nöö fa a piki dë, nöö de jei seei gbelin taa a taki taa hënseei da Gadu. „Nöö hën de kule go kisi sitonu mii u de naki ën kii. Ma nöö Masa Jesosi fusi a de dendu pala kumutu a di Wosu dë go fëen.

A di pisi aki Masa Jesosi kula wan bookowojoma a wan saba daka.

9 Nöö hën fa Masa Jesosi nango dë, te wan pisi hën a si wan bookowojoma di de bi pali sö.

2 Nöö hën u dee bakama fëen hakisi ën taa: “Wë Mësitë o, fa de pali di sëmbë bookobookowojo aki, hogi hën tata ku ën mama du mbei de pali ën sö nö, naa næën seei a kumutu?”

3 Nöö hën a piki u taa: “Nönö, na hogi di womi aki du e, na hogi hën mama ku ën tata du tu. Ma a ko pasa sö u di kaakiti u Masa Gadu musu ko a limbo nëen libi. **4** Fa u dë aki, nöö u abi ten eti fuu ta wooko da di Sëmbë di manda mi ko aki,

d 8:58 Aki Masa Jesosi taki: “Bifö de pai Abahamu, Mi Dë.” Nöö di “Mi Dë” aki, hën da wan hebi në u Gadu.

biga didia dë eti. Ma te wan pisi ndeti o ko, nöö na wan sëmbë o sa wooko möön. ⁵Hën mbei solanga mi dë a goonliba aki, nöö mi da di Limbo di ta limbo sëmbë u di goonliba aki wojo.”

⁶Nöö fa a fan naandë, hën a tunta a goon wante. Nöö hën a mbei en pötöpötö, hën a lobi a di bookowojoma naandë wojo. ⁷Nöö hën a taki dëen taa be a go wasi a di tobo de kai Siloam. (Nöö di “Siloam” dë, hën kë taki “de mandëen”.)

Nöö hën di sëmbë go, hën a go wasi te a kaba. Nöö fa a du naandë, hën wojo feën limbo gbegedee, a ko ta si soni, nöö hën a toona go feën a wosu.

⁸Wë nöö di a dou a wosu, hën dee sëmbë ku en ta libi bandja ku bandja naandë, ku dee oto sëmbë dee bi naa si en ta pidi möni, hën de ko si en naandë.

Hën de ta hakisi taa: “Wë nöö di sëmbë aki, næen u bi ta si sindosindo ta pidi möni nö?”

⁹Otowan taa: “Hën seei wë di dë e.”

Otowan taa: “Nönö, næen. Oto sëmbë nöö wë djei en sö.”

Ma nöö hënseei piki taa: “Mi seei wë disi wante e, dee sëmbë!”

¹⁰Hën de taa: “Wë nöö unfa a waka wojo fii jabi te i ko ta si soni baa?”

¹¹Hën a piki de taa: “Wan womi de kai Jesosi hën wë mbei wan pötöpötö lobi a mi wojo, hën a manda mi u mi go wasi a di tobo de kai Siloam. Nöö hën di mi go wasi, nöö hën mi ko ta si soni.”

¹²Hën de hakisi en taa: “Wë nöö naasë di sëmbë dë?”

Hën a taa: “Wë nöö, ma sabi.”

¹³Nöö hën wanlö sëmbë bi sai naandë tei en tja go a dee Faliseima. ¹⁴Wë biga di daka di i si Masa Jesosi kulëen naandë, nöö a bi dë leti a wan saba.

¹⁵Hën dee Faliseima hakisi en taa: “Wë womi, unfa i du ko ta si soni? Kondéen da u.”

Hën di sëmbë piki taa: “Wë di sëmbë tei doti mbei pötöpötö lobi a mi wojo, hën mi go wasi. Hën wë wojo u mi ko limbo, mi ko ta si soni e.”

¹⁶Nöö hën so u dee Faliseima taa: “Hön, di sëmbë naandë, na a Gadu a kumutu e. Biga an hoi di saba.”

Ma dee otowan u de taa: “Ma wan hogi sëmbë an bi o sa du sö wan gaan foondo soni e.” Hën de kisi toobi ku deseei naandë.

¹⁷Nöö hën de toona bendi ko a di sëmbë di wojo bi booko naandë baka, hën de taa: “Wë ju a bi kula mbei i ko ta si sondi. Nöö unfa feën ii taki?”

Hën a taa: “Wë mi si taa a dë wan tjabukama u Gadu.”

¹⁸Ma nöö de an kë piki seei taa de bi pai en bookobookowojo ma nöö fa u dë aki a ko ta si soni. Nöö hën de dë a di taki tee, hën de kai hën tata ku en mama ko.

¹⁹Hën de hakisi de taa: “Wë di sëmbë aki sö, miii fuunu nö? Nöö bookobookowojo un bi pai en nö? Nöö unfa a waka ufö a ko ta si soni fa u dë aki? Un piki u boo jei.”

²⁰Nöö hën di tata ku di mama piki de taa: “Wë u sabi taa a dë miii fuu, nöö u sabi gbelingbelin tu taa u bi pali en bookobookowojo. ²¹Ma nöö fa a waka ufö a ko ta si soni,

nöö di dë wa sabi. Nöö wa sabi tu ambë da di sëmbë di kuleën te a ko ta si soni. Ma nöö di a dë gaangaan sëmbë kaa, nöö a kandë un sa hakisi én seei i si, be hënseei fan ku unu.”

²²Nöö sö di tata ku di mama u di womi piki, u di de fëëë dee hedima u Dju. Biga wë de bi buta taa ee wan sëmbë ta piki taa Jesosi hën da di Paamusi Könu, nöö de o puu i a keiki. ²³Hën mbei de piki a di lõ fasi dë taa: “Un hakisi hënseei biga a ko gaan sëmbë kaa.”

²⁴Nöö hën de toona kai di womi di u tu pasi ko a de.

Hën de taki dëën taa: “Wë womi, fa i fan dë, u kë jei én möön. Ma nöö i musu hopo maun a liba soi a Gadu fesi taa tuutuu soni gbelin joo taki awaa. Biga u sabi taa di sëmbë di i taa hën kula i dë, nöö takulibima a dë e.”

²⁵Nöö hën di sëmbë piki de taa: “Wë ee a dë takulibima nöö di dë ma sabi. Ma wan kodo soni nöö mi sabi. Hën da mi bi dë bookowojoma, ma nöö fa u dë aki mi ko ta si soni.”

²⁶Nöö hën de hakisi én möön taa: “Wë andi ku andi seei a du da i baa, ufö i ko ta si soni. Piki u boo jei.”

²⁷Nöö hën a piki de taa: “Wë mi bi taki di soni da unu kaa ma nöö wan kë piki. Andi fëëë seei un kë jei a mi möön? A sa kë taa unu seei kë bia ko bakama fëëë tu nö?”

²⁸Nöö fa a piki de naandë, hën de kisi faja awaa. Hati u de boonu ku én tee hën de kosi én te a bigi. De taa: “Höön, wë nöö i kë dë bakama u sö wan lagilagi sëmbë nö? U dee sëmbë aki, bakama u Mosesi uu dë, ²⁹biga u sabi taa ku Mosesi wë

Gadu bi fan. Ma di lö sëmbë dë, hën wa sabi naasë seei a kumutu ko aki.”

³⁰Nöö hën di sëmbë taa: “Aa, wë a foombo mi tumisi o, di un taa wan sabi naasë a kumutu, ma nöö a kula mi te mi ko ta si soni. ³¹Wë u sabi taa fa Gadu sai dë, an ta haika di begi u wan takulibima. Ma di sëmbë di ta lesipeki én ta du dee soni dee a ta taki, nöö te hën begi én nöö a ta jei. ³²Wë nöö fu sensi di goonliba mbei te kisi tide, nöö wa jei taa de mbei wan sëmbë di de pali bookobookowojo ko si soni wan daka. ³³Ee di sëmbë dë an bi dë u Gadu, nöö an bi o sa du sö wan soni e.”

³⁴Nöö fa di womi piki naandë, hën dee hedima kosi én tee, de taa: “Ju! Fa i si de pali i bookobookowojo dë, nöö ja sabi taa hogilibi mbei de pali i sö nö? Nöö andi i abi u lei u?” Nöö hën de jakëën puu a di keikiwosu dë buta go a döö.

³⁵Nöö di Masa Jesosi ko jei taa sö de jaka di womi, hën a ko miti ku én. Hën a hakisi én taa: “Unfa wë baa? I ta biibi a di Mii u Gadu di ko libisëmbë mii nö?”

³⁶Nöö hën di womi piki én taa: “Wë nöö Mësitë o, unsë seei a dë baa? Mi kë biibi næën.”

³⁷Nöö hën a piki én taa: “Hën wë i si disi kaa e. Hën seei wë ta fan ku i aki.”

³⁸Nöö hën di womi taa: “Aaa, wë Masa, mi ta biibi o.” Hën a saka tjökö kini a goon dëën.

³⁹Nöö di soni pasa dë, hën mbei Masa Jesosi taki wan soni aki sö. A taa: “Fa mi ko a goonliba aki, nöö mi ko fu mbei libisëmbë musu kuutu paati ku deseei. Dee

bookowojoma, de o ko a mi fu mi limbo de wojo be de fusutan soni. Ma nöö dee sëmbë dee taa wojo u de an booko, de ta si soni kaa, nöö de o ko fika bookowojoma awaa.”

40 Nöö fa a fan naandë, nöö wanlö Faliseima bi sai naandë ta jei, nöö de sabi taa de a ta tjökö. Hën de taa: “Ee? Unfa i taki? I kë taa u dë bookowojoma nö?”

41 Hën a piki de taa: “Wë ee un bi piki taki wojo fuunu booko, nöö wan bi du hogi e. Ma nöö di un taa soni an du unu, un ta si soni kaa, nöö feën mbei föstu fika a unu liba.”

Aki Masa Jesosi ta taki soni u sikafu ku di sëmbë ta kijja de.

10 Nöö hën Masa Jesosi ta lei
dee sëmbë möön, a taa: “I
sabi fa a dë te wan sëmbë o kijja
sikafu. A o mbei wan sitonu peni
ta tjubi de fu hogi mbeti an sa ko
kisi de kii. Na sö a dë nö? Wë nöö
fa a o mbei di peni dë, nöö wan
kodo dööbuka tö a o abi. Nöö mi
o konda wan soni da unu aki, nöö
tuutuu soni seei a dë e. Ee wan
sëmbë an kë waka a di dööbuka,
ma a ta subi feën a wan oto kamian
fu go a di peni denu, nöö di sëmbë
dë nöö fufuuma e, hogihatima
gbelin seepi a dë wante.

2 “Ma di sëmbë di o waka a di
dööbuka ko a di peni denu, nöö
hën da di kijjama u dee sikafu
seei. **3** Nöö fa i si a ko dou dë, nöö
wantewante di wakitima o jabi di
döö dëen, faa pasa go a denu. Nöö
te a go a denu kaa, nöö hiniwan
u dee sikafu a o kai de në, nöö de
o jei én biga de sabi én töngö. Nöö

a o tja de kumutu a di peni denu
go a döö faa sölugu de. **4** Nöö fa de
o go a döö dë, nöö di sikafuma o
ta waka a de fesi, nöö de o dë nëen
baka, biga de ta sabi én töngö.

5 “Ma ee wan oto sëmbë di nëen
ta kijja de ko a de naandë, nöö de
an o go nëen baka e. De o kule
seei dëen, biga de an sabi wan oto
sëmbë töngö möön leki di sëmbë ta
kijja de.”

6 Sö wan woto Masa Jesosi tei lei
dee sëmbë a nöngö fasi, ma nöö de
an saandi a ta taki da de möönsö.

7 Nöö di a si taa de an ta fusutan,
hën a toona fan ku de möön. A taa:
“Mi taki e, dee soni i si mi o fan ku
unu aki, nöö tuutuu soni seei de dë
e. Mi seepi wë da di dööbuka, di
fii waka go dou a dee oto sikapu.
8 Hii dee sëmbë dee bi buta deseeli
a di kamian di i si mi abi aki, nöö
fufuuma sösö nöö de bi dë e. Feën
mbei dee sikafu dee dë u mi tuutuu
an bi ta piki de buka.

9 “Mi taki da unu e, taa mi da di
dööbuka da hiniwan sëmbë di sa kë
pasa go a di peni denu faa feni di
heepi u Gadu. Nöö sö wan sëmbë
i dë fii bööböö seei. I sa ta waka
fii nango a döö toona ko, ta feni di
sölugu u Gadu.

10 “Dee fufuuma dee mi bi taki dë,
de ko u de ganjan dee sikapu kii poi
kaba a sösö. Ma mii ko u ko da de
gbelingbelin libi seei ku telu.”

11 Hën a toona taki möön taa: “Mi
da di möön bumbuu sikafuma u
sikafu e. Biga fa mi dë aki, mi dë
kabakaba u mi dëdë da dee sikafu u
mi. **12** Ma di sëmbë de ta juu u luku
sikafu u de pakëen, nöö hën an o
dë sö e, biga nëen abi dee sikafu.

Nöö te a si taa hogi mbeti ta ko, nöö a o kule disa de naandë go fëen fiaa. Nöö di hogi mbeti o booko ko a de ko paaja de fanjanfanjan. Wan si ö? ¹³Di sëmbë de ta juu ta paka dë, a go fëen gaanduwe biga aan toobi ku dee sikafu. Möni nöö a ta wooko fëen. Ma mi, ma dë sö e.

¹⁴“Mi taki da unu möön e, taa mi da di möön bumbuu kijjama u sikafu. Mi sabi dee sikafu u mi, nöö dee sikafu u mi seei sabi mi tu. ¹⁵Leti kumafa i si mi ku mi Tata sabi u seei bunu aki, nöö sö mi ku dee sikafu u mi sabi u seei tu, hën mbei wë mi o dëdë da de.

¹⁶“Nöö mi abi oto sikafu dee an dë a di hipi aki dendu eti e, nöö deseei mi musu tja ko mökisi ku dee disi tu. Biga de o jei di töngö u mi, nöö te de jei en nöö de o piki ko a mi, nöö woo dë wan kodo hipi sikapu ku wan kodo sikafuma.

¹⁷“Nöö fu di soni i si mi fan naandë, fëen hedi mbei mi Tata lobi mi sö e, fu di mi o lasi mi libi da dee sikafu u mi, fu mi toona feni en baka. ¹⁸Nöö fa mi o lasi mi libi dë, na sëmbë hën o puu en a mi e. Nönö. Ma ku miseei kë mi o lasi en. Nöö mi abi leti fu mi lasi mi libi, mi abi leti fu mi sa toona feni en baka tu, biga sö mi Tata buta da mi kaa u mi musu du.”

Sö Masa Jesosi fan ku dee sëmbë ta haikëen dë te a kaba.

¹⁹Nöö fu di fan u Masa Jesosi naandë hedi mbei dee hedima u Dju kisi toobi buja te a bigi paati ku deseei. ²⁰So u de taa: “Di sëmbë naandë, didibi dë néen hedi e. Hën wë poi en sö. Faandi mbei un sai naandë ta haikëen eti?”

²¹Otowan taa: “Wan sëmbë di didibi dë néen hedi, nöö a sa fan sö wan fan nö? Unfa wan didibi sa kula wan sëmbë di de pali bookobookowojo te a ko ta si soni?”

**Aki ta lei fa dee hedima u
Dju an ta biibi tjika.**

²²Nöö di juu dë, de ta njan wan gaan piizii a Jelusalen möön, di de ta mëni kumafa de bi toona wëi di Gaan Keikiwosu da Gadu. Nöö di ten dë da di möön kötö ten u di jaa. ²³Nöö hën wë Masa Jesosi ta waka a di baiko u di Wosu u Masa Gadu de ta kai di Baiko u Salomon. ²⁴Nöö hën wë aan soni, hën dee hedima u Dju ko lontu en naandë wante.

Hën de hakisi en taa: “Womi, un longi seei joo ta bia u ta daama nango ta ko? Fan ku u limbolimbo awaa. Ee i da di di Paamusi Könu, nöö i piki u gbelin boo sabi awaa.”

²⁵Hën Masa Jesosi piki de taa: “Wë mi bi taki en da unu kaa, ma nöö wan bi kë biibi. Biga sömëni gaan wooko mi du a mi Tata næ, nöö de ta konda gbelin ambë da mi. ²⁶Ma wan kë piki möönsö. Nöö di soni mbei, fu di wan dë a dee sikafu u mi dendu.

²⁷“Fa dee sikafu u mi sai dë nöö de sabi mi töngö e, nöö mi seei sabi de tu. Nöö de ta waka ta ko a mi baka, ²⁸nöö mi ta da de di libi u teego. Soni an o mbei te de sa lasi go kaba a sösö möönsö e, nöö de an sa puu de a mi maun dendu tu. ²⁹Biga mi Tata hën da mi de, nöö hën abi di möön gaan kaakiti u mundu. Hën mbei de an sa puu de néen maun möönsö, „nöö de an

sa puu de a mi maun möönsö tu.

30 Biga mi ku mi Tata dë di wan.”

31 Nöö fa i si Masa Jesosi fan dë, nöö hën dee hedima hati boonu wante, te de kisi sitonu mii möön u de naki én kii.

32 Nöö hën Masa Jesosi fan ku de taa: “Sömëni gaan foondo wooko mi du a unu mindi u lei unu di kaakiti u mi Tata. Wë nöö fu undi u de hedi mbei un kë naki mi ku sitonu kii?”

33 Hën de taa: “Nönö e! Fa i si u kë naki i aki, na u dee foondo wooko fii hedi e. Ma fu di i ta sösö Masa Gaangadu, hën mbei. Biga fa i dë aki, nöö i da wan sösö libisëmbë leti kuma u, ma nöö hën i sai naandë ta pëë i seei taa i dë Gadu. Hën mbei wë u kë naki i ku sitonu kii.”

34,35 Nöö hën Masa Jesosi piki de taa: “Wë nöö di soni dë hën bigi da unu sö nö? Wan sabi fa a sikifi a di Buku u Gadu di un taa hën ta tii libi fuunu naandë nö? A taa, Gadu bi kai so sëmbë ‘gadu’ fu di a buta de fu de kuutu nëen kamian. Sö di Buku taki, nöö ja sa puu na wan soni a di Buku.

“Wë nöö ee dee sösö sinkii sëmbë dë a kai ‘gadu,’ **36** nöö mi wë? Unfa un sa taki taa mi ta sösö Gadu te mi taa mi da Mii fëën? Andi mbei a ta bigi da unu sö? Biga mi Tata seei wë tei mi apaiti fëën seei vö, hën a manda mi ko a goonliba aki.

37 “Ma nöö fa i si mi ta fan ku unu aki seei, ma an dë fuun piki e, ee na un si mi ta du dee lö wooko dee mi Tata nöö bi sa du. **38** Ma ee un si mi ta du de, nöö be un biibi fu de hedi e, ee wan kë piki fa mi ta

fan aki. Biga te un biibi u de wooko hedi kaa, nöö woon ko fusutan taa di Tata dë a mi tuu, nöö mi dë a di Tata. Mi ku én, sö u dë di wan.”

39 Nöö fa Masa Jesosi fan dë, hën de kë kisi én panjan tja go wante, ma nöö hën a fusi kumutu a de dendu go fëën. **40** Nöö hën a koti go a di oto së banda u Joodan Lio ka Johanisi bi ta dopu sëmbë a fesi, **41** nöö naandë sëmbë ta ko nëen seei te a hia.

Hën de taa: “A dë sö tuu, taa Johanisi an bi du na wan foondo wooko möönsö. Ma Gadu bi dë ku én e, biga hii dee soni dee a bi taki u di sëmbë aki, de tuu dë tuu.” Sö de ta fan ku deseei. **42** Nöö fu di soni dë hedi mbei hia sëmbë ko biibi a Masa Jesosi a di kamian dë.

Aki ta konda fa Masa Jesosi weki Lazalosi a dëdë.

11 **1,2** Wë nöö di juu dë, nöö hën wan womi bi dë de kai Lazalosi, nöö hën a kai a siki. Nöö a abi tu sisa fëën: wan da Maita, di otowan da Malia. Nöö de dii sëmbë dë tuu ta dë a di köndë de kai Betania. Nöö di Malia aki sö, hën da di mujëë di o tutu di sumëë suti fatu a Masa Jesosi futu te a kaba nöö a o dëë én ku di uwii u hedi fëën.

3 Nöö hën wë de tu sisa manda buka da Masa Jesosi ka a dë ala taa Lazalosi di mati fëën di a bi lobi di gaan lobi, nöö a siki teee na soni.

4 Nöö di Masa Jesosi jei di buka dë kaa, hën a taa: “Awa, ma di siki fëën i si aki, na dëdë o dë kaba fëën e, ma fu Masa Gaangadu kisi nébai. Biga di Mii fëën aki o feni gaan nébai a di soni di o pasa aki.”

⁵Wë nöö Masa Jesosi lobi de dii sëmbë dë gaanfa: Maita, ku Lazalosi, ku Malia. ⁶Ma tökuseei fa a jei di buka naandë seei, ma a tan tu daka eti ufö a o go haika dee sëmbë awaa.

⁷Nöö hën a taki da u dee bakama fëen taa: “Un seeka, boo toona go a Judea awaa e.” *[Biga Betania da wan köndë fu Judea.]*

⁸Nöö hën u taa: “Wë ma Mësitë o, djunsudjunsu dë dee hedima bi kë naki i ku sitonu kii ala, nöö hën i kë fuu toona go ala möön nö?”

⁹Nöö hën Masa Jesosi piki u a wan nöngö fasi, a taa: “Hiniwan didia ta limbo tuwalufu juu langa, nöö di sëmbë di ta waka a dee juu dë an sa naki futu kai. Biga di sonu ta tuwë limbo dëen. ¹⁰Ma nöö di sëmbë di ta waka a ndeti nöö hën sa naki futu biga limbo an dë. I si?”

¹¹Nöö hën a fan ku u taa: “Di mati fuu de kai Lazalosi duumi e. Ma mi o go weki en baka.”

¹²Nöö hën u taa: “Wë Masa o, wë ee a dë sö nöö an hogi poi. Biga ee duumi a duumi, nöö hën da a o bëtë.” ¹³Ma nöö fa Masa Jesosi fan dë, a taki en fu di a si taa Lazalosi dëdë kaa, ma u dee bakama fëen ta mëni taa sösö duumi nöö a ta taki.

¹⁴Nöö hën a fan ku u limbolimbo awaa taa: “Lazalosi böö koti e.

¹⁵Ma nöö mi wai fuunu hedi u di a dë taa ma bi dë ala, biga di soni ta pasa aki hën o mbei un ko biibi möön taanga. Nöö un hopo seeka, boo go haika di dëdë.”

¹⁶Nöö hën Tomasi, di de kai Tumii, taki da u dee otowan taa: “Womi, un boo go nöö e, be dee hedima kii u ku Masa Jesosi tuu

makandi, *[be de böö fuu.]*” ¹⁷Nöö fa de fan dë, nöö hën de hopo, hën de nango teefa de go dou a di köndë. Nöö hën de ko sabi taa Lazalosi dëdë, de bei te a abi fö daka kaa.

¹⁸Nöö di köndë de kai Betania dë, hën ku Jelusalen an bi dë longi tumisi. Dii kilomëti nöö de bi dë, ¹⁹nöö hën mbei sömëni u dee hedima u Dju kumutu a Jelusalen ko a Betania u de ko këe pena ku Maita ku en sisä Malia.

²⁰Nöö hën di Maita ko jei taa sö Masa Jesosi dë a pasi ta ko, hën a hopo wante waka go faa go miti en a pasi. Ma Malia nöö hën a fika a wosu ala eti.

²¹Nöö fa Maita ko dou a Masa Jesosi naandë, hën a taki dëen taa: “Ee Masa o, ee i bi dë aki, nöö di baaa u mi an bi o dëdë e. ²²Ma nöö mi sabi taa hiniwan soni di i hakisi Gadu kaa, nöö Gadu o da i en.”

²³Nöö hën Masa Jesosi taa: “Mujëë, na fëëë e. Di baaa fii o toona weki baka.”

²⁴Hën a taa: “Aai, wë mi sabi taa a di kaba lasiti daka teee hii sëmbë o toona weki nöö hënseei o weki tu.”

²⁵Nöö hën Masa Jesosi piki en taa: “Mujëë o, miseei wë disi kaa e, di ta weki sëmbë a dëdë ta da de libi. Nöö di sëmbë di ta biibi a mi, ee hën sinkii dëdë seei ma næen da kaba u di libi fëen eti e. Biga a abi di libi u teego kaa. ²⁶Nöö hiniwan sëmbë di biibi a mi te a feni di libi dë, nöö na wan ten seei a o dëdë kaba a sösö möönsö. I ta piki di soni dë nö, mujëë?”

²⁷Hën a taa: “Aai Masa, mi ta biibi tuu taa i da di Mii u Masa

Gaangadu. I da di Könu Gadu bi paamusi taa a o manda ko a di goonliba aki.”

²⁸Nöö fa de fan te de kaba naandë, nöö hën Maita toona go a wosu. Hën a kai ën sisa Malia tja go a wan së, hën a taki dëen taa: “Di Mësitë ko e, nöö a hakisi fa fii.”

²⁹Wë nöö di Malia jei sö taa Masa Jesosi ko, nöö hën a hopo wante nango næen. ³⁰Biga fa Masa Jesosi bi ko dë, nöö an bi dou a di kondë ganda eti. A fika a hafu pasi ka i si Maita bi go miti ku ën naandë.

³¹Nöö di dee „hedima u, Dju dee bi ta këe pena ku Malia dë ko si fa a hopo hesihesi go a döö ala, nöö hën de mëni taa kandë a nango këe a di geobi ka de bei Lazalosi ala. Nöö hën de nango næen baka.

³²Nöö hën Malia waka te go dou a Masa Jesosi. Nöö di a si ën, hën a hiti hënshee tuwë a goon næen fesi dë. Hën a taa: “Ee, Masa, ee i bi dë aki nöö di baaa u mi an bi o dëdë.”

³³Nöö di Masa Jesosi si fa Malia ku dee „hedima u, Dju ta këe, nöö a fukëen næen hati gaanfa te a fika piki an sa hoi ën seei möön. ³⁴Hën a hakisi de taa: “Wë naasë un bei di dëdë?”

Hën de taa: “Masa, ko go luku nöö joo si.”

³⁵Nöö di ten naandë, nöö wata ta pasa a Masa Jesosi wojo.

³⁶Hën dee Dju „hedima“ taa: “Dee sëmbë, un luku fa a bi lobi ën!”

³⁷So u de taa: “Wë nöö ma di sëmbë aki, næen bi heepi di bookowojoma te a ko ta si soni nö? Nöö faandi mbei an bi heepi di womi aki be an dëdë?”

³⁸Nöö di de fan sö, hën Masa Jesosi toona ko dë ku fuka möön te na soni, nöö hën a waka go dou a di geobi. Nöö di geobi dë wan baaku di de bi diki a sitonu, nöö hën de logoda wan gaan sitonu tapa di geobi buka.

³⁹Nöö hën Masa Jesosi taki da de taa: “Un logoda di sitonu puu a di baaku buka e.”

Nöö hën Maita, di sisa u di womi di dëdë naandë, taki taa: “Masa, nöönö e. A ta tingi kaa, biga disi mbei fö daka di a dëdë.”

⁴⁰Nöö hën Masa Jesosi taki dëen taa: “Mujëë o, ma bi taki da i taa ee i ta biibi a mi, nöö joo si fa Gadu bigi nö?” ⁴¹Nöö fa a fan dë, nöö hën de logoda di sitonu puu a di baaku buka awaa.

Hën Masa Jesosi hopo wojo luku liba, hën a taa: “Taata o, gaantangi fii e, fu di a dë taa i ta jei mi kaa.

⁴²Nöö mi sabi tu taa hiniwanten te mi ta fan ku i nöö i ta jei mi. Ma nöö fu dee sëmbë dee taanpu aki hedi mbei mi ta fan sö e, fu de sa ko biibi tuu taa i wë manda mi ko a goonliba aki.”

⁴³Nöö fa i si a begi te a kaba dë, nöö hën a bai kai Lazalosi ku wan taanga töngö taa: “Lazalosi, hopo kumutu ko a döö!”

⁴⁴Nöö hën di sëmbë di i si a kai dë, hën a hopo kumutu ko e, ku dee geobi koosu lolulolu næen sinkii eti te dou ku ën maun ku ën futu. Fesi fëen seei dë taitai ku wan hangisa.

Nöö hën Masa Jesosi taki da dee sëmbë taa: “Un lusu dee koosu puu næen sinkii, be a go.”

A di pisi aki dee hedima ta kuutu unfa de o du ku Masa Jesosi möön.

Mat. 26:1-5; Maik. 14:1-2; Luk. 22:1-2

45 Wë nöö di dee [hedima u] Dju dee bi sai dë si di soni Masa Jesosi du naandë, nöö hën sömëni u de ko biibi nëen. **46** Ma nöö so u de kule go konda da dee Faliseima taa sö wan gaan soni Masa Jesosi toona du möön. **47** Nöö hën wë aan soni, hën dee Gaan Begima u dee Dju ku dee Faliseima kai wan gaan kuutu hakisi ee andi de musu du möön.

De taa: “Wë wa ta du. Wan si fa di bödjëëma dë ta du dee foondo wooko fëen nango nöömö nö?”

48 Wë nöö ee wa tapëen, nöö hii sëmbë o ko biibi nëen taa hën da di könu di bi musu ko. Nöö dee sëmbë u Loomë dee ta tii u, nöö de o ko booko di köndë fuu puu u a di kamian i si u dë aki.” Nöö sö de taki.

49 Nöö wan womi de kai Kajafasi, hën bi da di Kaba Hei Begima a di lö ten naandë, nöö hën a taki da dee otowan taa: “Dee sëmbë aki, unfa un don sö? **50** Wan sabi taa a möön bunu di wan kodo sëmbë aki dëdë, möön leki hii di nasiön fuu aki tuu fiaa musu dëdë kaba a sösö nö?”

51 Ma nöö fa a fan dë, nöö na fan fëen seei a fan e, ma fu di hën da di Kaba Hei Begima a di ten naandë, nöö hën mbei Masa Gaangadu seei dëen di fan naandë faa konda fa Masa Jesosi o dëdë a hii Dju sëmbë kamian. **52** Ma na Dju sëmbë wanwan nöö e, ma a o dëdë da hii dee sëmbë tuu dee o ko miii u Gadu. Fa de dë paajapaaja a hii goonliba, ma nöö a o tja de ko a di wan.

53 Nöö fa Kajafasi fan te a kaba dë, nöö hën dee hedima tuu piki ku ën makandi. Nöö fu kumutu a di ten naandë, nöö de ta suku fu de sa kisi Masa Jesosi tja go kii nöömö. **54** Hën mbei Masa Jesosi an ta waka wajaa a dee Dju sëmbë dendl möön, ma a hai go fëen te a wan kamian zuntu ku di sabana. Naandë sö a go a wan köndë de kai Efalaim ufö, hën ku u dee bakama fëen.

55 Nöö di juu dë, di ten ko zuntu u de toona njan di Pasika. Nöö sömëni hia sëmbë u dee boiti kamian hai ko dë a Jelusalen naandë, u de wasi a wëti fasi be de dë kabakaba fu de njan di daka.

56 Nöö fa de ko dë, nöö de ta tuwë wojo ta suku Masa Jesosi ee a ko. De taanpu a di Wosu u Masa Gadu ta hakisi de na de taa: “Wë dee sëmbë, unfa un mëni fëen? A o ko a di piizii aki möönsö nö?”

57 Nöö di soni mbei de ta hakisi sö, fu di dee Gaan Begima ku dee Faliseima bi buta kaa taa ee wan sëmbë i sabi naasë a dë, nöö i musu piki de be de kisi ën tja go a kuutu.

A di pisi aki Malia tutu sumëesuti fatu a Masa Jesosi futu.

Mat. 26:6-13; Maik. 14:3-9

12 Wë nöö di a fika sikisi daka ufö di Pasika kai, nöö hën Masa Jesosi toona ko a Betania ka a bi weki Lazalosi a dëdë naandë. **2** Nöö di a ko, nöö hën dee sëmbë wai te de hopo tafa dëen. Nöö Maita bi dë wan u dee sëmbë ta seeka soni u njan da dee sëmbë ko dë. Nöö fa de sindo a tafa naandë, nöö Lazalosi seei dë sindosindo ku de dë tu.

³Hën de sai dë te wan pisi hën di oto sisa u Lazalosi de kai Malia hopo go tei wan bata sumëësutu fatu. Nöö di fatu dë, de mbei ën ku wan sootu pei pau lutu nöö a dii te na soni. Nöö hën Malia tutu hii di fatu a Masa Jesosi futu te a kaba këë, nöö hën a ta dëë hën futu ku di hediuwii fëën. Nöö fa a du ën dë, nöö hii di wosu ta sumëë suti te na soni.

⁴Nöö hën di soni dë fuka Judasi Isikaliotu te na soni. Wë di sëmbë dë, hën o sei Masa Jesosi, hii fa a dë wan bakama fëën. Nöö hën a ta guunjan taa: ⁵“Na poi a poi di fatu dë nö? Faandi mbei de an bi sei ën, nöö de tja di möni ko da u fuu paati da dee penama u di köndë?” Biga di fatu bi dë kuma wan hafu liti sö, nöö i bi musu wooko wan hii jaa ufö i sa feni möni tjika fii bai ën.

⁶Ma nöö fa i si Judasi fan dë, na pootima seei a ta mëni sö e, ma fu di a dë wan fufuuma nöö hën wë mbei a taki sö. Biga hën ta tja di mönisaku fuu, nöö a ta fufuu hafu u dee möni dee sëmbë ta da u.

⁷Nöö hën Masa Jesosi taki dëen taa: “Nönö womi, un disa di mujëë e. A bi dë fanöudu faa tjubi di fatu dë tuwë a mi futu ufö di daka dou u de bei mi. ⁸Biga dee pootima o dë ku unu nöömö fuun sölugu, ma mi, ma o dë aki ku unu nöömö e.”

⁹Nöö di juu dë, nöö sömëni u dee Dju ko jei taa Masa Jesosi dë a Betania, nöö hën de booko gililili kumutu a Jelusalen ala ko luku ën. Ma na Masa Jesosi nöö de ko u ko luku e, ma de kë si Lazalosi tu, di

a bi weki a dëdë. ¹⁰Nöö di soni dë mbei dee Gaan Begima fiti buka u de musu kii Lazalosi tu. ¹¹Biga fëën hedi mbei sömëni u dee Dju sëmbë ta paati ku de ta biibi a Masa Jesosi.

A di pisi aki, dee sëmbë ta bigi Masa Jesosi tee na soni.

Mat. 21:1-11; Maik. 11:1-11; Luk. 19:28-40

¹²Nöö di dobooko möön, hën dee hila sëmbë bi ko a Jelusalen naandë u de ko njan di Pasika ko jei taa Masa Jesosi dë a pasi ta ko. ¹³Nöö hën de go booko palomaun te a hila, hën de kule gililili go kisi Masa Jesosi a pasi ta wai dee palomaun dëen. De ta bai a de töngö taa:

Hosana! Di sëmbë ta ko a u aki, Gadu dë ku ën e!

Hën da di könu fuu dee Isaëli sëmbë

di u bi ta luku nöömö faa musu ko.

Hën wë i si ta ko aki awaa a di në u Masa!

¹⁴Nöö Masa Jesosi bi feni wan njönku buliki, hën a subi nëen liba. Nöö di buliki ta tjëen leti kumafa de bi sikifi a Masa Gadu Buku taa:

¹⁵Wan fëëë, un dee sëmbë u Sion.^e

Un luku, hën di könu fuunu wë ta ko a unu dë e.

A dë sindosindo a wan njönku buliki liba ta waka ta ko a unu.

Sö di Buku bi taki kaa, nöö hën wë i si ko pasa dë. ¹⁶Ma nöö di juu dë, u dee bakama u Masa Jesosi wa bi fusutëen eti. A bakaten di a dëdë weki ko feni di hei di a bi musu feni a Gadu ufö u ko sabi awaa taa

e 12:15 Sion, hën da wan oto në u Jelusalen.

sö wan soni fëen bi sikifi a di Buku gaanduwe kaa, nöö hën wë i si pasa leti a u wojo dë.

¹⁷Wë nöö dee sëmbë dee bi dë ku Masa Jesosi a di ten a bi weki Lazalosi a dëdë naandë, nöö de bi ta konda di soni nango nöömö teefä hii lanti ko jei ën. ¹⁸Hën mbei i si dee hia sëmbë kule go miti ku Masa Jesosi naandë, fu di de bi jei taa sö wan gaan foombo soni a du.

¹⁹Nöö hën dee Faliseima hai go dë a wan së gudjuu ala, go ta taki ku deseei taa: "Wë di soni aki, wa ta du seei möönsö. Biga hii mundu seei ta kule gililili nango nëen baka."

A di pisi aki Masa Jesosi ta taki fu di dëdë fëen.

²⁰Nöö fa dee hia sëmbë ko a Jelusalen naandë, nöö wanlö pei sëmbë de ta kai Giiki/ ko tu. De ko fu de ku dee Dju musu begi Gadu makandi, nöö de kë si Masa Jesosi tu. ²¹Nöö hën de go a wan fuu dee bakama u Masa Jesosi de kai Filipi. Biga di Filipi aki, a kumutu a Betisaida, di dë wan köndë u Galilea. Nöö hia Giiki sëmbë bi dë a Galilea di ten dë.

Nöö hën wë de go fan ku ën taa: "Wë mati, u ko a i aki e baa. U ko fuu si Jesosi, ee u sa si ën."

²²Nöö di Filipi jei sö, nöö hën a go a Andiasi. Hën de tu sëmbë dë, Andiasi ku Filipi, hën de go a Masa Jesosi go piki ën taa: "Masa o, wanlö Giiki sëmbë ko aki nöö de kë si i."

²³Nöö hën a piki taa: "Wë awa, di juu dou tuu e, fu dee oto köndë sëmbë sa ko a mi tu. Biga, awaa ufö di Sëmbë di ko Libisémbë Mii aki o feni di hei di a musu feni a Gadu.

²⁴Nöö fu tuutuu mi taki da unu seei gbelin taa ee wan kalu^g sii an kai a goon te a pondi, nöö a o fika hën wanwan tö logoo dë. Ma te a kai a goon pondi toona nasi ufö a sa feni otowan kuma hënseei te a hia.

²⁵"Nöö söseei a dë ku unu tu e, dee sëmbë. Biga ee wan sëmbë ja kë saka i seei kuma di kalu sii di kai a goon naandë, ma i kë libi fii seei kumafa i kë, nöö ja o feni ën fa i kë möönsö e. Ma ee di libi fii a goonliba aki an dë gaan soni da i ¹i ta saka i seei da Gadu,^h nöö joo feni ën fa i kë tee dou ku di libi u teego tuu. Nöö hii fa mi ta taki u di kalu sii aki, nöö sö wan soni o pasa ku mi fa u dë aki."

²⁶"Nöö ee wan sëmbë i kë ko futuboi u mi, nöö i musu ta waka a mi baka a hii futu, ²te dou ku di dë tu. Biga hiniwan kamian ka mi nango nöö naandë di sëmbë ta dini mi musu go tu. Nöö ee wan sëmbë ta dini mi a sö wan fasi, nöö mi Tata o hei ën gaanfa seei."

²⁷Nöö di Masa Jesosi fan sö te a kaba, hën a taa: "Dee sëmbë, hati u mi nöö dë ku fuka sö, fu di soni di o pasa ku mi aki. Wë andi seei mi musu taki maingë? Mi musu begi mi Tata faa puu mi nëen nö? Wë nönö, ma sa begi ën sö, biga fu di soni dë hedi mi dë te kisi di ten aki.

²⁸"Taata o, be sëmbë si di hei ku di kaakiti di i abi e, be di në fii bai."

f 12:20 Dee Dju sëmbë bi ta kai dee sëmbë dee na dë Dju, "Giiki sëmbë".

g 12:24 Masa Jesosi an kai "kalu" aki, ma a kai wan soni de kai "tarwe" di an dë a Saana Köndë aki.

Nöö fa a fan dë, nöö hën wan töngö piki kumutu a liba ala wante taa: "Mi feni në a i liba kaa e, nöö mi o toona feni në a i möön eti."

29 Nöö dee sëmbë dee bi taanpu lontu én naandë jei, hën so u de taa: "Wë maingë, liba hën bai sö nö?"

Otowan taa: "Nönö, wan basia u Masa Gadu Kondë wë fan ku én sö e."

30 Nöö di Masa Jesosi jei de taki sö, hën a taa: "Dee sëmbë, fa i si un jei di töngö naandë, nöö na u mi hedi a fan e, ma fuunu hedi wë. **31** Biga di juu dou kaa u di soni di Gadu o tei fu kuutu hii sëmbë u goonliba musu pasa. Awaa di takulibima di ta tii goonliba musu lasi én kamian awaa. **32** Ma nöö mi, fa de o hëngi mi kii aki, nöö hën o mbei mi o sa hai hii pei föluku ko a mi." **33** Nöö fa Masa Jesosi ta fan dë, nöö pindja wë a ta pindja dee sëmbë fu de sabi un pei dëdë o kii én.

34 Nöö di soni a fan dë bigi da dee sëmbë te na soni. Hën de hakisi én taa: "Wë fa i taa i da di Sëmbë di ko Libisëmbë Mii dë, na di Paamusi Könu i ta taki nö? Wë nöö unfa i sa taki taa de o hëngi i kii? Biga a sikifi a di Buku u Gadu taa di Paamusi Könu o libi u teego. Ambë da di Sëmbë di ko Libisëmbë Mii i ta taki naandë?"

35 Hën Masa Jesosi piki de taa: "Un haika e, dee sëmbë. Fa mi dë a unu mindi aki, mi ta limbo unu wojo a dee soni u Gadu eti. Nöö be un waka a di limbo dë e, biga na sö a o dë nöömö. Biga abiti möön nöö di dungu o ko, nöö di sëmbë di o ta waka a dungu an o sabi naasë a nango.

36 "Fëen mbei fa i si mi dë aki ta limbo unu wojo eti, nöö be un biibi a mi liba e, nöö unu seei o ko dë sëmbë di sa limbo oto sëmbë wojo a Gadu soni tu."

Nöö di a fan ku dee sëmbë dë sö te a kaba, hën a kumutu a de dendu go tjubi da de.

Di pisi aki ta lei fa dee hedima u Dju abi taangajesi tjika.

37 Nöö sö i ta si taa hii fa dee sëmbë si dee hia foondo wooko Masa Jesosi bi du a de fesi dë seei, ma de an kë biibi möönsö taa Gadu hën mandëen ko. **38** Nöö hën da a pasa sö leti kumafa di fesiten Tjabukama u Gadu de kai Jesaaja bi fan di a taa:

Masa o, fa u ta konda di Buka fii aki,
nöö ambë seei ta piki én?
Ambë seei ta si di gaan kaakiti
fii fu de fusutéen möönsö?

39 Nöö sö a ko dë taa dee sëmbë dee Jesaaja taki dë, de an bi sa biibi möön e. **40** Biga a toona taki a wan oto kamian möön taa:

Gadu bi dungu de wojo
fu de an musu si soni fëen möön.
A mbei de aan fii a de hati
möön
u de sa fusutan soni fëen.

Nöö hën Gadu taa:

Fa u dë aki, de an sa piki fu de
bendi ko a mi möönsö,
u mi kula de puu a hogi du.
Sö Masa Gadu bi manda Jesaaja fa a fan. **41** Nöö di soni mbei Jesaaja fan sö e. A bi si di Gadu fasi u Masa Jesosi gaanduwe kaa, ku di gaan waiti fëen di a o abi, hën mbei a këë pena a di fasi dë sö.

42 Ma töku fa u taki én dë seei, ma sömëni u dee hedima u Dju ko biibi nëén, ma de an kë ta tjéen wajaa a lanti u sëmbë sa sabi. Biga de fëëe dee Faliseima taa ee de jei nöö de o puu de a keiki. **43** Nöö sö wë i si de bi kë abi bunu né a libisëmbë möön leki fu de abi bunu né a Gadu.

44 Nöö a wan ten naandë, Masa Jesosi bi bai fan ku de a wan taanga töngö, a taa: “Ee wan sëmbë i ta biibi a mi, nöö na a mi wanwan nöö i ta biibi e. Ma i ta biibi a di Sëmbë di manda mi ko aki tu. **45** Nöö di sëmbë di ta si mi, nöö di Sëmbë di manda mi ko aki hënseei a ta si dë tu.

46 “Fa mi ko a goonliba aki, mi ko kuma wan faja ta tuwë limbo a dungu, nöö ee wan sëmbë ta biibi a mi nöö an sa fika a dungu e.”

47 Nöö hën a taa: “Ee wan sëmbë ta jei dee lei mi ta lei aki ma an kë piki de, nöö di sëmbë dë nöö ma ta kuutu én e. Biga fa mi ko a goonliba aki, nöö ma ko u ko kuutu libisëmbë da sitaafu, ma mi ko u ko heepi de puu de a hogi basu. **48** Ma ee wan sëmbë an kë mi ku dee lei mi ta lei aki möönsö, nöö hii fa mi taa ma ta kuutu én dë, ma an dë taa an o feni kuutu e. Nönö. Di kuutu fëën hën a dë kaa. Biga dee lei i si a bi jei a mi aki, deseei o kuutu én a di kaba lasiti daka.

49 “Biga dee soni mi ta lei unu aki, nöö an dë taa soni u mi seei mi ta tei ta konda e. Nönö. Ma mi Tata di manda mi ko aki, hën ta buta da mi andi u mi musu taki ku unfa mi musu taki én. **50** Nöö mi sabi gbelin taa dee soni dee a ta manda mi u mi konda aki, nöö de sa heepi i fii

feni libi u teego. Hën wë mbei mi ta konda de gbelingbelin leti kumafa mi Tata taki da mi u mi konda.”

Nöö sö Masa Jesosi fan di ten dë.

A di pisi aki Masa Jesosi wasi dee bakama fëën futu.

13 Nöö di juu dë, nöö di Pasika daka bi zuntu kaa faa kai. Nöö Masa Jesosi sabi taa di ten fëën ta kisi faa musu kumutu a di goonliba aki toona go nëén Tata. Wë nöö a bi lobi u dee sëmbë fëën dee bi nama ku én apaiti, ma awaa a o lei u fa a lobi u gaanfa tjika.

2 Nöö hën wë di sapate woo njan makandi. Nöö di juu dë, di didibi bi buta di pakisei a Judasi di mii u Simon Isikaliotu hati kaa, faa musu sei Masa Jesosi.

3 Nöö fa u ko a tafa dë, nöö Masa Jesosi bi sabi taa hën Tata bi dëén taki a hii soni liba kaa. A sabi taa a Gadu a bi kumutu nöö a Gadu a o toona go baka. **4** Nöö hën a hopo hën a puu dee liba koosu fëën nëén sinkii buta go a wan së ala, hën a tei wan duku tai nëén mindi. **5** Hën a tombi wata tuwë a wan gaan paabi te a kaba faa wasi u futu. Nöö hën a ta wasi u futu ta lontu ta dëë ku di duku di a bi tai nëén mindi dë.

6 Te wan pisi hën a go dou a Simon Petuisi faa wasi én futu. Hën Petuisi taa: “Ambë, Masa! Na tuu fii! Ja sa wasi mi futu.”

7 Hën Masa Jesosi piki én taa: “Di soni di mi ta du aki, ja o fusutëën eti e, ma bakaten ufö joo fusutëën.”

8 Hën a taa: “Kwetikweti! Ja o feni mi futu wasi e!”

Hën Masa Jesosi taki dëén taa: “Womi, haika. Ee ma wasi i futu, nöö mi ku i an o sa nama möön e.”

⁹Nöö di Petuisi jei sö kaa, hën a bia piki ën awaa, taa: "Masa o, di a dë sö, nöö na mi futu wanwan fii wasi e, ma be i wasi mi futu te dou ku mi maun ku mi hedi tuu."

¹⁰Hën Masa Jesosi piki ën taa: "Wë nönö, womi. Ee wan sëmbë i bi wasi kaa, nöö an dë fii toona wasi hii sinkii fii möön e, ma futu fii nöö dë u wasi ee a sundju. Nöö fa un dë aki, uun dë limbolimbo kaa, ma nöö na hii unu tuu e." ¹¹Nöö di soni mbei a taa na u tuu dë limbolimbo, biga a sabi undi fuu o sei ën.

¹²Nöö hën di a wasi u futu te a kaba, hën a toona go tei dee koosu fëen bisi baka, hën a go sindo a tafa awaa.

Hën a hakisi u taa: "Wë dee sëmbë o, di soni mi du aki, un saandi nö?"

¹³Wë un haika e. Fa un dë aki, un ta kai mi 'Mësitë' ku 'Masa,' nöö un a' leti biga sö mi dë tuu. ¹⁴Wë nöö ee mi dë di Masa ku di Mësitë fuunu, nöö hën mi saka missei sö te mi wasi futu fuunu, wë nöö unu wë? Na sö fuun du tu nö? ¹⁵Biga di soni mi du da unu dë, nöö mi du èn fuun sa djeesi mi ta du sö tu.

¹⁶"Biga mi taki da unu gbelin taa wan futuboi an sa hei möön hën masa. Söseei tu wan bosikopuma an sa hei möön di sëmbë di dëen di buka. ¹⁷Wë nöö te un ko sabi dee soni mi ta lei unu aki ta du de kaa, nöö Gadu o ta dë ku unu e.

A di pisi aki Masa Jesosi taki kumafa wan u dee bakama fëen o sei ën.

Mat. 26:20-25; Maik. 14:17-21; Luk. 22:21-23

¹⁸"Ma fa mi ta fan aki seei, nöö na hii unu tuu o dë a di fan mi ta

fan aki dendu e. Biga mi sabi unu tuu hati fa un dë. Ma töku mi bi pii unu tei nöö, fu di soni di sikifi a di Buku u Gadu musu ko tuu taa:

Di sëmbë mi ku ën sindo ta njan a wan tafa,

hënssei hopo ën futu makisa mi. Sö di Buku taki. ¹⁹Nöö mi ta kondëen da unu a fesi, fu te a ko pasa nöö woon biibi taa mi da di Sëmbë di mi bi ta konda da unu nööömö taa mi dë.

²⁰"Nöö un haika e. Mi o manda unu kuma tjabukama u mi, nöö mi taki da unu tuutuu taa di sëmbë di tei unu nöö missei a tei dë e. Nöö di sëmbë di tei mi kaa, nöö a tei di Sëmbë di manda mi ko a goonliba aki tu."

²¹Nöö fa Masa Jesosi fan naandë, nöö hën wan gaan fuka ko néen liba, hën a fan ku u limbolimbo. A taa: "Un haika e. Wan tuutuu soni mi o fan ku unu aki, dee sëmbë. Wan fuunu dë leti aki o tja mi go sei."

²²Nöö di a taki sö kaa, nöö hën u tuu luku u seei lontu ko kai. Nöö a bigi da u poi, biga wa sabi undi fuu a ta taki.

²³Nöö wan fuu bi dë gaan mati u Masa Jesosi möön de oto,^h nöö a dë sindosindo leti a Masa Jesosi bandja dë. ²⁴Nöö hën Simon Petuisi njan wojo dëen faa hakisi Masa Jesosi ee undi fuu a ta taki. ²⁵Hën di womi pusa ko möön zuntu ku ën hën a taa: "Masa, undi fuu seei dë aki sa du di soni dë baa?"

²⁶Nöö hën a piki ën taa: "Fa i si mi o tuusi di bëëë a di baafu aki,

^h 13:23 Aki Johanisi ta taki soni fëen seei, ma an kë kai ën seei në.

nöö di sëmbë di mi o tëndëën da,
nöö hën dëën e.”

Nöö hën a tei di bëë hën a tuusi
en a di baafu nöö hën a tëndëën da
Judasi Isikaliotu, di mii u wan tata
de kai Simon. ²⁷Nöö fa Judasi tei
di bëë dë, nöö wante hën di didibi
subi nëën.

Nöö hën Masa Jesosi taki dëën
taa: “Womi, di soni di i si i ta
pakisei fii du dë, nöö hopo go du en
wante e.”

²⁸Ma nöö fa u dee oto bakama dë
sindosindo dë, nöö na wan fuu sabi
faandi mbei Masa Jesosi fan ku en
sö. ²⁹So fuu mëni taa, awa, wë di
Judasi hën ta tja di mönisaku da u,
nöö a kandë Masa Jesosi mandëën
faa go bai soni fuu njan di daka.
Ee nasö kandë a musu tja möni go
da dee penama u di köndë. Sö u bi
pakisei.

³⁰Nöö di Judasi tei di bëë, nöö
hën a hopo go a döö wante. Nöö di
ten naandë ndeti ko kaa.

Aki Masa Jesosi ta fan ku Petuisi u wan soni a o du.

Mat. 26:31-35; Maik. 14:27-31; Luk. 22:31-34

³¹Nöö di Judasi go kaa, hën Masa
Jesosi fan ku u dee otowan fika
ku en naandë taa: “Söö. Wë dee
sëmbë, awaa di juu dou e, fu Mi
di ko Libisëmbë Mii aki musu feni
nëbai. Nöö na di dë nöö, ma a di
soni di o pasa ku mi aki, nöö Gadu
seei o feni nëbai tu. ³²Nöö fu di a o
feni nëbai a mi, nöö hënssei o buta
mi di Mii fëen aki ko feni möön hia
nëbai eti, nöö wantewante seei a o
du en.”

³³Nöö hën a taa: “Dee mii o, a
fika wan sati ten nöö fu mi ku

unu dë aki eti. Woon ta hangi mi,
ma wan o si mi möön. A o dë leti
kumafa mi bi fan ku dee hedima
kaa, nöö söseei mi o toona fan ku
unu aki taa ka mi o go nöö wan o
sa ko dë.

³⁴“Nöö fa mi nango aki, nöö mi
o manda unu a wan njunjun soni e.
Wan si fa mi lobi unu nö? Wë nöö
sö un musu lobi unu seei tu. ³⁵Biga
te un ta lobi sö kaa, nöö hii sëmbë
o si taa bakama u mi gbelin un dë
e.”

³⁶Nöö hën Simon Petuisi hakisi
en taa: “Wë Masa o, naasë seei joo
go disa u baa?”

Hën a pikti en taa: “Ka mi o go di
pasi aki, nöö ja o sa ko ku mi eti,
ma te bakaten ufö.”

³⁷Nöö hën Petuisi toona hakisi
en möön taa: “Ma wë Masa, faandi
mbei ma sa ko ku i wante? Biga mi
dë seei kabakaba fu mi lasi mi libi
da i.”

³⁸Nöö hën Masa Jesosi piki en
taa: “Awa, i taa i sa lasi i libi da mi.
Ma nöö haika. Fu tuutuu mi taki da
i womi, taa ganian an o bai kanda
seei di ndeti aki, ufö joo fia dii toon
taa ja sabi mi.”

Sö Masa Jesosi fan ku Simon
Petuisi te a kaba.

Aki Masa Jesosi ta kötö dee bakama fëen hati.

14 Nöö hën Masa Jesosi bia
fan ku hii u dee bakama
fëen tuu awaa, a taa: “Dee mii
o, wan musu dë fukafuka e. Un
ta futoou Gadu kaa, nöö un musu
futoou mi tu. ²Biga ka mi Tata ta
dë nöö kamian u libi sai dë te a hia.
Ee an bi dë sö, nöö mi bi o taki en

da unu. ³Nöö mi o go ala go seeka kamian da unu te mi kaba, nöö mi o toona ko tei unu, be mi ku unu dë makandi ala. ⁴Nöö fa mi ta fan aki, un sabi di pasi u go dou ka mi nango, nasö nö?”

⁵Nöö hën Tomasi piki én taa: “Wë Masa o, wa sabi naasë i nango seei, nöö unfa u sa du sabi di pasi baa?”

⁶Hën Masa Jesosi piki én taa: “Womi, miseei wë da di pasi ku di tuu, ku di libi. „Biga a mi nöö i sa feni di libi u teego ku dee tuutuu soni dee an dë ganjan.“ Nöö na wan sëmbë sa dou a mi Tata e, ee na mi tja i go nëen. ⁷Nöö ee un bi sabi mi tuu kumafa mi dë, nöö un bi o sabi mi Tata tu. Nöö fu kumutu a di ten aki, un sabi én e, biga un si én kaa.”

⁸Nöö hën Filipi taa: “Masa o, lei u di Tata nöö a tjika kaa.”

⁹Hën Masa Jesosi taa: “Ma womi Filipi, fu di ten mi dë ku unu aki, nöö ja sabi mi eti nö? Ja sabi taa di sëmbë di si mi, nöö mi Tata a si naandë kaa nö? Unfa i sa taki taa mi musu lei i di Tata möön? ¹⁰Ja kë biibi taa mi ku mi Tata dë di wan nö? Biga dee lei mi ta lei aki, nöö na mi abi de e, ma mi Tata hën abi de, nöö hën dë a mi ta wooko a mi liba.

¹¹“Biibi mi e baa, taa mi ku mi Tata dë di wan. Ma nöö ee di fan u mi taanga da i poi fii piki, nöö be i biibi mi nöö u dee foondo wooko dee i bi si mi ta du.

¹²“Nöö tuutuu soni mi ta taki da unu aki e, taa ee un abi biibi a mi liba nöö unu seei o ta du dee wooko mi ta du tu. Nöö möön gaan wooko seei woon sa du eti, biga mi nango a mi Tata. ¹³Nöö fa mi nango aki,

nöö hiniwan soni di un ta hakisi mi Tata a mi në, nöö mi o ta du én da unu. Nöö a di fasi dë mi, di Mii fëen aki, o tja nëbai ko da mi Tata.

¹⁴“Nöö mi taki da unu wan pasi möön e, taa hiniwan soni di un hakisi mi a mi në nöö mi o du én da unu e, dee sëmbë.

Aki Masa Jesosi taki soni u di Akaa di a o manda ko.

¹⁵“Nöö un haika e. Ee wan sëmbë i lobi mi, nöö joo du dee soni dee mi ta manda i fii du. ¹⁶Nöö fa mi o go aki, nöö mi o begi mi Tata be a manda wan oto Sëmbë ko da unu, faa taanpu ku unu ta heepi unu. Nöö di Sëmbë i si dë, hën an o disa unu möönsö. Unu ku én o dë fu nööömö. ¹⁷Nöö i sabi ambë dëen nö? Di Akaa u Gadu wë e, di ta lei unu soni gbelin kumafa a dë tuutuu, nöö hën wë mi o manda da unu.

“Ma nöö fa i si a o ko dë, nöö dee sëmbë u di goonliba aki dee an dë ku mi a wan së, nöö de an o tei én u soni e. Biga de an o si én u de fusutéen seei, de an o sabi én. Ma uun sabi én kaa, biga a ta dë ku unu fa u dë aki nöö abiti möön a o dë a unu hati ta tii unu. Un si?

¹⁸“Nöö fa mi nango aki, ma o disa unu a zengezenge kuma miii di na a' mama ku tata e, ma mi o toona ko a unu baka. ¹⁹A fika wan sati ten eti, nöö dee sëmbë u di goonliba aki an o si mi möön, ma unu woon toona si mi baka. Nöö fu di mi o toona libi baka nöö söseei unu seei o toona libi baka tu. ²⁰Nöö a di ten dë ufö woon ko fusutan gbelin taa mi ku mi Tata an dë paatipaati möönsö, di wan nöö u dë.

Söseei tu woon ko si taa mi ku unu an dë paatipaati, di wan nöö u dë.

21“Nöö mi taki e, di sëmbë di sabi andi ku andi mi mandëen faa du nöö a ta piki mi buka, nöö di sëmbë dë, hén lobi mi e. Nöö ee wan sëmbë i lobi mi sö, nöö söseei mi Tata o lobi i tu. Nöö miseei o lobi i, nöö mi o hopo miseei da i fii sa ko sabi mi.”

22Nöö fa a fan dë, hén Judasi hakisi ën soni, ma na di de kai Isikaliotu e. A hakisi taa: “Wë Masa o, faandi mbei u nöö joo hopo i seei da, ma ja o hopo i seei da hii mundu?”

23Hén Masa Jesosi piki ën taa: “Di soni mbei nö? Haika e. Di sëmbë di lobi mi, nöö hén o ta piki mi buka a soni, nöö hén mi Tata o lobi. Nöö mi ku mi Tata o ko tan ku ën nöö woo hopo u seepi dëen. **24**Ma nöö ee wan sëmbë an lobi mi, an ta piki mi buka, „unfa mi sa du hopo miseei dëen? Biga hén da a ta sösö mi, nöö na mi wanwan nöö a ta sösö, ma a ta sösö mi Tata tu. Biga, dee soni mi ta konda aki, de an dë soni u mi e, ma de dë u mi Tata di manda mi ko aki.

25“Nöö hii dee soni aki sö tuu mi ta fan ku unu e baa, fu di mi dë ku unu aki eti. **26**Ma te mi go, nöö mi Tata o manda di Akaa feën ko da unu a mi në. Nöö hén o ta lei unu hii soni. Fa i si a o ko dë, hii dee soni dee mi ta fan ku unu aki tuu kaa a o toona mbei un ko sabi de baka.

27“Nöö fa mi nango aki, di soni di mi ta disa da unu aki, hén da kötöhati. Nöö an o dë kuma di kötöhati i ta feni a goonliba aki e.

Nönö. Ma a o dë wan gbelingbelin kötöhati kuma di miseei abi aki. Hén mbei wan musu ta dë fukafuka fëeëfëeë e, baa.

28“Wë dee sëmbë, un jei fa mi bi taki da unu naandë taa mi o go ma mi o toona ko a unu baka. Wë ee un lobi mi tuutuu, nöö misikuma a sa suti da unu fu di a dë taa mi nango a mi Tata. Biga mi Tata hei möön mi.

29“Nöö mi ta konda dee soni aki da unu a fesi e, fu tee di juu dou de ko pasa, nöö woon ta biibi möön taanga. **30**Ma nöö ma sa fan ku unu möön longi e baa, biga di hedima u di goonliba aki ta ko kaa, faa ko du ku mi. Ma fa i si a ta ko dë seei, ma an o feni na wan wojo soni a mi faa musu a' leti a mi liba. **31**Ma nöö fu di dee sëmbë u di goonliba aki musu ko sabi gbelin taa mi lobi mi Tata, feën mbei baa ma ta biingga u mi puu miseei, ma mi ta hoi miseei tololoo a dee soni dee mi Tata buta da mi fu mi du. Da sö e, dee sëmbë.

“Wë nöö un hopo boo kumutu aki go.”

**Aki Masa Jesosi ta taki soni
u wan pau ku dee maun
feën ku di fuuta a ta pai.**

15 „Nöö di juu u ku Masa Jesosi ta waka nango, nöö hén a taki wan oto da u a wödu fasi. A taa: “Wan sabi fa wan doloifi pau ta dë nö? A abi sömëni maun næen sinkii. Wë sö nöö a dë a mi ku unu tu e.„

“Biga mi da di tuutuu doloifi pau, nöö mi Tata hén da di sëmbë di abi di goon. **2**Nöö unu da dee maun u di pau. Wë nöö ee wan u dee maun

u mi an ta pai, nöö mi Tata o djafu
ën puu. Ma hiniwan maun di ta pai,
nöö a o ta seekëen djafu faa musu
toona pai möön hia njanjan. Sö e.

³“Ma nöö fa u dë aki, uun dë
seekaseeka kaa e, fu di un tei dee
fan mi bi fan ku unu. Nöö mi taki
e baa, taa un fika namanama ku
mi nöömö „u di kaakiti u mi musu
dë a unu. ⁴Biga un sabi taa ee wan
paumaun an dë namanama a di
pau sinkii nöö an o sa pai. Nöö sö
nöö a dë ku unu tu e. Ee wan fika
namanama ku mi, nöö wa o pai dee
fuuta dee un musu pai.

⁵“Mi taki e, mi da di doloifi pau,
nöö unu da dee maun u mi. Di
sëmbë di i si ta fika namanama
ku mi u di kaakiti u mi musu feni
pasi wooko nëen, nöö a o dë kuma
wan fuuta pau di ta pai njanjan te a
hia. Biga söndö mi ja sa du na wan
bumbuu soni möönsö.

⁶“Ee wan sëmbë an fika
namanama ku mi, nöö a dë leti
kuma wan paumaun di an ta pali.
Dee lö maun dë, de ta djafu de puu
tuwë go a wan së ala be de dëe.
Nöö te wan pisi nöö de ta pii de
tuwë a faja tjuma.

⁷“Ma ee un fika namanama ku
mi fu di lei di mi ta lei unu aki ta
feni pasi wooko a unu libi, nöö un
sa hakisi hiniwan soni di un kë nöö
woon feni en e. ⁸Nöö a di fasi dë mi
Tata o feni gaan nëbai e, dee sëmbë,
ee di libi fuunu ta pai hia fuuta
dëen. Nöö sëmbë o si tu taa unu wë
da bakama u mi tuutuu.

⁹“Wë nöö mi taki da unu e, taa
leti kumafa i si mi Tata lobi mi aki,
nöö sö nöö missei lobi unu tu e baa.
Nöö be un ta fika a di kamian ka

di lobi u mi sa dou a unu. ¹⁰Nöö un
sabi fa fuun sa du fuun fika sö nö?
Un musu ta piki mi buka a dee soni
mi ta manda unu. Nöö ee un du sö,
nöö woon ta si di lobi u mi nöömö,
leti kumafa mi ta si di lobi u mi
Tata, fu di mi ta piki en buka a dee
soni a ta manda mi. Sö e.

¹¹“Nöö di soni mbei mi ta fan dee
soni aki ku unu, fu di mi kë u di
wai mi abi a mi hati aki musu dë a
unu hati tu. Nöö mi kë u di wai dë
musu dë ku telu fu nöömö.

¹²“Nöö mi o manda unu a wan
soni aki, dee sëmbë. Un musu ta
lobi unu na unu e, leti kumafa i si
mi ta lobi unu aki. ¹³Biga na wan
sëmbë sa lobi sëmbë ku sö wan
gaan lobi kuma di sëmbë di o lasi
en libi feën mati hedi. Un si? ¹⁴Nöö
mi ku unu o dë mati, ee un ta du
dee soni dee mi ta manda unu fuun
ta du.

¹⁵“Fa u dë aki ma ta kai unu
futuboi möön e. Biga wan futuboi
an ta sabi soni feën masa wan bëtë.
Ma mati mi ta kai unu. Biga hii
dee soni dee mi jei a mi Tata tuu
mi tei konda da unu finifini. ¹⁶Nöö
fa i si un ko dë mati u mi aki, na
unu wë bi tei mi e, ma mi bi pii
unu tei. Nöö mi buta unu fu di libi
fuun musu pai hia fuuta di o tan
fu nöömö. Nöö te a dë sö kaa, nöö
hiniwan soni di un hakisi mi Tata a
mi né, nöö a o da unu en.

**Aki Masa Jesosi ta bai dee bakama
feën a di fa sëmbë o du ku de.**

¹⁷“Nöö mi ta manda unu taa be
un ta lobi unu na unu e, baa. ¹⁸Biga
fa dee sëmbë u goonliba sai dë, de
an dë ku Gadu a wan së, nöö de an

o lobi unu möönsö. De o buuse unu seei. Ma nöö an musu dë gaan soni da unu e, biga un musu mëni taa mi fosu de bi buuse kaa bifö unu.¹⁹ Ee un bi dë ku de a wan së, nöö de bi o lobi unu seei kuma sëmbë u de. Ma wan dë sö, biga mi pii unu puu a de dendu tja ko buta a mi së, nöö hën mbei de an sa si unu a wojo seei.

^{20,21} “Wan mëni fa mi bi fan ku unu möön nö, taa wan futuboi an hebi möön hën Masa. Wë nöö leti kumafa i si sëmbë ta sitaafu mi aki, nöö sö nöö de o ta sitaafu unu tu fu mi hedi. Nöö di soni mbei de o du sö, fu di de an sabi taa Masa Gadu hën manda mi ko a goonliba aki. Ma nöö kumafa i si so sëmbë dë a de dendu ta piki mi buka, nöö sö nöö de o ta piki unu buka tu e.

²² “Fa dee sëmbë dee an dë ku Gadu a wan së sai dë, ee ma bi ko a goonliba aki ko fan ku de, nöö an bi o dë taa de du hogi. Ma nöö fa u dë aki, de an sa fia. Biga mi fan ku de kaa, nöö hën de buuse mi seei.²³ Nöö ee wan sëmbë buuse mi, nöö mi Tata seei a buuse tu e.²⁴ Ee ma bi du gaan foombo soni a de dendu di na wan sëmbë u goonliba aki bi sa du, nöö an bi o dë hogi sö ee de an kë piki mi. Ma mi du de, de si, ma tökuseei de ta buuse mi ku mi Tata tuu. Fëen mbei di zöndu u de hebi sö.

²⁵ “Ma nöö fa i si di soni ta pasa aki sö, nöö a kai ku di soni di dë sikifisikifi a di Buku u Gadu, di de taa de ta tei ta tii libi u de naandë. Biga a taa:

De ta buuse mi seei, ma an dë taa soni wë mi du de e.

²⁶ “Ma nöö te mi o go a mi Tata, nöö mi o manda di Sëmbë mi bi

taki dë da unu e, faa ko taanpu ku unu. Hën da di Acaa di ta mbei sëmbë ko sabi hii soni gbelingbelin leti fa a dë. A Gadu seei a o kumutu, nöö a o ta konda soni u mi.²⁷ Nöö unu seei o ta konda soni u mi tu, biga a seti u di wooko hën mi ku unu bi dë kaa fu te kisi fa u dë aki.”

Aki Masa Jesosi ta fan soni möön u di Acaa fëen di a o manda ko.

16 Hën Masa Jesosi ta fan ku u dee bakama fëen eti, a taa: “Dee sëmbë o, mi ta konda dee soni aki da unu a fesi e, fu bakaten wan musu buuja te un disa u biibi a mi liba.² Biga dee hedima o puu unu a dee keiki u de. A o ko dë sö taa kii seei de o ta kii unu, nöö de o ninga taa Gadu wë de ta heepi fa de ta du dë.³ Ma di soni mbei de o du sö, fu di de an sabi mi Tata, nöö de an sabi ambë da mi tu.⁴ Nöö mi ta konda dee soni aki da unu a fesi, fu te di juu dou de ko pasa nöö an o bigi da unu poi. Biga woon toona mëni taa sö mi bi taki da unu kaa.

“Nöö ma bi ta konda dee soni aki da unu fu di mi bi dë ku unu eti.⁵ Ma awaa mi o toona go a di Sëmbë di manda mi ko aki baka. Ma nöö na wan fuunu ta hakisi mi möönsö ee naasë mi nango.⁶ Ma fu di mi ta fan dee soni aki ku unu, nöö mi si taa hati fuunu dë fukafuka te na soni.

⁷ “Ma mi taki da unu gbelin, dee sëmbë, taa a dë wan gaan heepi da unu fa i si mi nango aki. Biga ee ma go, nöö di Acaa u Gadu di mi o manda u ko taanpu ku unu, nöö an o sa ko e. Ma te mi go kaa, nöö mi o mandëen da unu.⁸ Nöö te a ko,

nöö a o ta lei dee goonliba sëmbë aki taa de an saandi da hogilibi e, de an saandi da letilibi, de an sabi u wegi soni kuutu tu.

⁹“Nöö di soni mbei mi taa de an saandi da hogilibi, biga de an kë biibi mi möönsö. ¹⁰Nöö di soni mbei mi taa de an saandi da letilibi, biga mi libi leti tee mi sa toona go a mi Tata ka dee libisëmbë u goonliba aki an sa si mi möön seei. Sö mi libi leti tjika, ma de an si én möönsö. ¹¹Nöö di soni mbei mi taa de an sabi u wegi soni. Wë biga Gadu kuutu di hedima u de te a buta dëen taa a o feni sitaafu u nööömö, „ma töku de ta waka nëën baka eti.”

¹²“Wë mi abi hia soni möön u konda da unu e, dee sëmbë, ma wan o sa fusutan de eti. ¹³Ma te di Akaa ko, di ta lei soni leti kumafa a dë „a Gadu wojo,“ nöö a o mbei i ko sabi hii soni kumafa a dë. Biga fa a o ko naandë, an o tei soni fëen seei konda, ma dee soni dee a jei a mi ku mi Tata, nöö de a o ta taki. Nöö a o fan ku unu a dee soni liba dee dë u ko eti.

¹⁴“Fa a o ko dë, nöö a o mbei un si di hei ku di nëbai di mi abi e. Biga a o ta tei dee soni u mi ta konda da unu finifini fuun sabi de. ¹⁵Nöö hii soni di mi Tata abi dë u mi kaa, hën mbei mi taa di Akaa o tei a dee soni u mi faa lei unu.”

¹⁶Hën Masa Jesosi toona taki da u möön taa: “Abiti möön wan o si mi möön baa, ma nöö te wan pisi woon toona si mi baka.”

^{17,18}Nöö hën di u jei a taki sö, hën u bia ta hakisi u na u makandi taa: “Womi, andi da di soni di a ta

fan naandë taa abiti möön wa o si én möön, ma te wan pisi nöö woo toona si én baka? Andi a ta fan dë taa a nango nëën Tata? Andi seei a kë taki di a taa ‘Abiti möön’? Wa saandi a ta taki e.”

¹⁹Nöö hën Masa Jesosi si taa u kë hakisi én soni fëen, hën a taa: “Fa un ta fan ku unu seei sapisapi naandë, fu di mi taki taa abiti möön wan o si mi möön, nöö te wan pisi woon toona si mi baka, hën ta toobi unu sö nö? ²⁰Wë un haika e. Fu tuutuu mi taki da unu gbelin taa dee sëmbë dee an dë ku mi a wan së, de o ta wai seei, ma unu, woon dë ku gaan fuka ta këe ta kusumi te na soni. Ma nöö wan fëeë e. Di fuka i si woon ta fuka naandë o bia ko wan gaan wai seei da unu.

²¹“Wan sabi fa a dë te wan mujëë dë ku bëë nö? Te di juu fëen kisi faa pali, nöö di bëë ta njan mën seei, ma te a pai kaa nöö an ta mënì di fuka naandë möön. Wai nöö a ta wai fu di a pai wan mii.

²²“Nöö sö nöö a o dë ku unu tu e baa. Fa i si un sai naandë, nöö un dë ku gaan fuka seei a unu hati fu di mi taa mi nango. Ma mi o toona si unu baka e, nöö di juu dë woon bia ta wai seei. Nöö na wan sëmbë o sa puu di wai dë a unu hati möön. ²³Nöö di juu naandë, nöö wan o ta hakisi dee lö hakisi dë möön tu.

“Nöö mi taki e baa, taa hiniwan soni di woon begi mi Tata a mi në, nöö woon feni én e. ²⁴Te kisi kumafa u dë aki, wan hakisi na wan soni a mi në eti. Ma nöö fuun seti hakisi awaa nöö woon feni, nöö di wai fuunu o ko dë telutelu awaa.

25“Dee sëmbë o, fa mi ta fan ku unu aki, nöö mi ta fan ku unu a nöngö fasi nöö. Ma nöö wan juu o ko di ma o ta konda soni da unu a sö wan fasi möön. Ma mi o ta fan ku unu limbolimbo seei awaa ta lei unu soni u mi Tata. **26**Nöö di juu dë, nöö unu seei o ta begi èn soni awaa a mi në. An o dë u mi nöö musu ta begi èn da unu möön. **27**Biga mi Tata lobi unu, fu di un lobi mi nöö un ta biibi taa nëen mi kumutu ko aki. **28**Nöö sö a dë tuu e. Biga a mi Tata mi kumutu ko a goonliba aki, nöö awaa mi o toona go nëen baka.”

29Nöö di a fan sö, nöö hën u taa: “Aaa, u si taa i ta fan ku u limbolimbo awaa tuu. Ja ta fan ku u a nöngö fasi möön. **30**Nöö u ko si tu taa an dë fanöodu fu wan sëmbë musu hakisi i soni biga i sabi hii soni kaa. Hën mbei u ta biibi taa a Gadu i kumutu ko.”

31Hën a piki u taa: “Awa, un ta biibi tuu. **32**Ma nöö un haika e. Wan juu o ko nöö a ta ko seei zaaa kaa, di unu tuu seei o paaja disa mi wanwan tö. Hiniwan fuunu o go feën nëen wosu. Ma nöö ma ta dë mi wanwan möönsö e, biga mi Tata ta dë ku mi nöömö.

33“Sö wë e, dee sëmbë. Mi tei dee soni aki konda da unu baa, fuun sa abi kötöhati fu di un nama ku mi. Biga a di goonliba aki fuka ku sitaafu dë nëen. Ma wan lasi hati e, biga mi wini hii soni a di goonliba aki kaa.”

Aki Masa Jesosi ta begi.

17 Nöö di Masa Jesosi fan sö ku u te a kaba kaa, nöö hën a hopo wojo luku liba. Hën a

taa: “Wë Taata o, ja si di juu dou. Nöö mi begi i taa a di soni di o pasa aki, nöö fii mbei dee sëmbë u goonliba aki ko si di waiti di dë a di Mii fii aki e, nöö di waiti di i seei abi o ko a döö tu. **2**Wë biga i da mi taki a hii sëmbë liba kaa, fu mi sa da dee sëmbë dee i da mi di libi u teego. **3**Nöö andi da di libi u teego? Hén da u de ko sabi i, di wan kodo tuutuu Gadu u mundu ku mi, Jesosi Keesitu, di i manda ko a goonliba aki.

4“Nöö fa i manda mi ko aki, nöö mi mbei libisëmbë si di hei ku di waiti di i abi o. Biga di wooko di i da mi u mi du nöö mi kabëen. **5**Wë nöö di i si a dë sö kaa, nöö be mi toona ko a i e, Taata, u mi sa toona feni di hei ku di waiti baka di mi ku i bi abi makandi ufö di goonliba aki mbei.

6“Wë nöö luku dee sëmbë aki dee i tei a dee oto sëmbë u goonliba dendum da mi. Mi mbei de ko sabi fa i dë e. De bi dë fii kaa, nöö hën i tei de hën i da mi de. Nöö de an disa dee wöoutu fii e, Taata. De piki de hoi seei. **7**Nöö hën mbei de ko sabi gbelin taa hii dee soni dee i da mi, nöö a i de tuu kumutu. **8**Biga mi konda dee wöoutu fii da de, nöö de tei de. Nöö hën wë de ko sabi gbelingbelin taa aai, a i mi kumutu. De biibi seei taa i manda mi ko aki.

9“Nöö fa mi ta begi i aki, Taata, nöö mi ta begi da dee sëmbë dee i da mi aki. Ma ta begi da dee oto sëmbë u goonliba dee an dë ku u a wan së e. Nönö. Biga dee i si aki, nöö de wë da fii. **10**Biga hii dee soni mi abi, nöö de dë fii, nöö hii soni i abi nöö de dë fu mi. Nöö fa i si dee

disi dë aki, nöö de o ta mbei oto sëmbë si di waiti di mi abi, „hën wë mbei mi ta begi da de sö.“¹¹ Biga ma o dë a goonliba aki möön. Mi ta ko a i kaa, ma de o dë aki eti. Taata, fa i si i dë fii limbolimbo söndö fötut dë, nöö i tjubi dee sëmbë dee i da mi aki ku di kaakiti u di në fii o, be de dë di wan makandi leti kumafa mi ku i dë di wan aki.

¹²“Hii di ten mi bi dë ku dee sëmbë aki, nöö mi bi ta tjubi de ku di kaakiti fii në. Mi bi ta luku de seei fu de an kumutu a di pasi. Fëen mbei na wan u de lasi, boiti di hogi wan di i si fasi fëen tjëen go kaba a sösö naandë, u di soni di Buku fii taki musu ko tuu.

¹³“Ma nöö awaa mi ta ko a i, Taata. Nöö mi ta fan dee soni aki fu di mi dë a goonliba eti. Biga mi kë u dee sëmbë aki musu abi di wai di mi abi aki tuu ku telu a de hati.¹⁴ Hii di juu ten mi dë ku de aki, nöö mi bi ta da de dee wöütu fii, hën mbei dee oto sëmbë u di goonliba aki ta buuse de sö. Biga de an dë ku de a wan së a dee hogi de ta du, leti kumafa i si miseei an dë ku de a wan së tu.

¹⁵“Ma nöö ma ta begi fii puu de a goonliba e. Nönö. Ma mi kë fii tjubi de be di didibi an musu wini de.

¹⁶Biga na sëmbë u di goonliba aki de dë möön e, leti kumafa mi seei an dë sëmbë u di goonliba aki tu.

¹⁷Nöö mi begi i, Taata, fii lei de di Wöütu fii, be de si soni gbelingbelin kumafa a dë tuutuu, nöö de o ko dë apaiti da i söndö fötut. Biga di Wöütu fii hën da di Tuu.

¹⁸“Nöö leti kumafa i si i manda mi ko a goonliba aki, nöö sö nöö

mi ta manda dee sëmbë aki go a goonliba tu, „fu de ta lei sëmbë soni fii.“¹⁹ Nöö fu de hedi mi ta buta miseei ku telu a i maun fu de si, nöö deseeli o buta deseeli ku telu a i maun tu söndö ganjan.

²⁰“Ma nöö na dee sëmbë aki nöö mi ta begi da e, Taata. Ma mi ta begi da dee sëmbë tu dee o jei di buka a de nöö de bia ko biibi.²¹ Taata o, mi begi i gaantangi, be de tuu ko dë wan makandi e, leti kumafa mi ku i dë wan aki. Sö u ku de tuu musu dë wan makandi. Biga ee a dë sö kaa, nöö dee oto sëmbë u goonliba o ko sabi awaa taa aai, i manda mi ko aki tuu.

²²“Fa mi ku i dë aki, i bi da mi sö wan hei taa mi ku i sa dë di wan. Nöö mi ta toona da dee i si aki di wan seei hei dë tu, fu de dë di wan makandi.

²³Nöö mi o dë a de dendum, nöö joo dë a mi dendum, nöö sö u tuu o dë di wan makandi. Nöö te a ko sö kaa, nöö dee oto sëmbë u goonliba o ko sabi gbelingbelin taa i manda mi ko aki. Nöö de o ko si tu taa i lobi dee sëmbë fii naandë leti kumafa i lobi mi aki.

²⁴“Nöö Taata, fa mi ta begi i aki, nöö mi kë dee sëmbë i buta a mi maun aki musu ko dë ku mi ka mi dë e, be de sa si di waiti ku di hei di i da mi. Biga i bi lobi mi bifö i mbei di goonliba seei.

²⁵“Taata, fa i ta du soni ku leti tjika naandë, nöö dee oto sëmbë u di goonliba aki an sabi i e. Ma nöö mii sabi i. Nöö dee sëmbë i da mi aki nöö deseeli ko sabi taa i manda mi ko aki.

²⁶Fa mi ku de bi dë aki, mi mbei de ko sabi i gbelingbelin kumafa i dë, i nöö mi o ta mbei de ko sabi i möönmöön eti.

i 17:26 Aki Masa Jesosi taki: “Mi mbei de ko sabi i në.”

Biga te de sabi i kumafa i dë kaa, nöö de o ta lobi deseei ku di wan seei lobi di i si i ta lobi mi aki. Nöö missei o dë a de dendu tu ta tii de.”

Sö Masa Jesosi fan ku ën Tata tefa a kaba.

Aki de kisi Masa Jesosi.

Mat. 26:47-56; Maik. 14:43-50; Luk. 22:47-53

18 Nöö hën di Masa Jesosi begi sö te a kaba, hën u ku ën kumutu dë, hën u pasa di kiiki de kai Gidilon go a di oto së tela. Nöö ala wan djai dë ku wanlö hia pau, nöö hën u go a di djai dë dendu.

² Ma nöö Judasi, di sëmbë di o sei Masa Jesosi, nöö a bi sabi di kamian naandë bunu kaa, biga u ku Masa Jesosi bi lobi u ko makandi naandë. ³ Nöö hën u sai dë te wan pisi, hën u si Judasi ta ko ku wanlö hia sodati, ku wanlö sikötü dee ta wakiti a di Wosu u Gadu a Jelusalen dë. Nöö fa de ta ko dë, nöö dee Gaan Begima ku dee Faliseima, de wë manda de nöö de ta ko ku feti soni a maun, so sëmbë ta tja falambo, so sëmbë dë ku lampu, biga a bi dë ndeti.

⁴ Ma nöö Masa Jesosi bi sabi hii dee soni dee o pasa ku ën kaa, nöö hën a waka go miti ku de. Hën a hakisi de taa: “Ambë un ta suku sö?”

⁵ Hën de taa: “Jesosi u di köndë de kai Nazalëti.”

Hën a piki de taa: “Wë mi disi kaa.” (Nöö fa dee sëmbë ta fan dë, nöö Judasi di könkuma bi dë leti dë.)

⁶ Nöö di Jesosi piki de sö, nöö hën de tuu hai baka naki de na de tuwë a goon.

⁷ Hën a toona hakisi de möön taa: “Ambë da di sëmbë un ta suku?”

Hën de taa: “Jesosi u Nazalëti.”

⁸ Hën a piki de taa: “Wë mi bi piki unu kaa taa missei disi wante. Nöö ee mi un ta suku, nöö un disa dee oto sëmbë aki be de go u de.”

⁹ Nöö da sö di wöoutu ko leti kumafa a bi taki taa:

Dee i bi da mi, na wan u de mi lasi möönsö.

¹⁰ Nöö wan u dee sëmbë ko dë de kai Malikusi. A dë wan futuboi u di Kaba Hei Begima. Nöö fa i si u mbei dë, nöö hën Petuisi hai di sëufangi fëën valau puu nëen dosu, hën a koti wan së jesi u di sëmbë dë belim puu tuwë a goon dë.

¹¹ Hën Masa Jesosi bai ën taa: “Nönö womi. Tuusi di ufangi fii nëen dosu baka. Di sondi di mi Tata da mi u mi bebe aki, ma musu bebëen tuu ku telu nö?”

Aki de tja Masa Jesosi go a di Gaan Begima.

Mat. 26:57-58; Maik. 14:53-54; Luk. 22:54

¹² Nöö di juu dë, hën dee hia sodati ku di hedima u de ku dee sikötü u dee Dju hedima, hën de kisi Masa Jesosi awaa. Hën de tai ën maun te de kaba. ¹³ Hën de tjëen go a di wosu u wan tata de kai Ananasi. Nöö di Ananasi dë, hën bi dë di Kaba Hei Begima a fesi ufö Kajafasi, nöö Kajafasi töö ku wan mujëe mii fëen. ¹⁴ (Nöö Kajafasi hën wë bi da di sëmbë di bi da dee hedima u Dju lai a di kuutu taa, ka u hii di nasion tuu kaba a sösö nöö a möön bunu wan kodo sëmbë nöö dëdë.)

**Aki Petuisi fia taa an sabi Masa
Jesosi.**

Mat. 26:59-75; Maik. 14:55-72; Luk. 22:55-71

15 Nöö fa de kisi Masa Jesosi tja go naandë, nöö Simon Petuisi ku wan oto bakama bi dë tee a baka ala ta waka ta ko. Nöö di bakama naandë, di Kaba Hei Begima bi sabi än kaa, fëen mbei de dëen pasi faa go ku Masa Jesosi a di djai dendu. Ma Petuisi hën a fika a döö naandë.

16 Nöö hën wë di oto bakama dë toona go fan ku di mujëe mii ta watjì a di dööbuka, nöö hën a mbei Petuisi pasa ko a di djai dendu tu.

17 Nöö hën di mujëe mii hakisi Petuisi taa: "Womi, na i da wan u dee bakama u di sëmbë de tja ko aki nö?"

Hën Petuisi piki taa: "Nönö, na mi e."

18 Nöö fa de dë a di djai dendu a di ndeti dë, nöö kamian bi kötö, hën de mbei wan faja buta dë ta këndë. Dee wookoma ku dee sikötuu sai naandë, hën Petuisi seei go ta këndë faja ku de tu.

19 Nöö di juu naandë, de bi tja Masa Jesosi go a di awoo Kaba Hei Begima de kai Ananasi kaa.^j Nöö hën Ananasi ta hakisi än peipei soni fuu dee bakama fëen, ku di lei a abi ta lei sëmbë a di köndë.

20 Hën Masa Jesosi piki än taa: "Wë fa i ta hakisi mi dee soni aki, wë hibewan juu mi bi ta lei sëmbë a lanti wajaa. Biga mi bi nango a hii dee keikiwosu te dou ku di Wosu u Masa Gadu tuu, ka hii dee

Dju sëmbë ta ko makandi. Nöö na tjubitjubi mi bi ta du än. **21** Wë nöö na mi i musu hakisi. Hakisi dee sëmbë dee bi ta haika dee fan u mi naandë, biga misikuma de musu sabi andi da dee soni mi bi ta lei de."

22 Nöö fa a fan dë, hën wan u dee wakitima di bi dë zuntu ku än dë, hën a dëen wan baaimaun a bandjajesi dë kpaa taa: "Sö joo piki di Kaba Hei Begima nö?"

23 Hën Masa Jesosi piki än taa: "Womi, ee mi taki wan hogi soni, nöö lei mi di hogi mi taki. Ma ee mi fan leti, nöö andi mbei i naki mi u du?"

24 Nöö fa a fan naandë, nöö hën de disa di taki, hën Ananasi mandëen taitai maun go a Kajafasi awaa.

25 Nöö di juu dë, Simon Petuisi dë fëen taanputaanpu naandë ta këndë di faja eti. Te wan pisi hën de bia ko ta hakisi än möön taa: "Wë womi, na i da wan u dee bakama u di sëmbë naandë nö?" Hën a fia taa: "Nönö, nönö, na mi e!"

26 Nöö wan futuboi u di Kaba Hei Begima sai dë. A dë famii u Malikusi di Petuisi bi koti än jesì, nöö hën a hakisi än taa: "Tan. Wë womi o, na i ku än mi bi si a di djai ala ö?"

27 Nöö hën Petuisi toona fia möön taanga taa: "Nönö hön, na mi da di sëmbë di i bi si dë el!"

Nöö hën wantewante dë hën ganian bai kanda.

^j 18:19 A di ten aki Kajafasi hën bi da di Kaba Hei Begima, ma nöö Ananasi di awoo wan ta heepi än tii eti.

Aki de tja Masa Jesosi go a Gaama Pilati.

Mat. 26:59-66, 27:1-2,11-14; Maik. 14:55-66, 15:1-5; Luk. 22:66-23:5

28 Nöö hën baka u di dë, hën de kumutu a Kajafasi. Hën de tja Masa Jesosi go a di kuutuwosu u dee Loomë sëmbë dee ta tii di köndë. Naandë wan Gaama de kai Pilati ta dë, di dee Loomë lanti buta ta tii di köndë. Nöö di juu dë a bi dë mamate biten. Nöö abiti möön di Pasika o kai, nöö fëen mbei dee hedima u Dju an sa go a di kuutuwosu, biga an dë wosu u dee Dju. Nöö de an kë poi di tjina taa de go a wan wosu na u Dju sëmbë, biga de kë hoi deseei limbolimbo u de sa njan di daka. **29** Fëen mbei Gaama Pilati musu ko a de a döö.

Nöö di a ko dou, hën a hakisi de taa: “Wë un hogi di sëmbë aki du mbei un tjëen ko a mi aki?”

30 Nöö hën de piki en taa: “Hön, nönö. Wë di soni dë an dë u hakisi. Wë biga ee an bi dë wan sëmbë di ta du hogi, nöö wa bi o tjëen ko da i aki.”

31 Nöö hën di Gaama taa: “Sö nö? Wë nöö di a dë sö kaa, nöö be unu seei tei en tja go kuutu ku dee wëti fuunu.”

Nöö hën de piki en taa: “Wë nönö, wa sa kuutu en e, biga un dee Loomë lanti an ta da u pasi u kii sëmbë!”

32 Nöö di soni mbei a musu pasa sö. Biga Masa Jesosi bi pindja de kaa taa de an o kii en kumafa dee Dju sëmbë ta kii sëmbë, hën mbei de bi musu tjëen go da di Loomë Gaama fu hën musu mandëen go kii.

33 Nöö hën Pilati toona go a di kuutuwosu, hën a kai Masa Jesosi ko nëen. Hën a hakisi en taa: “Wë nöö i da di könu u dee Dju sëmbë tuu nö, kumafa de ta taki taa i taki?”

34 Hën a piki en taa: “Wë fa i ta hakisi mi aki, na un fasi i ta mëni en? A di fasi i seei ta mëni u könu, naa a di fasi dee Dju ta mëni en?”

35 Hën Gaama taa: “Hön, ambë? Mi da Dju nö? Unfa mi sa mëni en a Dju fasi? Na dee sëmbë fii seei ku dee Gaan Begima fii tja i ko a mi aki nö? Nöö hën mi ko hakisi i andi da di soni di i du mbei de tja i ko aki?”

36 Hën a piki en taa: “Wë de taa mi ta mbei misseei könu.” Wë ma di Könu Tii u mi an dë wan tii kuma di u dee sëmbë u di goonliba aki e. Biga ee a bi dë sö, nöö dee futuboi u mi bi o hopo heepi mi feti fu dee Dju hedima an bi musu kisi mi tja ko aki. Ma nöö di tii u mi, na a di goonliba aki a kumutu e.”

37 Nöö hën Gaama piki en taa: “Söö. Wë nöö hën da i ta piki taa i dë könu.”

Hën Masa Jesosi taa: “Awa, mi da wan könu tuu. I a’ leti a di dë. Ma boiti di dë, di soni mbei de pai mi ko a di goonliba aki, fu mi sa lei sëmbë andi da tuu ku andi da ganjan.” Nöö hibiwan sëmbë di kë jei tuutuu soni, nöö a o haika andi mi ta fan.”

38 Nöö hën di gaama taa: “Ambë tjika u sabi andi da di tuu?”

Nöö fa de fan naandë, nöö hën Gaama Pilati toona go a döö a dee hedima u Dju ala, hën a taa: “Wë mi suku föoutu a di womi te mi

wei. Ma feni soni nëën möönsö u mi musu kuutu ën.³⁹ Ma nöö un sabi nö? Un bi guwenti fu te Pasika kai, nöö mi lusu wan sëmbë di dë a dunguwosu da unu. Nöö unfa fëen un mëni? Un kë mi lusu di könu fuunu aki da unu nö?”

⁴⁰Nöö fa a fan dë, nöö hën de tuu kai olo taa: “Ambëë? Nëën i musu lusu e! Balabasi, hën fii lusu!”

Nöö di Balabasi dë, a bi dë a dunguwosu fu di a bi dë wan sëmbë ta tja toobi ko a di köndë.

Aki de manda Masa Jesosi go kii.

Mat. 27:15-31; Maik. 15:6-20; Luk. 23:13-25

19 Nöö hën Gaama Pilati manda sëmbë, de wipi Masa Jesosi wan hogi wipi.² Nöö baka u di dë, hën dee sodati tei wan tatai ku maka kuma agbago maka djangadjanga hën de lolu ën mbei kuma könu kaapusa te de kaba, hën de tuusi ën a Masa Jesosi hedi. Nöö hën de tei wan baau djakiti langa wan kumafa könu ta bisi, hën de bisi ën dëën te de kaba.³ Nöö hën de nango nëën ta mbei ën fa taa: “Odi o, könu u dee Dju, odi o!” Hën de ta naki ën nëën bandjajesi ku ën fesi tuu.

⁴Nöö hën di gaama toona go a döö a dee hedima u Dju, hën a taa: “Wë un haika, mi o toona tja di sëmbë ko da unu e. Biga mi, ma feni na wan fötutu nëën möönsö fu mi sa dëën sitaafu.”

⁵Nöö fa a fan dë, nöö hën a mbei de tja Masa Jesosi ko a döö da de. A dë ku di langa djakiti nëën sinkii, ku di maka kaapusa nëën hedi.

Hën di gaama taki da de taa: “Un luku di womi. Hën wë disi e.”

⁶Ma nöö di dee Gaan Begima ku dee sikötu u de si ën, hën de bai kai wan gaan wolo taa: “Un kii ën oo! Un pekëën a lakpa pau kii! Un pekëën a lakpa pau kii!” „Biga a sö wan fasi dee Loomë sëmbë bi guwenti u kii dee sëmbë ta du hogi a di köndë a di ten dë.”

Nöö hën di gaama piki taa: “Mi? Na mi e! Ee a lakpa pau un kë kii ën, nöö be unu seei tjëen go hëngi kii, biga ma feni fötutu nëën möönsö.”

⁷Hën dee Dju bai piki taa: “Ja feni fötutu nëën nö? Wë haika, u abi wan wëti nöö di wëti taa ee wan sëmbë ta mbei hënseei Gadu nöö a musu dëdë. Wë nöö di womi aki taa hën da Miii u Gadu, nöö hën mbei a musu dëdë e!”

⁸Wë nöö di di gaama jei de fan sö, nöö a ko möön fëëe seei. ⁹Hën a toona go a di kuutuwosu dendu, hën ku Masa Jesosi, hën a hakisi ën taa: “Wë, ambë seei da i? Naasë i kumutu ko aki?” Ma Masa Jesosi an piki ën na wan soni.

¹⁰Hën Gaama taa: “Ja kë piki mi nö? Ja sabi di makiti di mi abi aki nö, taa mi sa lusu i be i go, ee nasö mi sa mbei de peka i a lakpa pau kii?”

¹¹Hën Masa Jesosi piki ën taa: “Wë nönö, ja sa abi sö wan makiti a mi liba, ee na Gadu hën da i ën. Fëën mbei di sëmbë di i si tja mi ko da i aki, hën du di möön gaan hogi.”

¹²Wë nöö di di gaama jei a fan sö, nöö hën a ta suku wan baaku nöömö faa sa lusu ën. Ma nöö dee hedima u Dju an dë nëën. De ta bai wolo seei taa: “Kaba! Ee i lusu di sëmbë aki go, nöö i ku di Gaan

Könu a Loomë o ko a wan gaan toobi e. Biga ee wan sëmbë ta mbei hënseei könu nöö hën ku di Gaan Könu dë gaan felantima!"

¹³Wë nöö di Gaama Pilati jei fa de fan dë, hën a mbei de toona tja Masa Jesosi ko a di djai möön. Hën a go sindo a di kuutubangi fëen awaa faa koti di taki. Nöö di kuutubangi dë a wan hei sitonu liba. Mbei de mbei di kamian dë, nöö a di Dju töngö de kai en Gabata.

¹⁴Nöö di ten di soni aki ta pasa, nöö a bi dë kuma næigi juu mamate sö. Nöö de ta seeka seei u de njan di Pasika daka di o kai dë.

Nöö hën di gaama taki da dee hedima u Dju taa: "Wë un luku di könu fuunu aki e!"

¹⁵Ma nöö de an sa jei di soni dë. Hën de bai taa: "Un tjëen puu dë. Un tjëen puu dë. Un pekëen a lakpa pau kii!"

Hën a taa: "Di könu fuunu, hën u musu peka a lakpa pau kii nö?"

Hën dee Gaan Begima bai piki taa: "Wa a' oto könu a u liba möönsö e, möön leki di Gaan Könu a Loomë!" ¹⁶Nöö di Gaama Pilati jei de taki sö, nöö hën a da de Masa Jesosi awaa fu de tja go peka kii.

Aki de peka Masa Jesosi a di lakpa pau.

Mat. 27:32-44; Maik. 15:21-

32; Luk. 23:26-43

Nöö hën dëe sodati tei en, hën de ku en ta waka nango. ¹⁷Nöö fa de nango dë, hënseei ta tja di lakpa pau fëen ku taanga nango ka de o pekëen kii. Nöö hën de nango te de go dou a di kamian de kai Hedibonu. A Dju töngö de kai en

Golugata. ¹⁸Nöö naandë sö de go pekëen a di lakpa pau te de kaba. Nöö de peka tu oto sëmbë a lakpa pau di daka dë tu. Hën de hopo de taanpu a pë nöö Masa Jesosi dë a de mindi.

^{19,20}Ma nöö di gaama bi mbei de sikifi wan soni peka a di lakpa pau u Masa Jesosi, nöö de sikifi en a dii pei töngö: a dë a di Alamaiki töngö di u dee Dju sëmbë ta fan, a dë a Latein, a dë a Giiki, a taa: JESOSI FU NAZALËTI, DI KÖNU U DEE DJU SËMBË, HËN DISI. Nöö di kamian ka de peka Masa Jesosi a di lakpa pau naandë, a dë zuntu ku Jelusalen, nöö sömëni u dee Dju sëmbë ta waka ta pasa dë, nöö de ta lesi di sikifi di dë a di lakpa pau.

²¹Nöö hën dee Gaan Begima go ta mbei toobi ku Gaama Pilati taa: "Ja bi musu sikifi en sö taa hën da di könu fuu dee Dju sëmbë e. Ma i bi musu sikifi taa, hën bi ta mbei taa a dë könu fuu."

²²Nöö hën di Gaama bai de taa: "Un disa mi e! Di soni mi sikifi naandë, a fika sö."

²³Wë nöö di dee sodati peka Masa Jesosi te de kaba kaa, hën de tei dee bisi fëen hën de paati de a fö pei, hiniwan sodati ku fëen. Ma nöö di gaan djapona fëen di de bi mbei ku telu söndö miti, hën nöö fika. ²⁴Hën de taa: "Wan boo tënë di djapona aki e, ma un boo tuwë lötu luku ee undi fuu o feni en."

Nöö sö wë i si taa a kai ku di soni di bi sikifi a Gadu Buku taa

Dee bisi u mi de paati da de na de;
de tuwë lötu da di koosu u mi.
Nöö leti sö dee sodati du e.

25 Nöö fa Masa Jesosi dë a di lakpa pau dë, nöö hën mama ku ën mama sisa dë taanputaanpu naandë, ku wan mujëë de kai Malia di da di mujëë u Kelopasi, ku Malia fu Magidala. Sö de tuu sai dë makandi.

26 Nöö hën Masa Jesosi bia luku, hën a si hën mama dë ku di bakama fëën di dë gaan mati fëën. Hën a taki dëen mama taa: "Mujëë o, luku di womi i si dë. Hën wë da miii fii e."

27 Hën a fan ku di bakama tu taa: "Womi, luku i mama dë."

Nöö kumutu a di ten dë, hën di bakama naandë tei Masa Jesosi mama buta nëen wosu ta sölugu.

Aki Masa Jesosi dëdë.

Mat. 27:45-56; Maik. 15:33-41; Luk. 23:44-49

28 Ma nöö Masa Jesosi sabi taa hii dee soni hën Tata bi buta dëen faa du nöö de tuu pasa kaa, boiti wan oto soni nöö di bi sikifi a di Buku u Gadu. Hën a taa: "Dëewata kisi mi."

29 Nöö wan gandjigandji win kuma asin bi dë a wan paniki dendu dë, hën de tei sipönsu tuusi nëen. Hën de tei wan maun u di piki pau de kai hisopu hën de tuusi di sipönsu nëen hën de tëndëen buta nëen buka. **30** Nöö di a tjupëen te a kaba hën a bai taa: "A kaba!" Hën a saka hedi hën a manda di akaa fëën go. Böö fëën koti.

31 Nöö di juu dë, dee Dju bi ta seeka seei u de njan di daka, biga fa a o kai dë, a dë wan gaan apaiti saba. Nöö hën mbei de go begi Gaama Pilati faa mbei sëmbë go booko dee sëmbë dee dë a dee lakpa pau tuu futu, be de dëdë

möön hesi fu de sa puu de. Biga de an kë di sinkii u de musu fika hëngihëngi naandë kisi di saba.

32 Nöö hën dee sodati go booko di fosu sëmbë futu te de kaba. Hën de go booko di u tu. **33** Ma nöö di de dou a Masa Jesosi fu de booko ën futu, hën de ko si taa a dëdë kaa. Nöö hën de an booko ën futu möön.

34 Ma wan u dee sodati tei wan lanza hën a suti ën nëen bandja, nöö hën gadjabia ku wata ta kule ta kumutu nëen bandja dë tjöölölö ta kai a goon.

35 Nöö di sëmbë i si ta taki dee soni aki, hën seepi si de ku wojo e. Nöö fa a ta fan aki, na soni a ta mindi e. Tuutuu soni seei a ta taki, fu te i jei nöö i musu bia ko biibi a Masa Jesosi tu. **36** Biga hii dee soni i si pasa aki, de pasa sö fu dee soni dee dë a di Buku u Gadu tuu musu ko tuu. Biga di Buku bi taa:

Na wan kodo bonu fëën o booko möönsö.

37 Ufö a taki a wan oto kamian taa: De o ko si di sëmbë sabi di de bi suti di suti naandë.

Aki de bei Masa Jesosi.

Mat. 27:57-61; Maik. 15:42-47; Luk. 23:50-56

38 Nöö di juu dë, i bi abi wan womi de kai Josëfu u di köndë de kai Alimatea. Nöö a bi dë wan bakama u Masa Jesosi tu, ma a tjubitjubi fasi fu di a bi fëëe dee hedima u Dju.

Nöö di Josëfu aki go a Gaama Pilati go hakisi ën pasi faa sa go tei di dëdë sinkii u Masa Jesosi tja go bei. Hën di Gaama dëen pasi. **39** Nöö hën ku di womi de kai Nikodemus di bi ko a Masa Jesosi

a wan ndeti, hën de ko tei ën. Nöö fa Nikodemusi ko dë, a tja sumëë suti sondi te a hila mökisimökisi faa seeka di dëdë sinkii u Masa Jesosi. Dee soni dee a tja ko naandë, de sa hia kuma wan feifiteni kilo sö, sö de hia tjika.

40 Nöö hën wë de tu sëmbë dë lolu di dëdë sinkii u Masa Jesosi ku wanlö weti koosu pisi mökisi ku dee sumëë suti soni dë te de kaba, kumafa dee Dju sëmbë guwenti fu seeka wan dëdë bei.

41 Wë nöö zuntu ku ka de bi peka Masa Jesosi kii naandë, wan djai bi dë ku wan sitonu kununu ka de bi seeka wan gaan baaku u de ta bei sëmbë. Ma de an bei sëmbë nëen wan daka eti. **42** Nöö fa di gaan daka o kai dë, nöö dee sëmbë ta biinga seei. Nöö fu di di geebi bi dë zuntu naandë kaa, hën de tei Masa Jesosi sinkii tja go bei a di baaku dë te de kaba. Nöö hën de go u de.

Aki Masa Jesosi weki baka.

Mat. 28:1-8; Maik. 16:1-8; Luk. 24:1-12

20 Söö. Wë nöö a di fosu daka u di wiki di hopo dë, hën da sonde, mamate biten, kamian an limbo eti, nöö hën Malia u Magidala hopo go a di geebi ka de bi bei Masa Jesosi. Nöö fa i si de bei Masa Jesosi naandë, nöö de bi logoda wan gaan gindi sitonu tapa di baaku buka. Ma nöö di Malia go dou, nöö hën a si taa di sitonu an dë a di baaku buka möön.

2 Nöö hën a kule toona go konda da Simon Petuisi ku di oto bakama u Masa Jesosi di hën ku ën dë gaan mati taa: “Dee sëmbë, u go a di geebi di mamate aki e, ma nöö wa

si Masa naandë. De puu ën dë tja go, nöö wa sa naasë de tjëen go buta.”

3 Nöö hën di de tu bakama naandë jei sö, hën de hopo tei pasi ta kule nango a di geebi u de go luku. **4** Nöö fa de ta kule dë, hën di oto bakama kule go pasa Petuisi, nöö hën fosu go dou a di geebi.

5 Hën a bendi luku a di baaku denu, nöö hën a si dee koosu de bi lolu Masa Jesosi ala, ma nöö hën an go a di baaku denu.

6 Nöö hën Petuisi ko dou, nöö hën a denda go a di baaku denu wante. Hën a si dee koosu de bi lolu Masa Jesosi sinkii a wan kamian dë, **7** ma nöö di hangisa de bi tai ën hedi, hën a si ën dobadoba te a wan së ala.

8 Nöö hën di oto bakama ku ën ko dë, hën a denda go a di baaku denu awaa, go luku dee soni te a kaba, nöö hën a ko biibi awaa.

9 Ma nöö fa a ko biibi naandë seei, ma de an fusutan eti taa sö Masa Gadu Buku bi taki gaanduwe taa di Paamusi Könu musu toona weki baka. **10** Nöö hën de tu bakama toona go a wosu.

Aki Malia si Masa Jesosi.

Mat. 28:9-10; Maik. 16:9-11

11 Ma nöö Malia bi toona ko dë möön. Hën a ko taanpu leti a di geebi naandë ta këë nöömö. Te wan pisi, hën a bendî luku a di baaku denu. **12** Nöö hën a si tu basia u Masa Gaangadu köndë sindosindo naandë gbolo, leti ka Masa Jesosi sinkii bi dë. Wan dë nëen hedi së, wan dë nëen futu së ala, nöö de tuu bisi weti koosu faan a de sinkii.

13Nöö hën de hakisi ën taa:
“Mujëë, andi seei du i, i ta këë sö
baa?”

Hën a taa: “Wë nönö, de puu di
Masa u mi aki e, nöö ma sa naasë
de tjëen go buta.”

14Nöö fa a fan dë, nöö hën a
bia luku, hën a si Masa Jesosi
taanputaanpu leti naandë, ma hii fu
di dë an sabi taa hën di dë.

15Nöö hën Masa Jesosi hakisi ën
taa: “Mujëë o, andi seei du i, i ta
këë sö? Ambë fii lasi i ta suku?”

Ma nöö Malia bi mëni taa di
sëmbë ta luku di djai wë ta fan ku
ën dë, hën a taa: “Wë baa, ee i puu
ën aki tja go a wan oto kamian, nöö
gaantangi mi begi i, lei mi ka a dë
be mi go tei ën.”

16Nöö fa a fan dë, hën Masa Jesosi
kai ën næën né awaa taa: “Malia!”

Nöö hën di mujëë bia vau luku
ën hën a kai ën: “Laboni!” (Hën da
Mësitë a di Alamaiki töngö di de ta
fan.) Hën a go u go panjëen.

17Nöö hën Masa Jesosi fan ku ën
taa: “Nönö mujëë, na panjan mi e,
biga ma go a mi Tata eti. Ma nöö
bia toona go piki dee otowan u mi
taa mi nango a mi Tata di dë Tata
fuunu tu, ku mi Gadu di dë di Gadu
fuunu tu. Sö fii taki da de e.”

18Nöö di de fan te de kaba, nöö
hën Malia tja di buka ko konda da
u dee bakama u Masa Jesosi taa:
“Dee sëmbë, mi si Masa e!” Hën a da
u di buka di a manda næën da u.

Aki Masa Jesosi ko a dee bakama fëen.

Mat. 28:16-20; Maik. 16:14-18; Luk. 24:36-49

19Nöö a di sapate dë seei, hën u
ko dë a wan wosu makandi, hën

u söötö di döö fu di u fëëë dee
hedima u Dju. Nöö te fuu kë mëni
hën Masa Jesosi ko taanpu leti a u
mindi naandë.

Hën a da u odi taa: “Un dë nö?
Be hati fuunu kötö e, dee sëmbë.”

20Nöö hën a lei u dee peegu maaka
nëën maun dendu ku di lanza buka
nëën bandja, be u si taa hënseei di
dë kaa. Nöö hën u wai te na soni.

21Hën a toona taki da u möön
taa: “Un musu dë ku kötöhati e, dee
sëmbë.”

Hën a taa: “Wë un haika e. Leti fa
i si mi Tata bi manda mi ko a dee
sëmbë u goonliba aki, nöö söseei
mi ta manda unu go a de tu e.”

22Nöö fa a fan naandë, nöö hën
a böö u vuuu ku buka hën a taa:
“Un tei di Akaa u Gadu a unu liba
e.”**23**Nöö fa woon tei ën dë, nöö di
sëmbë woon puu a bëë fu dee hogi
du fëën, nöö Gadu puu ën a bëë tu.
Ma nöö dee sëmbë dee un hoi a bëë
fu dee hogi du u de hedi, nöö Gadu
o hoi de a bëë tu e.” Sö a taki da u.

Aki Tomasi si Masa Jesosi.

24Ma nöö wan otowan fuu de kai
Tomasi, hënseei de kai Tumii, hën
an bi sai naandë di daka dë.**25**Nöö
di u si ën, hën u fan ku ën taa:
“Womi, u seei si Masa Jesosi e.”

Hën a piki u taa: “Un disa mi e,
womi. Mi, fa mi dë aki, ee na mi
seei si dee peegu maaka nëën maun
dendu u mi buta finga a de, ee nasö
mi tuusi maun a di lanza buka næën
bandja, ma o piki möönsö e!” Sö
Tomasi fia ku u tjika.

26Nöö baka aiti daka fëën, hën u
toona ko makandi a di wosu möön,
nöö Tomasi seei bi ko tu. Nöö hën

u dë söötösöötö döö naandë, te wan pisi hën u si Masa Jesosi dë taanputaanpu leti a u mindi dë.

Hën a da u odi taa: "Un musu dë ku kötöhati e, dee sëmbë."

²⁷Nöö hën a bia fan ku Tomasi wante taa: "Söö. Wë Tomasi, luku mi maun denu aki ku dee peegu maaka. Nöö tëndë di finga fii ko buta a de e. Tëndë di maun fii ko buta a di lanza buka a mi bandja aki."

Nöö hën a fan ku én taa: "Womi o, di fasi di i abi taa ja ta kë ta biibi, nöö i musu diséen e, nöö i bia ko ta biibi awaa."

²⁸Nöö hën Tomasi piki awaa taa: "Aai o, Masa. I da mi Masa ku mi Gadu tuu."

²⁹Hën Masa Jesosi taa: "Womi, di i si nöö hën mbei i biibi nö? Ma nöö Gadu ta wai ku dee sëmbë dee ta biibi söndö de si."

³⁰Nöö fa u sikifi dee soni aki, dee sëmbë, nöö sömëni oto foombô soni dë di Masa Jesosi bi du eti e, faa mbei u dee bakama fëen ko si taa sö wan sëmbë a dë, ma dee di dë wa sikifi de buta a di buku aki. ³¹Ma nöö dee aki, u sikifi de fuun musu biibi taa Masa Jesosi hën da di Keesitu, di Könû di Masa Gadu bi paamusi taa a o manda ko. Hën da di Womi Mii u Masa Gaangadu seei gbelingbelin. Nöö te un biibi sö kaa, nöö woon feni di libi u teego fu di un nama ku én.

Da sö.

Aki dee bakama u Masa Jesosi toona si én möön.

21 Wë nöö a baka u di dë, hën Masa Jesosi tjéen seei ko

lei u dee bakama fëen wan pasi möön, a di piki ze de kai Tibelia.^k

Wë di oto aki, a pasa sö taa

²Simon Petuisi ku Tomasi, di de kai Tumii naandë, ku Nataniëli u Kana fu di pisiwata u Galilea, ku u de tu womi mii u Zebedeosi, ku tu otowan fuu möön, sö u bi dë makandi a wan kamian. ³Te wan pisi hën Simon Petuisi taki da u dee otowan taa: "Wë mi o go tuwë nëti luku e baa."

Hën u piki taa: "Antoobi. Woo go ku i tu e, womi."

Nöö hën u hopo, hën u go tei boto wante, nöö hën wë u go e. Ma nöö fa u go dë, hii di ndeti tefa didia wa kisi na wan wooni möönsö.

⁴Nöö hën di mamate biten, kamian ta mbei bëëë sö, hën wë Masa Jesosi ko dë taanputaanpu leti a bandja wata naandë, ma nöö wa bi sabi taa hën di dë.

⁵Nöö hën a bai hakisi u taa: "Dee kijoo dë e, andi un kisi baa?"

Hën u bai piki taa: "Nönö, wa feni e."

⁶Nöö hën a taki da u taa: "Wë un sabi nö? Un hiti di nëti fuunu go a di letimaun së u di boto, nöö woon kisi."

Nöö di u jei sö, nöö hën u puu di nëti a di së dë hiti go a di oto së. Nöö wantewante naandë hën u kisi fisi te a hila seei, tee wa sa hai di nëti ko a di boto denu.

⁷Nöö hën di bakama di hën ku Masa Jesosi dë gaan mati taki da Petuisi taa: "Womi, Masa Jesosi wë i si di dë e!"

Nöö di Petuisi jei sö kaa, hën a bia kisi koosu bisi, biga an bi dë

^k 21:1 Hën seei da de ze u Galilea.

ku bumbuu soni a sinkii. Hën a djombo kai a wata djubuu sun go a Masa Jesosi. ⁸Ma nöö u otowan fika a di boto dendu ta diipi ta ko ku dee gaan hia fisi u kisi dë, biga wa bi dë longi ku lampeesi poi. A bi dë kuma wan höndö mëti sö nöö.

⁹Nöö di u ko tjökö kumutu a di boto nöö hën u ko si zonka hëii naandë kaa, ku fisi a faja liba. Hën u si bëëe naandë tu.

¹⁰Hën Masa Jesosi taki da u taa: “Wë un go tei so u dee fisi un kisi ala tja ko.”

¹¹Nöö hën Simon Petuisi go ta hai di nëti ta tja ko a tela. Nöö dee fisi u kisi dë dë wan höndö ku feifiteni-ku-dii, nöö de tuu bi dë gaangaan fisi. Ma nöö hii fa de hia seei, ma na wan tatai u di nëti koti möönsö.

¹²Nöö hën Masa Jesosi kai u taa: “Wë un ko boo njan.”

Ma nöö hii fa i si di soni ta pasa dë, nöö u dee bakama fëen ta wegi en ta luku. Nöö a bigi da u, u ta si kuma nëen ma da hën. Ma nöö na wan fuu bi a' hati u hakisi en ee ambë dëen.

¹³Nöö hën Masa Jesosi tei di bëëe ku di fisi di bi dë a faja liba dë, hën a paati da u.

¹⁴Wë nöö disi mbei dii pasi di Masa Jesosi tjëen seei ko lei u dee bakama fëen, baka u di a weki a dëdë.

Aki Masa Jesosi toona tei Petuisi a wooko baka.

¹⁵Nöö di u njan te u kaba, hën Masa Jesosi fan ku Simon Petuisi, a kai en: “Simon o.” A piki.

A taa: “Ju di mii u Jonasi aki, i lobi^l mi möön dee disi ö?”

Hën Petuisi piki taa: “Wë aai Masa, i seei sabi taa mi lobi i e.”

Nöö hën a taa: “Antoobi. Wë nöö fii ta da dee njunjun sëmbë dee ko biibi a mi liba di buka u mi e. Sölugu de da mi leti kumafa wan kijama u sikapu ta sölugu dee sikapu mii.”

¹⁶Nöö hën a toona hakisi en di u tu pasi taa: “Simon, ju di mii u Jonasi aki, i lobi mi nö?”

Nöö hën a piki en di wan seei fasi taa: “Aai Masa, i seei sabi taa mi lobi i.”

Nöö hën a taki dëen taa: “Antoobi. I musu sölugu dee sikapu u mi da mi e.”

¹⁷Hën a toona hakisi en di wan seei soni di u mbei dii pasi taa: “Simon, di mii u Jonasi aki, i lobi mi nö?”

Nöö di a jei a hakisi en di u dii pasi ee a lobi en, nöö a ko hati en seei. Hën a taa: “Masa o, wë i seei sabi hii soni kaa. I sabi taa mi lobi i.”

Nöö hën Masa Jesosi taki dëen taa: “Söö. Wë nöö i musu sölugu dee sikapu u mi da mi e.”

¹⁸Nöö hën a toona fan ku en taa: “Womi, mi o taki wan soni da i aki e, nöö a dë tuu möön hii soni. Fa i dë njönku aki, nöö i seei ta bisi koosu da i seei te i kaba, nöö i ta waka fii nango ka i kë, nasö nö? Ma nöö haika e. Te i ko gaandi, nöö joo tëndë maun fii da oto sëmbë be de bisi koosu da i, nöö de o tja i go a wan kamian ka ja o kë go.”

12:15 A di oto aki tu pei lobi dë: di lobi u Gadu, ku di lobi u libisëmbë. Nöö a dee fosu tu hakisi u Masa Jesosi aki, a ta taki u di lobi u Gadu. A hii dee oto kamian ka de taki “lobi” a di oto aki, a dë di lobi u libisëmbë.

¹⁹Nöö ku di fan naandë, Masa Jesosi ta pindja Petuisi kumafa dëdë fëen o waka, nöö di dëdë fëen naandë o tja gaan nëbai da Masa Gaangadu.

Nöö hën Masa Jesosi taki dëen taa: "Womi o, Petuisi, be i ta waka a mi baka nöö e."

²⁰Ma nöö fa de ta fan dë, te wan pisi hën Petuisi bia luku, hën a si di bakama di hën ku Masa Jesosi dë gaan mati ta waka ta ko a de baka. (Di bakama aki, hën wë da di sëmbë di bi sindo hëngi a Masa Jesosi, di de bi ta njan di Pasika. Hën bi hakisi taa: "Undi fuu o könku i di könku?") ²¹Nöö fa Petuisi si en dë, hën a hakisi Masa Jesosi taa: "Wë di sëmbë aki wë? Andi fëen i ta taki?"

²²Hën Masa Jesosi piki en taa: "Wë womi, ee mi kë faa fika ku

libi fu te mi toona ko a goonliba aki baka seei, nöö andi fëen i kë? Be i ta waka a mi baka nöö e."

²³Wë nöö fu di soni dë hedi mbei dee biibima seti ta mindi soni taa di bakama naandë hën an o dëdë möönsö. Ma nöö fa i jei dë, Masa Jesosi hën an taki sö e. Ma a bi taa: "Ee mi kë faa fika ku libi u te mi toona ko, nöö andi fëen i kë?" Sö a bi taki di taki.

²⁴Wë da sö e, dee sëmbë. Di bakama u taki naandë, nöö hën wë i si ta sikifi hii dee soni aki, nöö u sabi taa de dë tuu. ²⁵Nöö sõmëni oto soni möön Masa Jesosi du tu, ma misikuma ee fuu sikifi de tuu buta a buku, nöö di mundu aki seei an o bigi tjika u hoi hii dee buku naandë e.

A kaba.